

STRATEGIE ROZVOJE MIKROREGIONU HROTOVICKO NA OBDOBÍ 2015–2021

SKUPINA ČEZ

PARTNER MIKROREGIONU

říjen 2014

GaREP, spol. s r. o., společnost pro regionální ekonomické poradenství

náměstí 28. října 3, 602 00 Brno

Tel. 545 242 846, e-mail: garep@garep.cz, web: www.garep.cz

REALIZAČNÍ TÝM ZPRACOVATELE:

RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.

Ing. Zdeněk Šilhan

PhDr. Iva Galvasová

RNDr. Kateřina Synková

Mgr. Lukáš Báča

Bc. Karel Synek

OBSAH

ÚVOD	4
DOBROVOLNÉ SDRUŽENÍ REGIONU HROTOVICKO	5
Vymezení mikroregionu	5
A. ANALYTICKÁ ČÁST	6
A.1 Profil mikroregionu	6
A.1.1 Vybavenost území	6
Přírodní podmínky	6
Dopravní infrastruktura	8
Technická infrastruktura	11
Bydlení	14
Občanská vybavenost	15
A.1.2 Lidské zdroje	20
Obyvatelstvo	20
Trh práce	23
Dojíždka a vyjíždka	27
A.1.3 Ekonomické aktivity	30
Podnikání	30
Cestovní ruch	33
A.1.4 Rozvojové souvislosti	36
Správa území	36
Vnější vztahy a spolupráce	37
A.1.5 Vyhodnocení rozvojových činností	40
Hospodaření mikroregionu	43
A.2 SWOT analýza	44
A.3 Problémová analýza	45

B. NÁVRHOVÁ ČÁST	47
B.1 Vize, cíle, priority	48
B.2 Aktivity	51
B.3 Podpora realizace Strategie	66
Způsob práce se Strategií	66
Hodnocení naplňování Strategie	67
 PŘÍLOHA 1: VYHODNOCENÍ REALIZACE PROJEKTŮ OBCÍ MIKROREGIONU HROTOVICKO NA ROKY 2008–2015	70
PŘÍLOHA 2: PLÁNOVANÉ PROJEKTY OBCÍ MIKROREGIONU HROTOVICKO NA ROKY 2014–2021	74
PŘÍLOHA 3: HODNOCENÍ ČINNOSTI MIKROREGIONU	77
PŘÍLOHA 4: OPERAČNÍ PROGRAMY 2014–2020 (TYP PŘÍJEMCE: DOBROVOLNÉ SVAZKY OBCÍ PODLE ZÁKONA O OBCÍCH)	80

ÚVOD

Regionální politika a podpora regionálního rozvoje prochází kontinuálním vývojem odrážejícím jak širší procesy v EU, tak posuny v pojetí národních veřejných politik. Pro programové období 2014–2020 se připravují nově stanovené integrované přístupy nesoucí s sebou nové nástroje regionálního rozvoje (např. ITI, IPRÚ nebo CLLD) a kladoucí výrazně vyšší nároky na schopnost konstruktivní spolupráce obcí, měst a jejich dalších partnerů.

Pro nové programové období byly nově zpracovány všechny zásadní koncepční dokumenty vyšších úrovní veřejné správy, na což je nutné reagovat i na nižších hierarchických úrovních.

V roce 2014 bylo proto firmě GaREP, spol. s r.o., zpracovateli i předchozích Strategií mikroregionu (z roku 2000, 2008), zadáno vytvoření nové strategie zohledňující uvedené změny a reflektující posun v odborném přístupu ke zpracovávání strategických dokumentů svazků obcí.

Strategie rozvoje mikroregionu Hrotovicko na období 2015–2021 reaguje také na ekonomickou a sociální situaci. Mikroregion Hrotovicko sice nepatří dle Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2010 mezi hospodářsky slabé regiony (v období 2007–2013 patřil celý okres Třebíč mezi hospodářsky slabé regiony, v období 2014–2020 bylo zařazeno mezi hospodářsky problémové regiony pouze SO ORP Moravské Budějovice, kam nepatří žádná obec mikroregionu), nicméně okres Třebíč dlouhodobě řeší vysoký podíl nezaměstnaných, aktuální je také prodloužení životnosti Jaderné elektrárny Dukovany i řada dalších problémů.

Cílem Strategie je proto podpora rozvoje regionu, zapojení klíčových aktérů, ať už z veřejné, soukromé či neziskové sféry, do rozvoje území.

Zpracování dokumentu bylo rozděleno do dvou etap:

1. **Analytická část**, která zahrnuje zejména zpracování tzv. **profilu regionu** a z něj vycházející SWOT analýzy a problémové analýzy. V rámci profilu je provedeno hodnocení situace v jednotlivých obcích a v území jako celku, srovnání s jinými územími, a to vše v delším časovém horizontu. Důležitým zdrojem informací o území mikroregionu Hrotovicko bylo především **dotazníkové šetření**, které proběhlo ve všech obcích na jaře 2014. V rámci šetření se podařilo získat vyplněný dotazník od všech obcí.

Základem pro druhou etapu prací – návrhovou část – je hodnocení **naplňování minulé strategie rozvoje** a **analýza hospodaření svazku**. **SWOT analýza** pak shrnuje nejdůležitější silné a slabé stránky mikroregionu a možné příležitosti a ohrožení. **Problémová analýza** identifikuje hlavní nedostatky a bariéry rozvoje regionu.

2. V průběhu léta a podzimu 2014 byla vytvořena **návrhová část**, tedy jsou formulovány **cíle rozvoje** obcí celého území svazku a opatření, která povedou k naplnění těchto cílů. Také zde bude specifikován způsob realizace **aktivit**, včetně konkretizace dílčích činností, postupových kroků a potřebných podkladů včetně finanční analýzy. V závěru je vypracován **systém sledování naplňování** Strategie.

DOBROVOLNÉ SDRUŽENÍ REGIONU HROTOVICKO

VYMEZENÍ MIKROREGIONU

Mikroregion Hrotovicko byl založen 26. července 2000 jako zájmové sdružení právnických osob s názvem **Dobrovolné sdružení regionu Hrotovicka**; do registru bylo zapsáno dne 18. 10. 2000. Jeho sídlo je v Hrotovicích, Náměstí 8. května 1. Skládá se ze 17 obcí:

- Bačice
- Biskupice-Pulkov
- Dalešice
- Dukovany
- Hrotovice
- Krhov
- Litovany
- Odunec
- Přesovice
- Račice
- Radkovice u Hrotovic
- Roučovany
- Slavětice
- Stropěšín
- Třebenice
- Valeč
- Zárubice (přistoupily v roce 2010)

Členem sdružení je také společnost VIPATRANS spol. s r.o. se sídlem v Hrotovicích.

A. ANALYTICKÁ ČÁST

A.1 PROFIL MIKROREGIONU

A.1.1 Vybavenost území

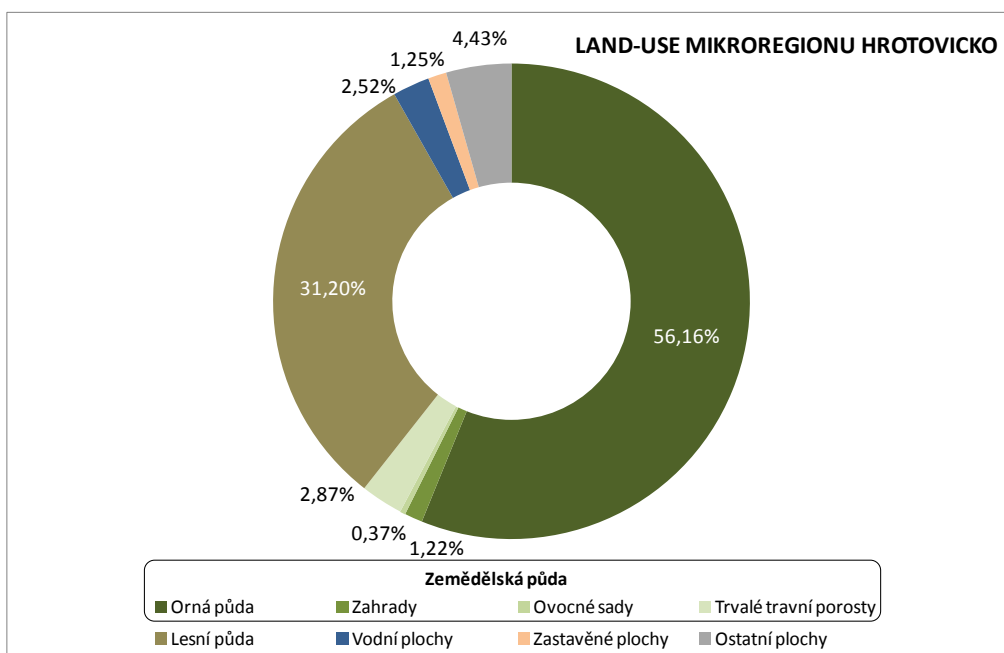
Přírodní podmínky

Mikroregion Hrotovicko leží na východním okraji geomorfologické oblasti Českomoravská vrchovina. Nadmořská výška území se pohybuje zhruba od 350 do 450 m n. m. Charakteristiky přírodního reliéfu mikroregionu jsou dány jeho polohou, geologickou stavbou a charakterem reliéfu.

Geologické podloží je tvořeno velmi starými převážně metamorfovanými předprvohorními horninami, zejména granulity. V oblasti Dukovan a Slavětic se nacházejí třetihorní jílovité písky a písčité jíly. Místy je v nich možno nalézt Vltavíny, které jsou předmětem zájmu odborníků i amatérských sběratelů. Na jihu se nacházejí (málo mocné) spraše a sprašové hlíny. Geologická stavba je poměrně jednoduchá, ale díky účinkům tektonických pohybů a různé odolnosti hornin došlo ke vzniku poměrně členitého reliéfu s řadou typických tvarů.

Pro celé území jsou charakteristická hluboce zaříznutá údolí řek Jihlavy, Rokytné a Rouchovanky (až 100 m hluboká) s příkrými, často skalnatými údolními svahy. Zaříznuta jsou však jen na velmi krátkém úseku, takže nedochází k výraznějšímu rozrušování plošin. Řeky vytvářejí typické zakleslé meandry (např. u Dukovan na Jihlavě, u Biskupic-Pulkova na Rokytné). Tato hluboce zaříznutá údolí s typickými tvary, pokrytá lesními porosty, vytváří velmi atraktivní reliéf vhodný z hlediska turistiky i rekreace.

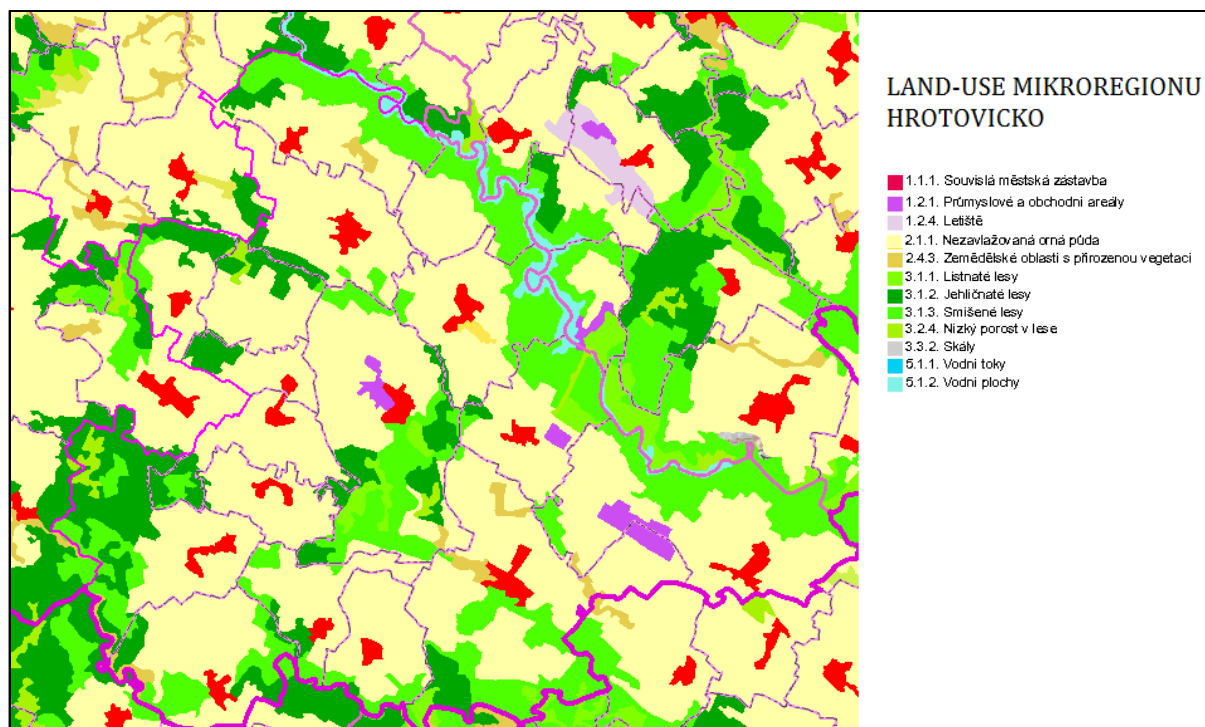
Z pohledu land-use převažují v regionu zemědělské půdy, které tvoří přes 56 % rozlohy území. V rámci zemědělské půdy převažuje orná půda (92,7 %), doplněná jednotkami procent zahrad a trvalých travních porostů. Dalším významným prvkem krajiny jsou lesní porosty, rozprostírající se na 31,2 % regionu. Převažují listnaté lesy nad jehličnatými. Zbývající část území pokrývají vodní plochy (2,5 %), či jsou zastavěna (1,3 %).

Obr. 1: Využití půdy v mikroregionu Hrotovicko

Pramen: vdb.czso.cz/mos, zpracování GaREP

Vzhledem k charakteru území vykazuje většina obcí obdobné podíly využití půdy, některé obce jsou však využitím půdy specifické. Výrazně nadprůměrný podíl zemědělské půdy lze pozorovat u obcí Bačice a Valeč (přes 85 %), naopak podprůměrné hodnoty vykazují Radkovice (38 %). Ty naopak pokrývá nadprůměrný podíl lesních porostů (57 %). Díky poloze u Dalešické přehrady lze dále pozorovat významně nadprůměrný podíl vodních ploch u obce Stropešín (téměř 12 %).

Obr. 2: Land-use mikroregionu Hrotovicko

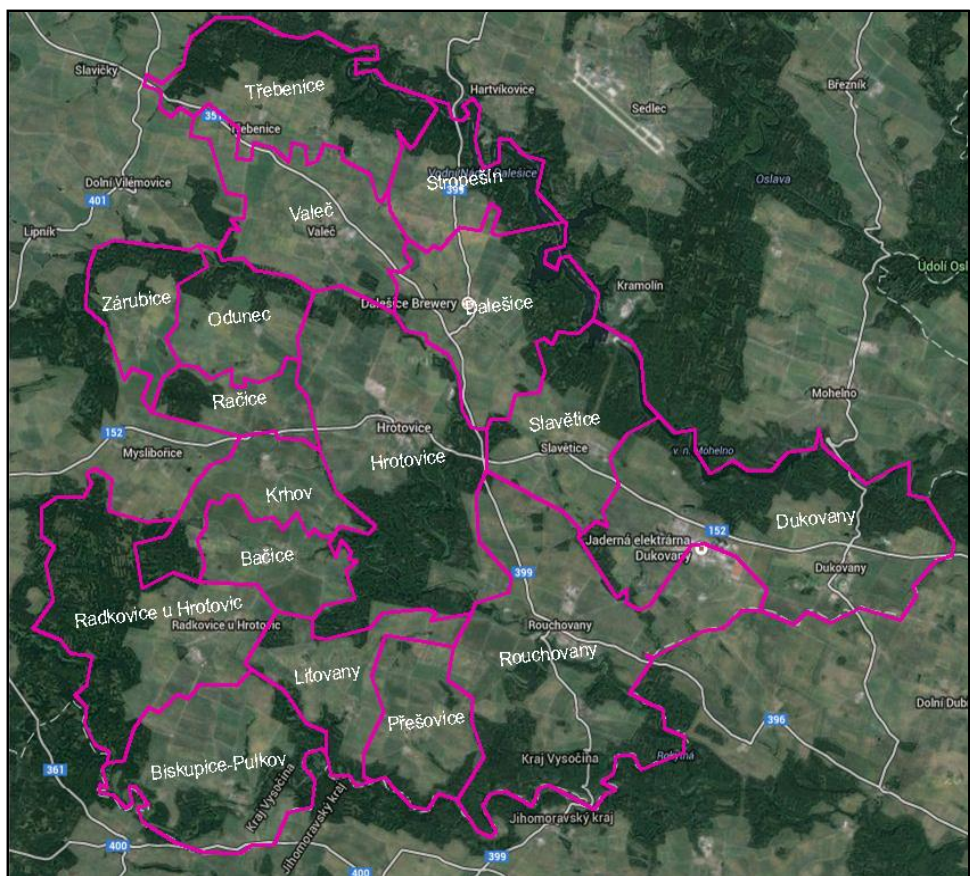
Pramen: geoportal.gov.cz, upraveno GaREP

Prakticky celý mikroregion patří do mírně teplé klimatické oblasti. Průměrná teplota vzduchu je poměrně vysoká (např. v červenci 17–18 °C). Roční srážkové úhrny jsou v rámci ČR zhruba průměrné (kolem 600 mm), objevují se však sezónní – letní i zimní – sucha. V hlubokých říčních údolích se vyskytují údolní inverze.

V rámci zájmové oblasti se nachází energetická soustava Dukovany – Dalešice. Kolísání vodní hladiny nádrží Mohelno a Dalešice v průběhu dne (v souvislosti s odběrem vody pro JE Dukovany) ovšem limituje možnosti rekreace na těchto nádržích, protože voda je v důsledku svého promíchávání relativně studená, voda je rovněž na mnoha místech obtížně dostupná.

Na území mikroregionu existují rizika povodní, splachů a zrychlené eroze, způsobené zejména odlesněním a rozoráním půdy.

Okraj mikroregionu zasahuje na území přírodního parku Rokytná. Scénická hodnota území a zemědělská tradice vytváří vhodné předpoklady pro rozvoj venkovské turistiky.

Obr. 3: Vymezení mikroregionu Hrotovicko

Pramen: Google Maps, upraveno GaREP

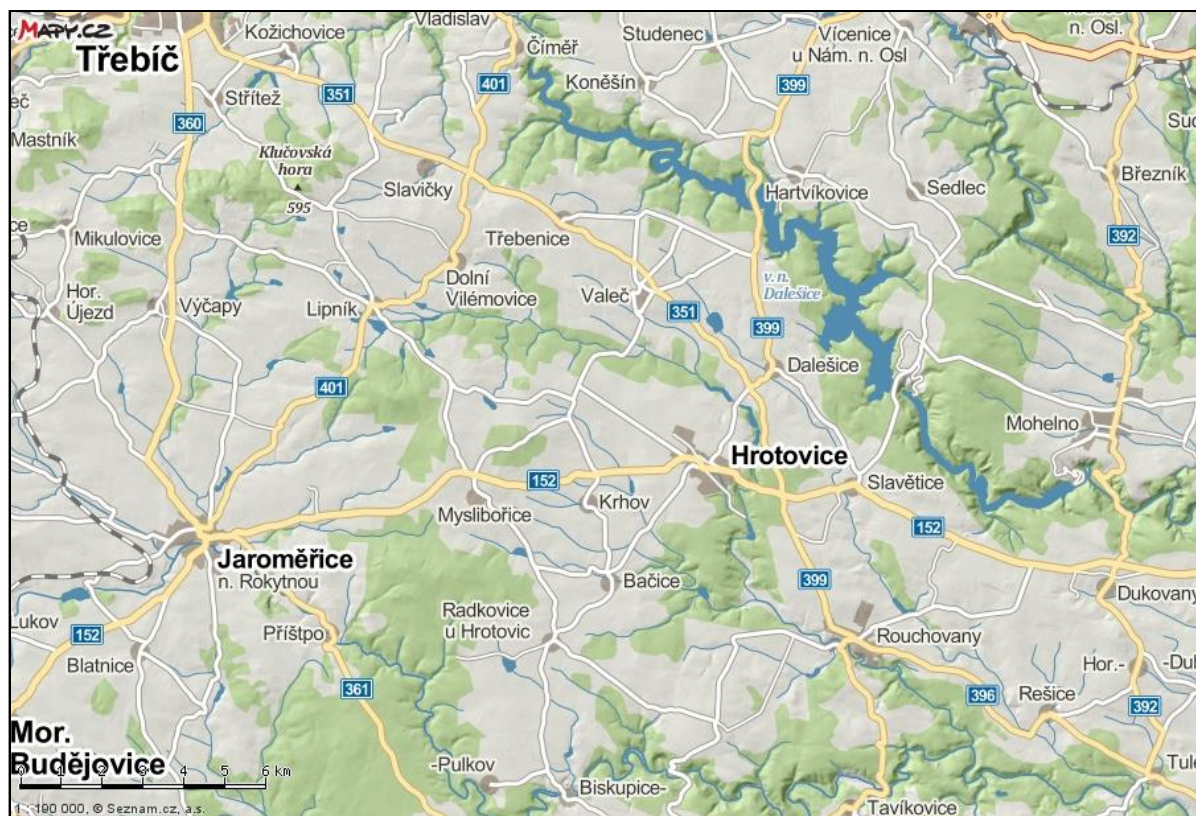
Dopravní infrastruktura

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost je na Hrotovicku zajištěna především sítí silnic II. a III. třídy. Nejbližší rychlostní komunikaci nebo dálnici reprezentuje dálnice D1, která je dostupná přibližně 30 km severním směrem. Železnice do regionu nevede, přestože byla na začátku 20. století i v souvislosti s rozvojem těžkého průmyslu napojeného na blízka ložiska černého uhlí v rosicko-oslavanské pánvi plánována a projektována. Nejbližší železnice vede na sever od regionu. Jedná se o trať z Brna do Jihlavy. Nejbližší zastávky na této trati v Náměšti nad Oslavou a Třebíči jsou vzdáleny přibližně 20 km. Další blízka železnice, opět přibližně 20 km vzdálená, vede z Hrušovanska do Moravského Krumlova a Ivančic a přes Moravské Bránice dále na Brno. Má spíše místní význam. Vlečka z Jaderné elektrárny Dukovany (dále JEDU) směrem na východ není určena pro osobní přepravu.

K nejvýznamnějším komunikacím v regionu patří silnice č. II/152, která vede do Ivančic, odkud je možné pokračovat dále směrem na Brno. Opačným směrem se dá po této komunikaci dostat na Jaroměřicko, Moravskobudějovicko, Jemnicko a Slavonicko. Alternativní cesta na Brno vede po silnici č. II/399 do Náměště nad Oslavou, odkud se pokračuje po silnici č. I/23. V obou případech je jihomoravská metropole vzdálena přibližně 55 km. Opačným směrem zajišťuje silnice č. II/399 dostupnost Znojma. Další významnou komunikací je silnice č. II/351, která vede do blízkého většího města Třebíče, jež je obcí s rozšířenou působností pro správní obvod, do kterého Hrotovicko spadá. Mezi méně

významné silnice II. třídy se pak řadí komunikace č. II/396 vedoucí z Rouchovan na východ na Moravskokrumlovsko a silnice č. II/392, která se nachází na východě mikroregionu a vede z Tulešic přes Dukovany do Kralic nad Oslavou severojižním směrem, kde je možné napojit se na silnici č. I/23. Samotné hranice regionu na krátkých úsecích lemují silnice č. II/401 z Jaroměřic nad Rokytnou a II/400 do Miroslavi. Hrotovicko křižují i silnice III. tříd, zvláště pro menší obce v blízkosti řeky Rokytná a pro Zárubice, Odunec a Krhov je to jediné spojení s okolím. Tyto silnice jsou často ve velmi špatném technickém stavu. Technický stav silnic na Hrotovicku je velmi důležitý i z důvodu evakuačních cest v případě havárie v JEDU.

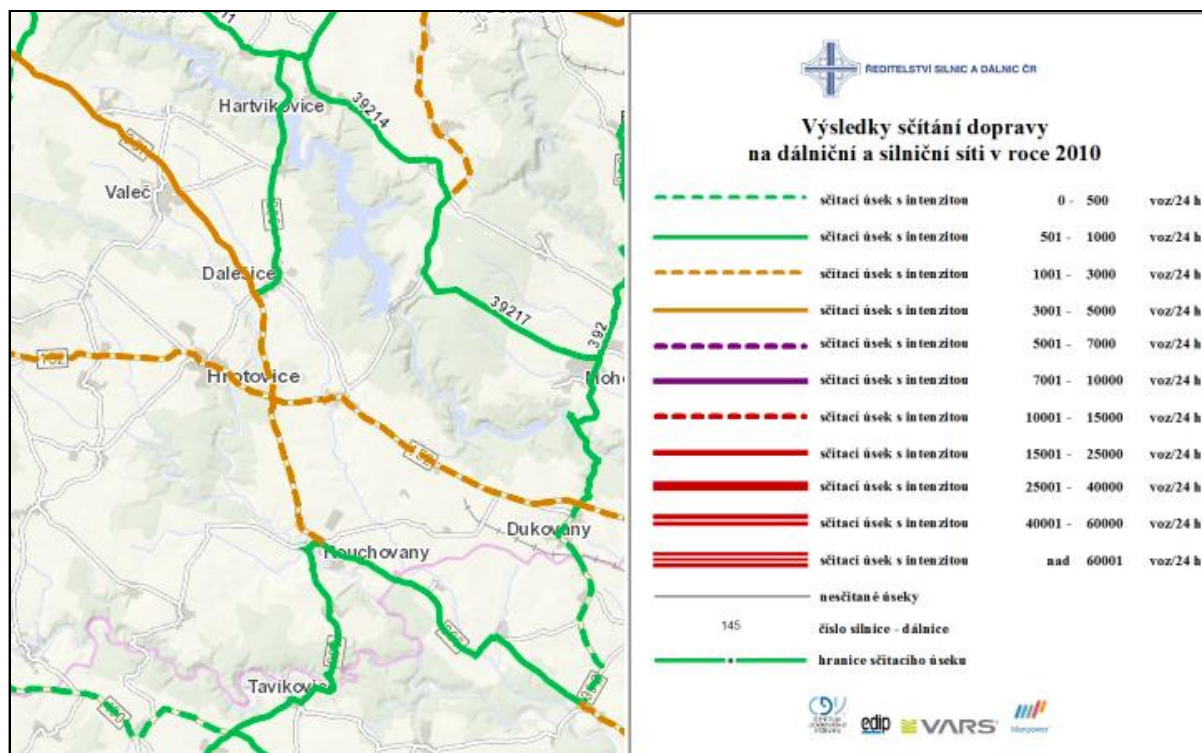

Obr. 4: Poloha Hrotovicka v dopravní síti

Pramen: www.mapy.cz

Podle sčítání intenzity dopravy z roku 2010 je nejfrekventovanější komunikací na Hrotovicku úsek silnice č. II/351, která vede směrem na Třebíč, kde od dalešické křižovatky dále na severozápad projede 3 604 aut denně. Tento relativně vytížený úsek prochází Dalešicemi, Valčí a Třebenicemi avšak pouze okrajem zastavěných území. Relativně mnoho aut, konkrétně 2 581 (z toho více než 350 těžkých motorových vozidel) projede i kolem elektrárny a přes Slavětice po silnici č. II/152, což je problém, protože tato silnice protíná centrum zastavěného území zmíněné obce. Je proto potřebné vážně uvažovat o obchvatu této obce, zvláště pokud by v budoucnu měla probíhat výstavba dalšího bloku Jaderné elektrárny Dukovany nebo jiné větší stavební úpravy v tomto zařízení. K dalšímu vytíženému úseku patří silnice č. II/399 od dalešické křižovatky směrem na jih k další nejbližší křižovatce, kde projede 2 325 aut denně. Jedná se o úsek, který prochází polem a lesíkem. Téměř 2 000 vozidel denně projede skrz Hrotovice a dále na západ přes obec Račice po silnici č. II/152. Naopak nejméně aut – 457 projede skrz Dukovany po II/392 směrem na jih na Horní Dubňany. Z Rouchovan na jih po silnici č. II/399 projede denně jen 508 aut. Pouze 543 aut denně

směřuje z Rouchovan na východ po komunikaci č. II/396. Z Dalešic na sever do Stropěšína po silnici č. II/399 se můžeme denně setkat pouze s 574 auty.

Obr. 5: Dopravní zatížení komunikací mikroregionu Hrotovicko v roce 2010

Pramen: Celostátní sčítání dopravy 2010, Ředitelství silnic a dálnic

Tab. 1: Nejzatíženější úseky silnic na území Hrotovicka

č. úseku	číslo silnice	úsek	počet mot. vozidel za 24h
6-3247	II/351	Dalešická křižovatka < > Třebenice (křižovatka s II/401)	3 604
6-1820 6-1830	II/152	Dukovany (křižovatka s II/392) < > křižovatka s II/399	2 581
6-4765	II/399	Dalešická křižovatka < > křižovatka s II/152	2 325
6-1810	II/152	Západní hranice mikroregionu < > křižovatka s II/399	1 935
6-1848	II/152	Dukovany (křižovatka s II/392) < > východní hranice mikroregionu	1 763
6-0026	II/399	Křižovatka s. II/152 < > Rouchovany (křižovatka s II/396)	1 372

Pramen: Celostátní sčítání dopravy 2010, URL < <http://scitani2010.rsd.cz/pages/informations/default.aspx>>, Ředitelství silnic a dálnic

Dopravní obslužnost

Dopravní obslužnost na Hrotovicku je specifická. Jedná se o mikroregion v Kraji Vysočina, který sousedí s Jihomoravským krajem a spádově má blíže k Brnu než k Jihlavě. Částečně na Hrotovicko zasahuje IDS JMK. Hlavní autobusové linky na Třebíč a na Brno je však zajištěna autobusovými spoji mimo tento systém. Tato města jsou pro mikroregion důležitá, protože Třebíč je pro Hrotovicko obcí s rozšířenou působností (ORP) a nachází se tam železnice a služby, do Brna se potom dojíždí za širšími službami i za prací. V regionu funguje i účelová

doprava JEDU, která zajišťuje dostupnost elektrárny z Třebíče a z Moravského Krumlova a mohou ji využívat i běžní občané.

Spojení s Třebíčí je zajištěno autobusem Hrotovice – Třebíč. Spojení s Brnem je zajištěno dálkovým autobusem z Moravských Budějovic, který někdy vyjíždí až z Jemnice nebo Dačic. Jako přestupní uzel do Brna a Třebíče slouží město Hrotovice. V rámci IDS JMK jsou Hrotovice a JEDU napojeny na železnici v Moravském Krumlově. Z JEDU je vedena linka IDS JMK do Znojma. Dopravní obslužnost do krajského města Jihlava je komplikovanější než do Brna, musí se přesehat v Třebíči nebo v Moravských Budějovicích. Za širšími službami jsou ovšem obyvatelé zvyklí dojíždět do Brna, proto to není takový problém. Problémem je dopravní obslužnost z menších obcí především z okolí řeky Rokytná odkud je složitější se dostat a spoje plynule nenavazují.

V mikroregionu je významným doplňkem dopravní obslužnosti tzv. účelová doprava JEDU. Ta funguje na čipovou kartu, kterou lze získat na příslušných obecních úřadech nebo přímo v elektrárně. Na kartu se zaznamenává projetá částka a po měsíci se zaplatí na příslušném obecním úřadě nebo v elektrárně. Autobusy mohou používat i místní obyvatelé a žáci se jimi mohou svézt do škol. Tato účelová doprava jezdí z elektrárny do Třebíče, na sídliště Borovina, kde žije nejvíce pracovníků elektrárny a pro které bylo sídliště v minulosti speciálně postaveno. Autobus jede skrz Hrotovicko přes Slavětice, Dalešice, Valeč a Třebenice. Autobusy respektují začátky a konce směn v elektrárně. Jednotná cena tohoto spoje je 26 Kč nezávisle na místě nástupu a výstupu. Druhá větev spojení vede do Moravského Krumlova za jednotnou cenu 9 Kč. Trasa ale s výjimkou elektrárny Dukovany vede mimo Hrotovicko.

Z dotazníkového šetření v obcích vyplynulo, že s dopravní obslužností nejsou spokojeny obce Krhov, Litovany, Odunec, Stropěšín a Zárubice. Dalešicím chybí spoj do Náměště nad Oslavou. Hrotovice a Račice postrádají večerní spoj do Třebíče. V Litovanech zcela chybí sobotní spoje. Ve Valči chybí spoj pro žáky okolních obcí. V Zárubicích je nedostatečné spojení do Hrotovic i do Třebíče.

V regionu je velmi důležitá doprava do JEDU, která je zajištěna zvláštní smluvní přepravou a je dostačující. Další dimenzi představuje doprava za službami, za prací mimo Dukovany, na úřady, lékaři atd. Zde lze konstatovat, že je nezbytné zajistit pro všechny obce přímé spojení do ORP Třebíč nebo spojení s časově komfortním přestupem v Hrotovicích, což je v současnosti pro některé obce nedostupné. Dále je potřeba zajistit návaznost spojů na autobus do Brna.

Technická infrastruktura

Vybavenost technickou infrastrukturou určuje kvalitu bydlení obyvatel a potenciálním investorům podává informaci o tom, jak jednoduché či naopak složité bude napojení nové podnikatelské investice na rozvody elektřiny, plynu, zdroje vody, kanalizaci a čistírnu odpadních vod (ČOV). S rozvojem informačních technologií se k tomu v poslední době řadí i pokrytí signálem mobilních operátorů a možnosti internetu. Souhrnný přehled o aktuálním stavu technické infrastruktury v obcích mikroregionu přináší tab. 2.

Jako zdroj pitné vody využívají téměř všechny obce veřejný vodovod, případně kombinaci veřejného vodovodu a studen 17 obcí mikroregionu. Výjimkou je obec Stropěšín, která používá jen vlastní studny. Technický stav vodovodní sítě je vyhovující ve všech obcích.

Kapacita vodovodní sítě je vyhovující ve všech obcích a ve 12 obcích umožňuje další napojení. Hygienické parametry ČSN pro pitnou vodu jsou splněny ve všech obcích, obce Dukovany a Rouchovany mají pitnou vodu vyhovující i pro kojení.

Vybudovanou kanalizaci má pouze 7 obcí mikroregionu, ostatní obce na svém území kanalizaci vybudovanou nemají. Čištění vody probíhá nejčastěji pomocí septiků (9 obcí), některé obce (Přešovice, Račice) vodu nečistí vůbec, je odváděna do septiků. Obce, které mají kanalizaci, odvádí vodu na čištění do ČOV na území obce.

Plyn je zaveden ve všech obcích mikroregionu. Naopak rozšíření již stávající plynové sítě plánují ve třech obcích (Dukovany, Hrotovice a Valeč). Stávající kapacita elektrické sítě vyhovuje ve všech obcích.

Pokrytí telefonním signálem je nejvíce problematické v obcích Biskupice-Pulkov, Litovany a Přešovice, kde dva z hlavních operátorů ČR (O2 a T-mobile) nemají podle dotazníkového šetření téměř žádný signál. Podle interaktivní mapy serveru <http://gsmweb.cz> jsou vysílače O2 v okolí obcí Pulkov, Litovany a Tavíkovice, a vysílače T-mobile jsou u obcí Pulkov, Tavíkovice a vzdálenější vysílač je u Rouchovan. Podle map pokrytí na stránkách těchto operátorů je tato oblast pokryta téměř celá, Vodafone udává, že oblast je pokryta velmi špatně. Tato nesrovnalost může být dána členitostí terénu, zejména údolím říčky Rokytná, v němž leží obec Biskupice-Pulkov. Ostatní obce mikroregionu mají své území telefonním signálem operátorů O2 a T-mobile pokryté dobře až velmi dobře. Ze všech operátorů je na tom s pokrytím signálu celého území mikroregionu nejlépe Vodafone, který je podle dotazníkového šetření dostupný ve všech obcích.

Internet je dostupný buď kabelem v 9 obcích (Bačice, Biskupice-Pulkov, Dalešice, Dukovany, Odunec, Přešovice, Rouchovany, Slavětice, Stropěšín), nebo bezdrátovou sítí ve všech obcích s výjimkou obcí Dalešice a Račice.

Místní rozhlas je zaveden ve všech obcích, kromě obce Biskupice-Pulkov, kde rozhlas není v obou částech.

Tab. 2: Stav technické infrastruktury v obcích mikroregionu Hrotovicko

Název obce	Dodávka vody	Hygienické parametry	Kanalizace	Čištění odp. vod	Plyn	Kapacita el. en.	Signál mobilních operátorů T-mobile/O2/Vodafone	Internet kabel/wifi
Bačice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	ANO	ČOV na území obce	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	ANO/ANO
Biskupice-Pulkov	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE		ANO	ANO	ANO/NE/ANO	ANO/ANO
Dalešice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	ANO	ČOV na území obce	ANO	ANO	ANO/ČÁSTEČNĚ/ANO	ANO/NE
Dukovany	veřejný vodovod vlastní studny	vhodné i pro kojence	ANO	ČOV na území obce	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	ANO/ANO
Hrotovice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	ANO	ČOV na území obce	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	NE/ANO
Krhov	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	septiky	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	NE/ANO
Litovany	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	septiky	ANO	ANO	TÉMĚŘ NE/TÉMĚŘ NE/ANO	NE/ANO
Odunec	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	septiky	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	ANO/ANO
Přešovice	veřejný vodovod	vyhovuje ČSN	NE	voda není čištěna, septiky	ANO	ANO	TÉMĚŘ NE/TÉMĚŘ NE/ANO	ANO/ANO
Račice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	voda není čištěna, jímky (septik)	ANO	ANO	ANO/ČÁSTEČNĚ/ANO	NE/NE
Radkovice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	septiky	ANO	ANO	ANO/ANO/ČÁSTEČNĚ	NE/ANO
Rouchovany	veřejný vodovod vlastní studny	vhodné i pro kojence	ANO	ČOV na území obce	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	ANO/??
Slavětice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	ANO	ČOV na území obce	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	ANO/ANO
Stropešín	vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	septiky	ANO	ANO	ČÁSTEČNĚ/ČÁSTEČNĚ/ANO	ANO/ANO
Třebenice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	septiky	ANO	ANO	ANO/ANO/ANO	NE/ANO
Valeč	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	ANO	ČOV na území obce	ANO	ANO	ČÁSTEČNĚ/ČÁSTEČNĚ/ČÁSTEČNĚ	??/ANO
Zárubice	veřejný vodovod vlastní studny	vyhovuje ČSN	NE	septiky	ANO	ANO	ČÁSTEČNĚ/ČÁSTEČNĚ/ANO	NE/ANO

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

K důležitým otázkám patří rovněž nakládání s komunálním odpadem. Zcela standardní záležitostí by mělo být jeho třídění alespoň do úrovně sklo, PET lahve, papír. V zájmu postupného snižování rizik poškozování životního prostředí by měl být tento systém dále rozšiřován, a to jak v územních souvislostech (zapojení většího počtu obcí), tak i pokud jde o strukturu třídění. Ve všech obcích mikroregionu je zavedeno třídění tuhého komunálního odpadu. Sběrný dvůr je v mikroregionu pouze v obcích Dukovany, Hrotovice a Rouchovany.

Na území mikroregionu se také nachází významná technická stavba – Jaderná elektrárna Dukovany. Kromě funkce výroby elektrické energie má elektrárna významnou funkci pro místní obyvatele poskytováním lékařské péče včetně pohotovosti.

Bydlení

Na Hrotovicku velmi výrazně převažují rodinné domy, jejichž podíl je 96,3 %. Bytové domy se na Hrotovicku nachází v nižší míře – pouze 70, což je podíl 2,5 % na celkovém počtu domů. Tato hodnota je velmi podprůměrná vůči ČR (10 %), kraji Vysočina (6 %) i okresu Třebíč (5,4 %), což vypovídá o venkovském charakteru Hrotovicka. Na Hrotovicku je nejvíce bytových domů v obci Hrotovice (4,3 %), Dukovany (4,2 %) a Rouchovany (3,4 %). Čtvrtina domů na Hrotovicku je vedena jako neobydlená, což je nadprůměrné číslo ve srovnání s vyššími územními celky. Za ČR tento podíl činí 16,5 %, za kraj Vysočina 20,9 % a za okres Třebíč 18,7 %. Největší podíl neobydlených domů mají menší obce, z nichž vyčnívá obec Biskupice-Pulkov (48,1 %). Neobydlené domy slouží z více než 60 % k rekreaci, což je nadprůměrné číslo vůči ČR 47,3 % a okresu Třebíč 51,6 % avšak srovnatelné s krajem Vysočina 61,2 %. Největší podíl domů určených k rekreaci mají obce v okolí řeky Rokytá, kde podíl neobydlených domů určených k rekreaci šplhá až k 90 %, z čehož lze soudit, že tato oblast je oblíbená pro druhé bydlení a disponuje určitým rekreačním potenciálem.

Zájemci o bydlení jsou v 10 obcích, avšak ve čtyřech z nich nejsou vymezeny a zasítovány pozemky pro výstavbu (viz tab.).

Tab. 3: Srovnání poptávky po bydlení v obci a nabídky pozemků v obcích mikroregionu Hrotovicko v roce 2013

		Zájemci o bydlení v obci	
		ANO	NE
Nabídka pozemků pro výstavbu	ANO	Bačice Hrotovice Přešovice Radkovice Rouchovany Valeč Zárubice	Biskupice-Pulkov Odunec Račice Stropešín
	NE	Dalešice Dukovany Litovany Zárubice	Krhov Slavětice Třebenice

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

Za období 2003–2012 bylo na území Hrotovicka dokončeno celkem 267 bytů. Počet dokončených bytů je však mezi obcemi velmi nevyrovnaný. Nejvíce bytů za posledních deset let bylo dokončeno v obcích Dukovany (73), Valeč (62), Rouchovany (52), Hrotovice (30), Dalešice (13) a Třebenice (12). Ve zbylých obcích bylo postaveno za posledních 10 let méně než 5 bytů. Intenzita bytové výstavby je 3,6 bytu za rok na 1 000 obyvatel mikroregionu. Ve srovnání s průměrem České republiky je intenzita bytové výstavby mírně nadprůměrná. Za to Hrotovicko vděčí především výstavbě v Dukovanech a Rouchovanech, což je spjaté s rozvojem těchto obcí díky elektrárně. Relativně velké množství nových bytů vzniklo také ve Valči.

Obecními byty disponuje více než polovina obcí (9). Žadatele o obecní byt eviduje 6 obcí, volný byt však uvedla pouze obec Slavětice.

Občanská vybavenost

Komerční služby

Vybavenost službami je důležitou charakteristikou, která podmiňuje atraktivitu obce pro obyvatele.

Z řemeslných profesí se na území mikroregionu nacházejí především stavební řemesla (18 provozoven v 9 obcích) a stolaři (celkem 13 provozoven v 8 obcích). Jiné profese, např. instalatéri, zámečníci nebo autoopraváři, se vyskytují výrazně méně.

Prodejna potravin nebo smíšeného zboží se vyskytuje ve všech obcích s výjimkou obce Biskupice-Pulkov, ve třech obcích jsou v provozu alespoň dvě prodejny. Obchodní střediska fungují v obcích Dukovany, Hrotovice a Rouchovany. Základní vybavenost obcí je tedy zajištěna poměrně kvalitně. Pohostinství nebo restaurace se nachází v méně než polovině obcí (8), nejvíce v Hrotovicích (4 provozovny), dále v Rouchovanech (2). Kavárna nebo cukrárna je v provozu jen v obci Valeč.

Finanční a specializované služby bývají obecně výrazně koncentrovány do větších obcí a městských center. Bankomat se nachází pouze v Hrotovicích a Dukovanech, pošta se nachází v sedmi obcích. Účetnictví je k dispozici v pěti obcích. Veterinář sídlí ve čtyřech obcích (v Hrotovicích jsou dvě ordinace).

Čerpací stanice je v provozu ve třech obcích – Dukovany, Hrotovice a Valeč. Z prostorového hlediska je jimi území mikroregionu pokryto celkem dobře.

Tab. 4: Vybavenost obcí Hrotovicka vybranými druhy a zařízeními služeb (počty provozoven)

	Stolařství	Instalatér	Stavební řemesla	Zámečnictví	Opravy motor. vozidel	Potraviny / smíšené zboží	Obchodní středisko	Pohostinství, restaurace	Kavárna, cukrárna	Pošta	Veterinář	Účetnictví	Čerpací stanice
Bačice	1					1						1	
Biskupice-Pulkov													
Dalešice	1		1			2		1		1			
Dukovany	1		1		2	1	1	1		1	1	1	1
Hrotovice	4	1	3	2	3	3	1	4		1	2	1	2
Krhov	2		2	2		1							
Litovany			2		1	1							
Odunec	2	1				1							
Přešovice			1	1		1							
Račice						1							
Radkovice						1				1			
Rouchovany	1	1	4	1	1	1	1	2		1	1	1	
Slavětice			1			1		1					
Stropešín						1					1		
Třebenice	1	2			1	1		1					
Valeč			3	1		2		1	1	1			1
Zárubice						1						1	

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

Celkově je nabídka služeb ve větších obcích celkem dobrá, menší obce mají nabídku slabší. Jako dostačující ji označilo 10 obcí (z toho 4 z 8 nejmenších obcí do 200 obyvatel). Podle dotazníkového šetření jsou pro obce nejvíce obtížně dostupná stavební řemesla (3 obce), restaurace (2 obce) a další doplňková řemesla (autoopravna, stolařství, zámečnictví, čistírna prádla a oděvů, opravy obuvi a oděvů) a služby (cukrárna, lékařské služby, pošta, prodejna kovu, sběrna šatstva). Obec Odunec uvedla problém s dostupností veškerých služeb (dostupné smíšené zboží, instalatér a 2 stolařství).

Za finančními službami se nejčastěji dojíždí do Třebíče a Hrotovic, za specializovanými prodejnami do Třebíče, Hrotovic a Rouchovan, pro potraviny se dojíždí do Třebíče a Hrotovic; a do restaurací nebo pohostinství do Hrotovic a Třebíče, případně do Valče.

Veřejné služby

Školní docházka se řeší především dojížděnkou do Hrotovic, Myslibořic a Valče. Mateřská škola se nachází v sedmi obcích, základní škola v pěti obcích. Jednotlivé mateřské školy mají kapacitu cca 15–75 míst, celkem nabízejí 253 míst. Dvě ze základních škol jsou neúplné (Dalešice a Dukovany, obě 1. až 5. třída), tři základní školy jsou úplné (Hrotovice, Rouchovany a Valeč). Mateřská i základní škola funguje v obcích Hrotovice, Valeč, Dalešice, Rouchovany a Dukovany.

Školní tělocvična se nachází v předchozích pěti obcích – Hrotovice, Valeč, Dalešice, Rouchovany a Dukovany. Venkovní sportovní areál chybí v Hrotovicích a veřejně nepřístupné školní sportoviště je v Dukovanech.

Zdravotní péči zajišťují stálé ordinace praktického lékaře, dětského lékaře a stomatologa v Hrotovicích a Rouchovanech, praktický lékař působí v Radkovicích. Do dalších 6 obcí dojíždí praktický lékař, do dalších dvou obcí dojíždí dětský lékař. Celkem 8 obcí je bez lékařského zajištění. Stomatolog dojíždí jen do obce Račice. Zubní pohotovost se nachází v Třebíči, Hrotovicích a Dukovanech. Výjezdové stanoviště zdravotnické záchranné služby pro oblast Třebíč typu RLP¹ jsou v Třebíči, Moravských Budějovicích a Náměšti nad Oslavou, a typu RZP² jsou v Třebíči, Jemnici a Velké Bíteši. Letecká záchranná služba je v Jihlavě.

Více než polovině obcí vyhovuje současný stav zajištění zdravotní péče. Hlavními problémy jsou nutnost dojíždění za lékařskou péčí, zejména specializovanou na značnou vzdálenost, nedostatek specializovaných lékařů a malá velikost obcí (v nichž se tedy provoz lékařské ordinace nevyplácí).

Tab. 5: Lékařská péče v obcích mikroregionu Hrotovicko

	Praktický lékař	Praktický lékař pro děti a mládež	Stomatolog	Specializovaní lékaři
Stálá ordinace	Hrotovice Radkovic Rouchovany	Hrotovice Rouchovany	Hrotovice Rouchovany	---
Dojíždějící lékař	Dalešice Dukovany Račice Radkovic Rouchovany Stropešín Valeč	Dukovany Rouchovany Račice	Račice	Račice

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

¹ RLP – Výjezdová skupina rychlé lékařské pomoci s nejméně tříčlennou posádkou ve složení řidič-záchranář, zdravotnický záchranář a lékař (min. 1 atestace v oboru chirurgie, vnitřní lékařství, všeobecné lékařství, anesteziologie a resuscitace nebo pediatrie, avšak nejvhodnější je atestace v oboru urgentní medicína).

² RZP – Výjezdová skupina rychlé lékařské pomoci s nejméně dvoučlennou posádkou ve složení řidič-záchranář a zdravotnický záchranář.

Tab. 6: Dojíždka za lékařskou péčí

Obec	Prakt. lékař	Prakt. lékař pro děti a ml.	Stomatolog	Spec. lékaři	LSPP	Stom. pohotovost	Vyhovuje zdrav. péče
Bačice	Hrotovice	Hrotovice	Hrotovice	Třebíč	Třebíč	Třebíč	ANO
Biskupice-Pulkov	Myslibořice	Hrotovice	Tavíkovice	Třebíč	Třebíč	Třebíč	ANO
Dalšice	Hrotovice Rouchovany JE Dukovany	Hrotovice	Hrotovice Rouchovany	Třebíč	Třebíč JE Dukovany	Třebíč	ANO
Dukovany	JE Dukovany Třebíč Mor. Krumlov	Hrotovice Mohelno Rouchovany	JE Dukovany Hrotovice Rouchovany Třebíč Tavíkovice	Třebíč Ivančice Brno	JE Dukovany Ivančice	Třebíč	ANO
Hrotovice	---	---	---	Třebíč	JE Dukovany Třebíč	Třebíč	ANO
Krhov	Hrotovice Myslibořice Třebíč Dukovany	Hrotovice	Hrotovice Třebíč Dukovany Jaroměřice n. R.	Třebíč	Třebíč Dukovany M. Budějovice	Třebíč	ANO
Litovany	Rouchovany Hrotovice	Rouchovany Hrotovice	Rouchovany Hrotovice Dukovany	Třebíč	Dukovany	Třebíč	NE
Odunec	Hrotovice	Hrotovice	Hrotovice	Třebíč	Třebíč	Třebíč	NE
Přešovice	Rouchovany	Hrotovice	Hrotovice	Třebíč	Třebíč JE Dukovany	Třebíč	NE
Račice	Hrotovice JE Dukovany	Hrotovice	Hrotovice	Třebíč	JE Dukovany Třebíč	Hrotovice	ANO
Radkovice	Myslibořice Třebíč	Hrotovice	Hrotovice Myslibořice	M. Budějovice Třebíč	Třebíč M. Budějovice	Dukovany	ANO
Rouchovany	---	---	---	Třebíč Mor. Krumlov	JE Dukovany Třebíč	dle rozpisu služeb	ANO
Slavětice	Hrotovice JE Dukovany	Hrotovice	Hrotovice JE Dukovany	Třebíč	JE Dukovany	Třebíč	ANO
Stropešín	Hrotovice Třebíč	Hrotovice	Hrotovice Třebíč	Třebíč	Třebíč	dle rozpisu služeb	ANO
Třebenice	Hrotovice Třebíč	Hrotovice Třebíč	Hrotovice Třebíč	Třebíč	Třebíč	Třebíč	ANO
Valeč	Hrotovice Třebíč JE Dukovany	Třebíč	Hrotovice Třebíč JE Dukovany	Třebíč	Třebíč	Třebíč	NE
Zárubice	Třebíč Hrotovice	Hrotovice	Třebíč Hrotovice	Třebíč	Třebíč	Třebíč	NE

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

Pobytové zařízení **sociálních služeb** se na území mikroregionu nachází v obcích Hrotovice (chráněné bydlení Barevný svět o.p.s. – 6 bytů, dům s pečovatelskou službou – 36 bytů), Rouchovany (dům pro seniory – 14 lůžek) a Dukovany (dům s pečovatelskou službou – 10 bytů). Terénní služba je v mikroregionu poskytována Oblastní charitou Třebíč – charitní pečovatelská služba Hrotovice a je poskytována přímo v domácnostech uživatelů v Hrotovicích a okolí do 15 km. Sociálními byty disponují obce Dukovany (12 bytů), Valeč (9 bytů) a Hrotovice (5 bytů). Kapacita sociálních bytů je dostatečná. Nedostatkem z dotazníkového šetření v oblasti sociálních služeb je absence terénních a ambulantních sociálních služeb hlavně pro osamělé seniory (Valeč a Zárubice). Mateřské centrum funguje jen v Hrotovicích (Mateřské centrum Andílci).

Kulturní zařízení jsou zastoupena nejvíce knihovnami (ve všech obcích kromě Račic) a kulturními domy (ve 14 obcích). Kostely, kde probíhají bohoslužby, se nacházejí ve 13 obcích. Dětské hřiště je vybudováno téměř ve všech obcích (16), chybí v Bačicích. **Hřiště** se nachází ve všech obcích s výjimkou Litovan; tělocvična se vyskytuje v osmi obcích. Výletišť je k dispozici pouze v sedmi obcích.

Tab. 7: Kulturní a sportovní zařízení v obcích mikroregionu Hrotovicko

	Kniho- vna	Kulturní dům	Výletišť	Dětské hřiště	Hřiště	Kostel	Tělocvična
Bačice	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	NE	NE
Biskupice-Pulkov	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	NE
Dalešice	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	ANO
Dukovany	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Hrotovice	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Krhov	ANO	NE	NE	ANO	ANO	ANO	NE
Litovany	ANO	ANO	NE	ANO	NE	ANO	NE
Odunec	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	NE
Přešovice	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	ANO
Račice	NE	NE	ANO	ANO	ANO	ANO	NE
Radkovice	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	NE
Rouchovany	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Slavětice	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Stropešín	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	NE	NE
Třebenice	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	NE	ANO
Valeč	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	ANO
Zárubice	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	NE

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

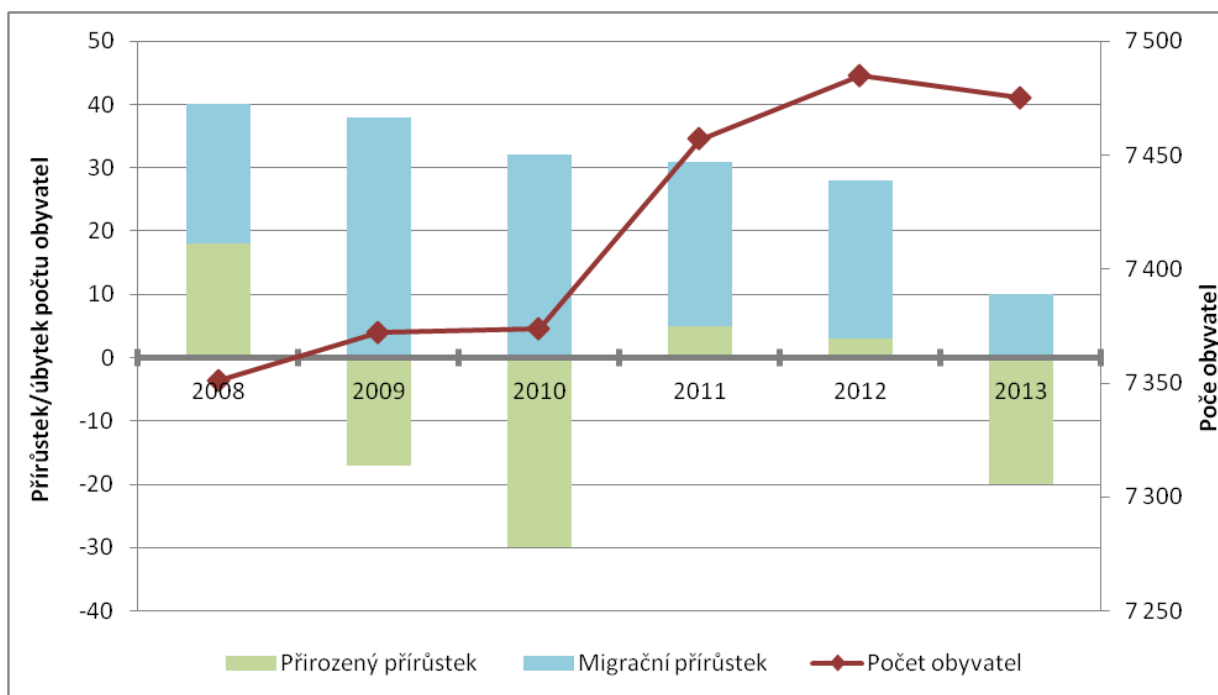
Spolkové aktivity mají v obcích na starosti převážně sbory dobrovolných hasičů (ti působí ve všech 17 obcích) a zájmové spolky (omladina, svaz žen, Babinec, aj.). Sportovní činnost zajišťuje TJ Sokol v 6 obcích a ve 4 obcích mají fotbalové družstva (Dukovany, Hrotovice, Radkovice a Rouchovany). Mezi další sportovní činnosti patří jezdecký klub a ZO technických sportů v Dukovanech a Viking klub v Radkovicích, zapojující se i do kulturní činnosti. Mezi dalšími druhy spolků na Hrotovicku fungují myslivci (8 spolků) a rybáři (3 spolky), jiné spolky (včelaři, okrašlovací spolek) jen ojediněle.

A.1.2 Lidské zdroje

Obyvatelstvo

V mikroregionu Hrotovicko žilo k 31. 12. 2013 celkem 7475 obyvatel. V období mezi lety 2003–2013 vzrostl počet obyvatel o 291, což značí nárůst populace během deseti let o 4,1 %. Za deset let ubyl počet obyvatel v pěti obcích, nejvíce v Biskupicích-Pulkově (o 9 %), méně v Radkovicích u Hrotovic, Krhově, Hrotovicích a také v Třebenicích. Nejvíce obyvatel naopak přibýlo do obce Valeč (celkem 183 osob).

Za posledních šest let mikroregion ztrácí obyvatele přirozeným úbytkem. Vzhledem k faktu, že se v současnosti nacházíme na konci tzv. „babyboomu“ dětí generace 70. a počátku 80. let, nelze do budoucna očekávat zlepšení situace. Mikroregion jako celek je však migračně atraktivní a stěhují se sem noví obyvatelé. Celkově tedy počet obyvatel mírně roste s výjimkou roku 2013, kdy počet obyvatel o 10 osob klesl. Nejvyšší přírůstek zaznamenali za toto období ve Valči, kde přibýlo 73 obyvatel. Kromě Valče rostl počet obyvatel v dalších 9 obcích. Naopak ve zbývajících sedmi obcích došlo k úbytku obyvatel, avšak vždy pouze o několik jednotek, případně desítek osob.

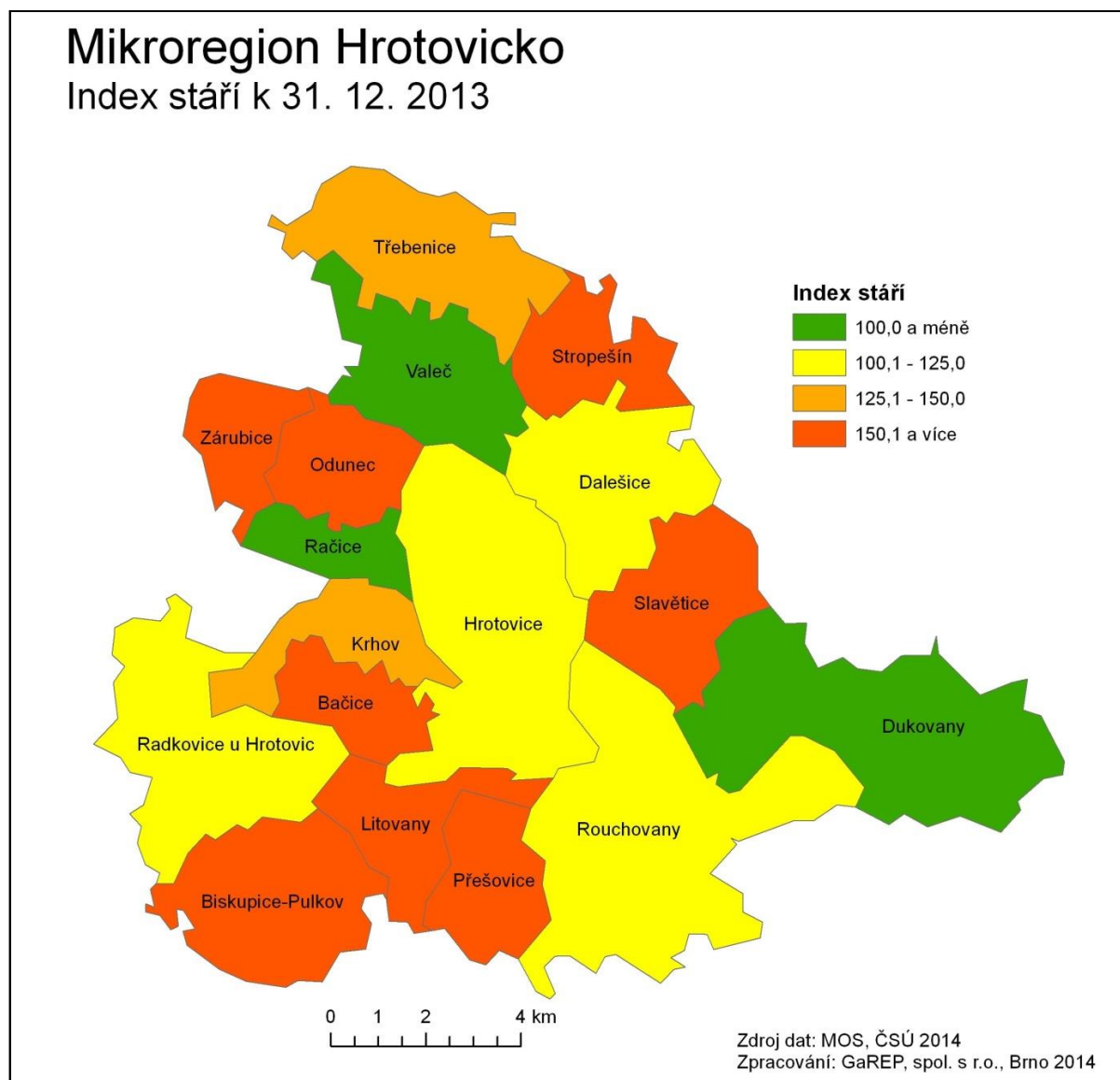
Obr. 6: Vývoj počtu obyvatel v mikroregionu Hrotovicko v letech 2008–2013

Pramen: ČSÚ, 2014; vlastní výpočty

Mikroregion Hrotovicko jde s trendem posledních let, čili demografickým stárnutím. Průměrný věk obyvatel mikroregionu je 43,3 let, zatímco obyvatel ČR 41,5 let. Do budoucna budou tyto hodnoty stále růst. Alarmující z hlediska demografického stárnutí populace je také fakt, že v celé oblasti Hrotovicka jsou pouze tři obce vykazující nižší index stárnutí³ než hodnota 100, konkrétněji obec Valeč s hodnotou 56,9, obec Dukovany s hodnotou 79,7 a

³ Podíl obyvatel ve věku 65+ a obyvatel ve věku 0–14 let * 100. Pokud je počet obyvatel ve věku 65+ vyšší než počet dětí, je hodnota vyšší než 100.

obec Račice s hodnotou 91,7. Obcemi, kde je poměr poproduktivní složky ku dětské složce obyvatelstva nejvyšší – přes 200,0, jsou Přesovice (275,0), Litovany (271,4), Zárubice (250,0), Odunec (244,4) a Biskupice-Pulkov (200).

Obr. 7: Index stáří k 31. 12. 2013

Pramen: ČSÚ, vlastní zpracování

Průměrný index stáří Hrotovicka je 116,2, zatímco průměr celé ČR je 115,7. Nejvyšší průměrný věk je evidován v obcích Odunec – 49,6 let a Zárubice – 46,0 let. Naopak nejnižší v obcích Valeč – 36,7 let a Račice – 38,6 let. Průměrný věk všech obcí mikroregionu je 43,3 let, průměr ČR je nižší – 41,5.

Tab. 8: Demografická struktura obyvatel k 31. 12. 2013

Územní jednotka	Průměrný věk	Počet obyvatel	Změna počtu obyvatel 2008–2013 (%)	Věk (%)			Index stáří
				0–14 let	15–64 let	65 a více let	
Bačice	43,9	200	104,2	29	123	48	165,5
Biskupice-Pulkov	45,4	272	97,5	33	173	66	200,0
Dalešice	40,0	601	103,3	83	420	98	118,1
Dukovany	38,8	837	107,7	128	607	102	79,7
Hrotovice	41,2	1 751	97,8	268	1 190	293	109,3
Krhov	44,7	193	98,0	27	127	39	144,4
Litovany	47,3	138	98,6	14	86	38	271,4
Odunec	49,6	96	105,5	9	65	22	244,4
Přešovice	47,1	148	102,8	16	88	44	275,0
Račice	38,6	77	101,3	12	54	11	91,7
Radkovice	41,5	325	96,4	51	241	60	117,6
Rouchovany	41,2	1185	103,1	174	804	207	119,0
Slavětice	44,1	235	97,5	36	141	58	161,1
Stropešín	44,5	118	105,4	15	79	24	160,0
Třebenice	41,7	426	95,5	61	288	77	126,2
Valeč	36,7	751	110,8	160	500	91	56,9
Zárubice	49,0	122	101,7	14	73	35	250,0
Mikroregion	43,3	7 475	101,7	1 130	5 032	1 313	116,2

Pramen: Městská a obecní statistika, ČSÚ, 2013.

Mezi vybrané předpoklady rozvoje regionu se řadí i úroveň vzdělanosti obyvatelstva. Mikroregion z hlediska struktury vzdělanosti v roce 2001 mírně zaostával jak v rámci okresu, tak v rámci Kraje Vysočina. Za 10 let mezi sčítáními se vzdělanostní struktura na všech úrovních zlepšila, což je patrné i v obcích mikroregionu. Výrazně pokles podíl obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání, mírnější pokles byl zaznamenán u středního vzdělání bez maturity. Naopak značný nárůst podíl obyvatel je patrný u středního vzdělání s maturitou (v mikroregionu o 7 procentních bodů), zvýšil se i podíl osob s vysokoškolským vzděláním (o 0,6 p. b.).

Problémem mikroregionu, resp. celého okresu Třebíč, je uplatnění mladých lidí s vyšším vzděláním. Lze předpokládat, že pokud dojížděli za vysokoškolským vzděláním za hranice mikroregionu, okresu či kraje, mohou v těchto lokalitách natrvalo zůstat z důvodů nadějnějších vyhlídek na pracovní uplatnění (např. v Brně či Praze). Tento jev může způsobit v mikroregionu růst podílu obyvatelstva s nižší úrovní vzdělání.

Tab. 9: Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Území	Obyvatelstvo podle vzdělání (%) 2001				Obyvatelstvo podle vzdělání (%) 2011			
	základní a bez vzděl.	střední bez maturity	střední s maturitou	vysoko-školské	základní a bez vzděl.	střední bez maturity	střední s maturitou	vysoko-školské
Hrotovicko	29,4	42,8	20,4	6,8	22,9	39,8	27,4	7,4
okres Třebíč	26,1	39,9	23,6	9,7	20,1	37,5	29,8	9,5
Kraj Vysočina	24,5	40,6	24,2	9,9	18,9	37,5	31,1	9,5

Pramen: SLDB 2001, SLDB 2011, výpočty GaREP

Trh práce

Velice důležitým ukazatelem pro hodnocení trhu práce v mikroregionu je podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva (dále EAO). Průměrná hodnota podílu EAO v mikroregionu je 44,9 %, což je z ekonomického pohledu značně neuspokojivá hodnota reflektující nepříznivou věkovou strukturu obyvatelstva v mikroregionu (v důsledku demografického stárnutí populace se stále zvyšuje podíl obyvatel starších 65 let). Z hlediska ekonomiky je nejlepší situace, kdy se podíl EAO drží nad hodnotou 50 %. Nejhuře z tohoto hlediska je na tom obec Litovany, kde je ekonomicky aktivních pouze 35,4 %, což značí velmi vysokou složku obyvatel starších 65 let. Jedinou obcí, která je nad hranicí 50 % jsou Dukovany s 52,6 % podílem EAO. Pro srovnání podíl EAO v ČR, na Vysočině a v okrese Třebíč dosahuje 48 %. Vzhledem k aktuálním demografickým trendům nelze předpokládat zlepšení situace v regionu.

Tab. 10: Struktura zaměstnanosti obyvatel, vyjíždka za prací v roce 2011 (v %)

Obec	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	Zaměstnaní v(e)			Vyjíždějící za prací
		zemědělství	průmyslu a stavebnictví	službách	
Bačice	40,7	26,2	36,9	30,8	40,0
Biskupice	43,7	20,2	30,3	31,3	39,4
Dalešice	46,3	8,8	39,8	35,8	39,8
Dukovany	52,6	6,3	42,9	39,8	41,4
Hrotovice	48,7	5,5	38,7	43,6	42,8
Krhov	49,2	23,4	36,4	35,1	49,4
Litovany	35,4	2,7	35,1	40,5	43,2
Odunec	48,5	19,4	41,7	30,6	44,4
Přešovice	45,1	15,7	27,5	35,3	31,4
Račice	44,6	18,5	37,0	40,7	44,4
Radkovice	43,8	23,4	27,4	39,5	43,5
Rouchovany	45,8	6,6	38,9	39,6	46,8
Slavětice	39,7	11,5	39,7	33,3	46,2
Stropešín	43,1	11,9	50,0	23,8	23,8
Třebenice	49,3	14,6	45,3	30,7	46,9
Valeč	45,6	8,3	42,2	37,7	46,0
Zárubice	42,0	15,6	35,6	42,2	64,4
Hrotovicko	44,9	9,8	39,2	38,5	43,6

Pramen: SLDB 2011

Struktura ekonomicky aktivních obyvatel napovídá skutečnosti, že Hrotovicko je venkovským regionem. V průměru 9,8 % obyvatelstva pracuje v priméru – zemědělství, lesnictví a rybolovu. Oproti průměru ČR, je stav v mikroregionu výrazně nad průměrem. Největší podíl pracujících obyvatel v primárním sektoru pracuje v obci Bačice (26,2 %), nejméně naopak v obci Litovany (2,7 %), tato hodnota je přibližně v průměru ČR. Data odpovídají skutečnosti, že mikroregion leží na okraji Českomoravské vrchoviny, kde jsou dobré předpoklady pro práci v primárním sektoru. Sektorem, ve kterém občané nejvíce v mikroregionu Hrotovicka pracují, je průmysl a stavebnictví (průměrně 48,6 %). V rámci ČR lze sledovat přesun pracovní síly ze sekundéru do terciéru. Tento postup lze vystopovat i v případě Hrotovicka, ale vzhledem k povaze regionu lze očekávat pomalejší přesun obyvatelstva do terciéru. Poměr obyvatelstva pracujícího v sekundéru je v rámci ČR kolem hodnoty 40 %. Na Hrotovicku v průmyslu a stavebnictví pracuje 39,2 % zaměstnaných. Nejvíce v obci Stropešín (50,0 %), nejméně v obci Radkovice u Hrotovic (27,4 %). Naopak v terciéru pracuje na Hrotovicku nejmenší poměr obyvatelstva – 38,5 %, což je značně pod průměrem ČR. Jak již ale bylo řečeno, mikroregion má dispozice hlavně pro zemědělský sektor. Nejméně obyvatel pracuje ve službách v obci Stropešín (23,8 %) a nejvíce podle očekávání v obci Hrotovice (43,6 %). Poměrně velká část zaměstnaných Hrotovicka musí za práci dojíždět (43,6 %), což značně souvisí se současnými trendy, kdy se firmy koncentrují do větších sídel. Nejméně ekonomicky aktivního obyvatelstva dojíždí za prací v obci Stropešín (23,8 %), nejvíce naopak v obci Zárubice (64,4 %).

Podíl zaměstnanosti v sektorech ovlivňuje několik faktorů – zejména lze jmenovat velikost obce, přístupnost či lokalizace obce. Z toho vyplývá atraktivnost obcí pro jednotlivé podnikatele a investory. Proto lze očekávat, že ve větších obcích bude větší předpoklad pro vyšší poměr zaměstnanosti v terciéru než v menších obcích.

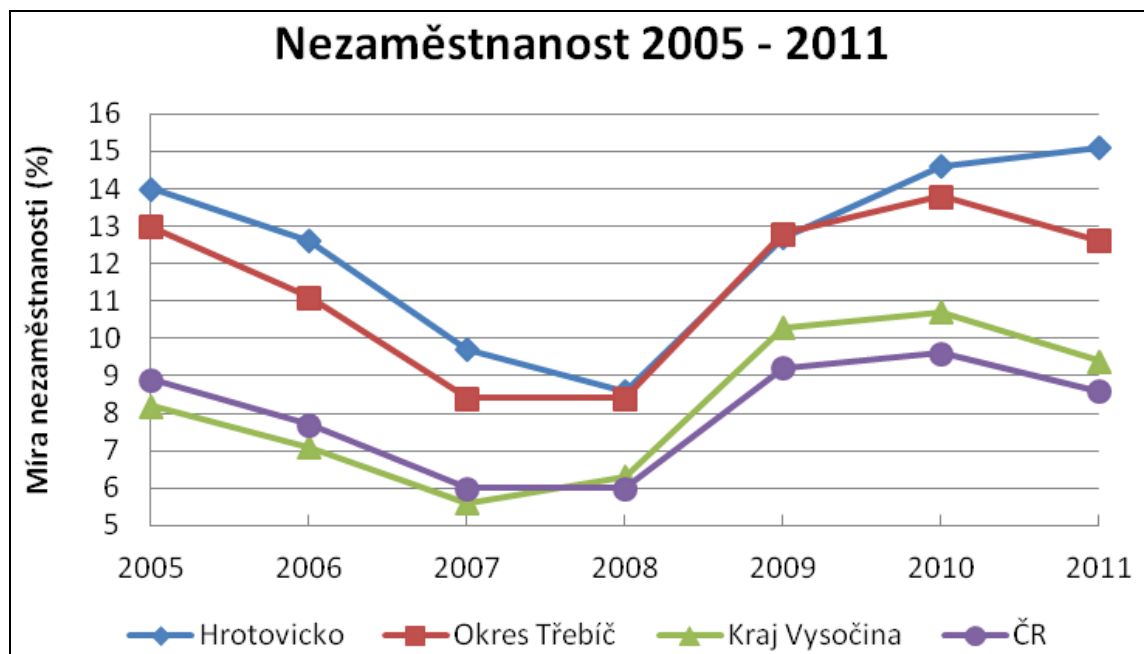
Ukazatele trhu práce prochází typickými sezónními výkyvy, v tomto případě o to většími, že vysoký podíl obyvatel je zaměstnán v zemědělství. Mimo tyto pravidelné sezónní oscilace, které jsou pozorovatelné ve většině regionů, prochází nezaměstnanost také dlouhodobějšími oscilacemi. Ve znázorněném období 2005–2011 byla výrazným faktorem ovlivňujícím veškeré ukazatele trhu práce ekonomická či hospodářská recese, díky níž se situace nejen v mikroregionu výrazněji zhoršila. Mezi roky 2008 a 2011 došlo ke strmému vzrůstu v míře nezaměstnanosti o více než 6 %. V roce 2011 došlo k zastavení strmého růstu míry nezaměstnanosti, ovšem na rozdíl od vyšších územních celků stále rostla. Přesto situace v mikroregionu víceméně kopíruje dlouhodobější vývoj v okrese, kraji i celé ČR. V kraji a ČR je ovšem nezaměstnanost o něco nižší. Problémem je poloha celého okresu Třebíč, jež lze označit jako periferní region, který není pro investory a podnikatele tak atraktivní. V minulosti také došlo k restrukturalizaci průmyslu v Třebíči a omezení počtu zaměstnanců v JEDU.

Od roku 2013 je pro hodnocení nezaměstnanosti používán nový ukazatel – podíl nezaměstnaných. V březnu 2014 činil podíl nezaměstnaných osob v mikroregionu Hrotovicko 11,0 %, zatímco v rámci okresu Třebíč dosahoval tento ukazatel hodnoty 10,2 %.

Tab. 11: Míra nezaměstnanosti v obcích mikroregionu v letech 2007–2011 a podíl nezaměstnaných osob 2011–2014 (%)

Obec	12/2008	12/2009	12/2010	12/2011	03/2014 ⁴	03/2014 ⁵
Bačice	7,4	12,6	18,9	18,9	24,1	15,7
Biskupice-P.	11,4	17,9	15,7	17,1	23,9	15,7
Dalešice	10,8	15,4	18,1	23,6	20,5	12,6
Dukovany	10,0	11,1	14,3	14,3	11,0	7,5
Hrotovice	7,1	11,9	12,9	11,8	14,6	10,2
Krhov	8,4	15,8	26,3	14,7	14,6	10,8
Litovany	11,3	14,5	16,1	19,4	32,6	17,2
Odunec	15,2	23,9	26,1	30,4	34,0	23,5
Přešovice	8,2	31,2	31,1	31,1	30,8	22,0
Račice	15,4	30,8	19,2	19,2	18,2	10,9
Radkovice	5,7	11,3	30,8	16,4	13,0	8,3
Rouchovany	8,4	13,9	11,3	15,2	17,1	10,9
Slavětice	10,2	13,9	13,9	13,0	20,8	13,6
Stropešín	18,9	22,6	22,6	20,8	42,0	24,4
Třebenice	5,8	11,1	11,1	12,0	13,8	10,0
Valeč	8,1	11,4	11,4	12,1	12,4	7,9
Zárubice	6,5	8,7	8,7	8,7	8,0	5,5
Hrotovicko	8,6	12,7	14,6	15,1	16,6	11,0
Okres Třebíč	8,4	12,8	13,8	12,6	15,0	10,2
Kr. Vysočina	6,3	10,3	10,7	9,4	-	-
ČR	6,0	9,2	9,6	8,6	-	-

Pramen: Portál zaměstnanosti MPSV, Úřad práce ČR – krajská pobočka v Jihlavě zpracování GaREP

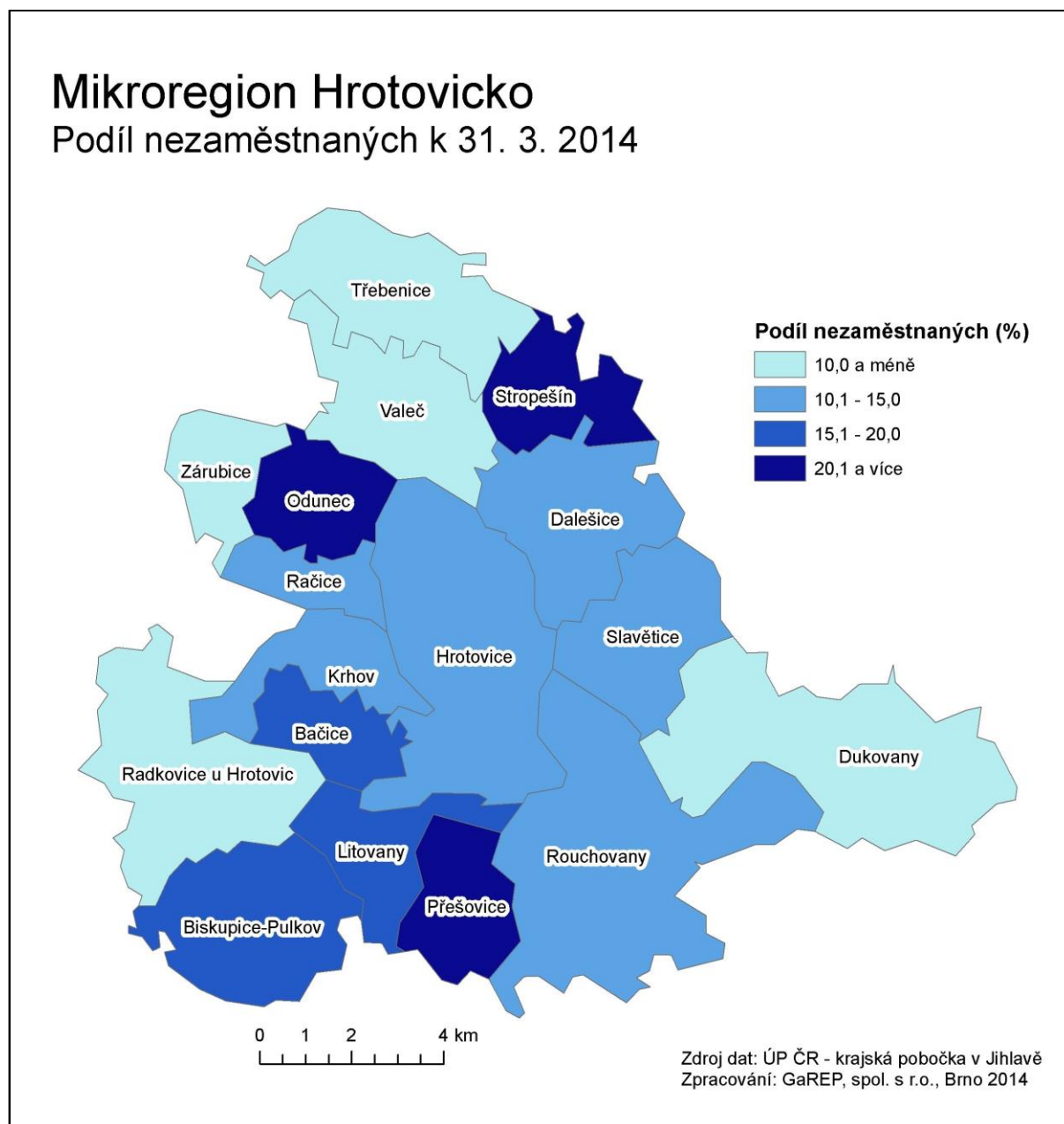
Obr. 8: Srovnání míry nezaměstnanosti s vyššími administrativními celky 2005–2011

Pramen: Portál zaměstnanosti MPSV, zpracování GaREP

⁴ Pro srovnatelnost spočteno stejným způsobem jako u měr nezaměstnanosti v období 2007–2011, tj. míra nezaměstnanosti = počet uchazečů o zaměstnání / počet ekonomicky aktivních obyvatel * 100

⁵ Nový způsob vykazování nezaměstnanosti od 1. 1. 2013. Podíl nezaměstnaných = počet uchazečů o zaměstnání / počet obyvatel ve věku 15–64 let * 100

Dlouhodobě nejvyšší nezaměstnanost trápí především obce Odunec, Přesovice a Střepešín, kde však vzhledem k velikosti obcí situaci může ovlivňovat i několik málo dlouhodobě nezaměstnaných jednotlivců. Naopak nejnižší nezaměstnanost vykazují obce Zárubice a Valeč.

Obr. 9: Podíl nezaměstnaných v obcích mikroregionu Hrotovicko

Pramen: Úřad práce ČR

Vysoký podíl nezaměstnaných v obcích mikroregionu je dán zejména nesouladem v nabídce a poptávce po práci a také polohou regionu. Budoucí vývoj lze stěží odhadovat, bude značně souviset s ekonomickou situací v rámci ČR, vývoji v JEDU a příchodu investic a podnikatelů do širšího regionu, což by značně pomohlo k vytváření nových pracovních pozic.

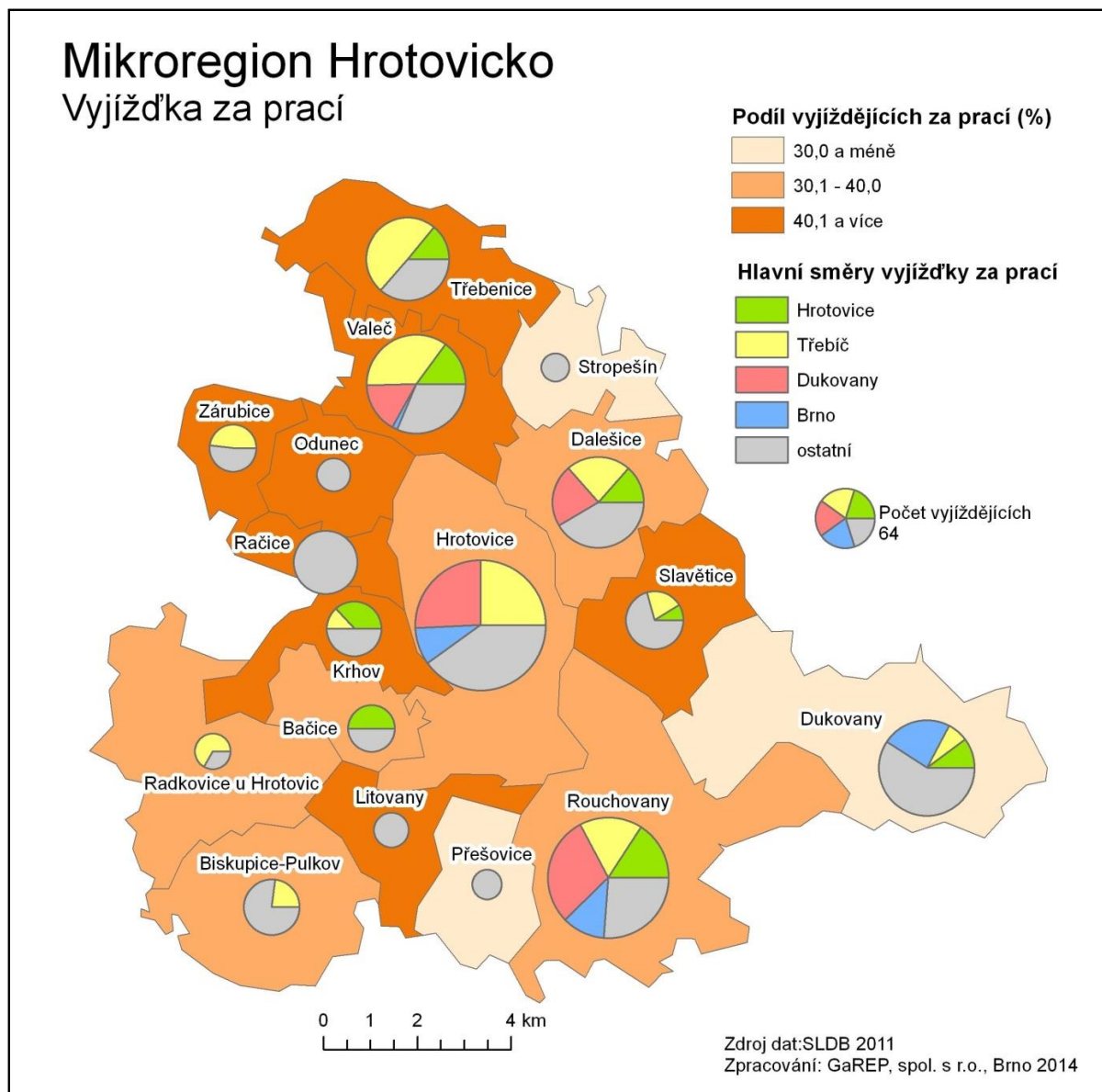
Veřejně prospěšné práce (VPP) pro nezaměstnané jsou využívány ve většině obcí mikroregionu (13). Většina starostů si VPP chválí a považuje je za přínosné i finančně. Problémy jsou minimální, především malý zájem o vykonávání VPP.

Dojíždka a vyjíždka

Dojíždka a vyjíždka do zaměstnání a škol je oficiálně sledována pouze jednou za 10 let při SLDB. V následujícím textu budou hodnoceny jak data ze SLDB 2011, tak výsledky dotazníkového šetření v jednotlivých obcích mikroregionu, jelikož jsou zde uvedeny podrobnější údaje než v SLDB (především směry dojíždky za službami a do škol).

Do zaměstnání a škol vyjíždělo v roce 2011 celkem 1 608 obyvatel z obce svého obvyklého pobytu, což je 21,8 % obyvatel.

Nejsilnější pracovní vyjíždkové vazby se uskutečňují v rámci okresu Třebíč – nejsilnější proud z mikroregionu míří přímo do obce Třebíč (22,6 % vyjíždějících za prací). V rámci jiných okresů kraje jsou vyjíždkové proudy slabé, především díky blízkosti Jihomoravského kraje i jeho metropole Brna a naopak k perifernosti mikroregionu v rámci Kraje Vysočina. V rámci mikroregionu vyjíždí za prací nejvíce obyvatel do obce Dukovany (14,1 %, velká část přímo do JE Dukovany). Další obcí v mikroregionu, kam směřuje silný proud pracovní vyjíždky, jsou Hrotovice (10,5 %). Mimo Českou republiku vyjíždí 16 obyvatel z toho 13 za prací a 3 do školy.

Obr. 10: Vyjíždka za prací z obcí mikroregionu Hrotovicko

Pramen: SLDB 2011, vlastní zpracování

Do škol vyjíždí celkem 560 žáků, učňů a studentů. Ve věku 6–14 let vyjíždí do základních škol 135 osob. V menších obcích základní školy nejsou, proto žáci dojíždějí do obcí větších. Nejsilnější vyjíždka do základní školy v mikroregionu se uskutečňuje do Hrotovic celkem 32 žáků. Studentů a učňů vyjíždí do škol 425. Denně za školou vyjíždí 408 žáků, učňů a studentů (73 %).

Tab. 12: Vyjíždka do zaměstnání a škol a za službami z/do obcí mikroregionu Hrotovicko

Obec	Vyjíždka celkem (počet)	Vyjíždka za prací (počet)	Směr vyjíždky za prací	Vyjíždka do škol (počet)	Směr vyjíždky do MŠ	Směr vyjíždky do ZŠ
Bačice	40	26	Hrotovice, Třebíč	14	Hrotovice, Radkovice	Hrotovice, Myslibořice
Biskupice-Pulkov	56	35	---	21	---	---
Dalešice	150	82	Třebíč, Hrotovice, JE Dukovany	68	---	---
Dukovany	166	98	JE Dukovany, Brno, Třebíč, Mor. Krumlov, Ivančice, Pohořelice	68	---	---
Hrotovice	309	217	Třebíč, JE Dukovany, Brno	92	---	---
Krhov	54	38	Hrotovice	16	*	Hrotovice, Myslibořice
Litovany	22	16	Třebíč, Dukovany	6	---	Myslibořice
Odunec	20	16	Hrotovice, JE Dukovany, Třebíč	4	*	Valeč, Hrotovice
Přešovice	16	13		3	---	---
Račice	73	39	Hrotovice, Myslibořice, JE Dukovany, Třebíč	34	dojíždka Hrotovice, Myslibořice	Hrotovice, Myslibořice
Radkovice	23	12	Dukovany, Hrotovice, Myslibořice	11	---	Myslibořice
Rouchovany	264	183	JE Dukovany, Třebíč	81	---	---
Slavětice	60	34	JE Dukovany, Třebíč, Hrotovice, Brno	26	dojíždka Hrotovice	Hrotovice
Stropešín	14	8	Třebíč, Dukovany, Zastávka u Brna	6	---	Valeč
Třeбенice	124	83	Třebíč, JE Dukovany, Hrotovice	41	---	Valeč
Valeč	177	121	JE Dukovany, Třebíč, Náměšť n. O.	56	---	---
Zárubice	40	27	Myslibořice, JE Dukovany, Třebíč	13	Myslibořice	Myslibořice, Třebíč

Pramen: SLDB 2011; dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

* obce neuvedly směr vyjíždky

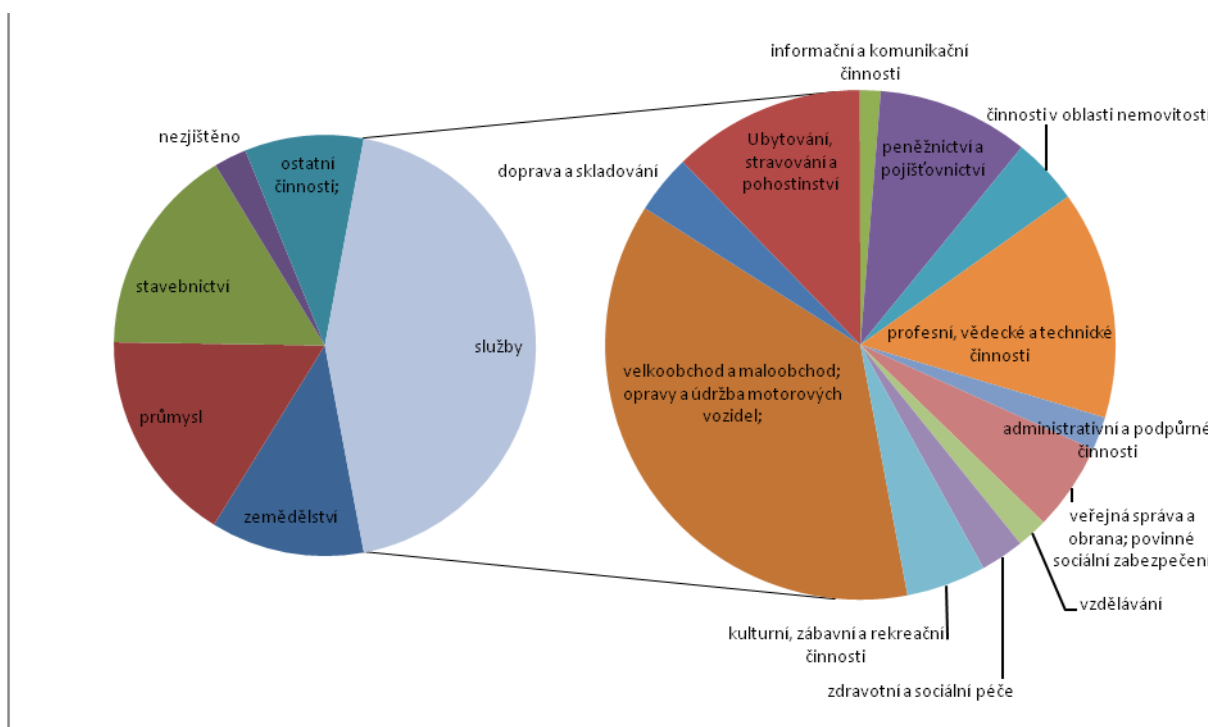
A.1.3 Ekonomické aktivity

Podnikání

Podnikatelskou aktivitu (tj. počet podnikatelských subjektů na 1 000 obyvatel) ovlivňuje poloha a velikost obce, často i podmínky pro rozvoj cestovního ruchu a v případě mikroregionu Hrotovicko přítomnost velkého zaměstnavatele JE Dukovany a přidružených firem. Ve srovnání s podnikatelskou aktivitou ČR, která dosahuje hodnoty 259 je podnikatelská aktivita v mikroregionu i díky výše uvedeným skutečnostem pouze 186.

Nejnižší hodnota podnikatelské aktivity je v obcích Radkovice a Zárubice, naopak nejvyšší je v obcích Biskupicích-Pulkově (viz tab. 13).

V mikroregionu působí celá řada drobných živnostníků. Struktura podnikatelských subjektů je v mikroregionu Hrotovice nerovnoměrně zastoupená. Vzhledem k příznivým podmínkám pro zemědělskou výrobu tvoří 12 % podniků zemědělské subjekty. Průmysl a stavebnictví jsou zastoupeny po 16 %. Přes 41 % pak tvoří služby, z nichž má nejvýznamnější zastoupení obchod a opravy motorových vozidel.

Obr. 11: Struktura podnikatelských subjektů v mikroregionu Hrotovicko k 31. 12. 2013

Pramen: MOS, ČSÚ, vlastní zpracování

Největší podnikem na území mikroregionu je JE Dukovany, která však spadá do skupiny ČEZ, a.s. Mezi největší podniky z hlediska zaměstnanosti a významu pro celý region patří zemědělská družstva – ZD Hrotovice, Agrochema Studenec, ZD Biskupice a další. Významnější zaměstnavatele také představují podniky spojené se stavebnictvím a cestovním ruchem (Ing. Bronislav Vala).

Tab. 13: Nejvýznamnější podnikatelské subjekty v obcích mikroregionu Hrotovicko

Obec	Podnikatelský subjekt	Míra podnikatelské aktivity**
Bačice	ZD Hrotovice, zemědělství (12)	180
Biskupice-Pulkov		217
Dalešice	Agrochema Studenec, středisko Dalešice, zemědělství (20) Pivovar Dalešice, a.s., výroba piva (24)	178
Dukovany	Disting s.r.o. výroba elektrosoučástí (80) Seduk Dukovany s.r.o., zemědělství (22)	211
Hrotovice	Ing. Bronislav Vala, stavebnictví, provoz hotelu (250) Baustav spol. s.r.o. – Ing. Bašta, stavebnictví, prodej (12) ZD Hrotovice, zemědělská výroba (100) Kooperace Hrotovice, výroba a prodej zeměd. komodit (20) Mico s.r.o. Hrotovice, strojírenství (85) Ing. Pavel Pelán, stavebnictví (20) Kovovýroba Mezník, kovovýroba a zámečnictví (15) Jednota Mor. Budějovice, nákupní středisko (10)	196
Krhov		161
Litovany		167
Odunec		177
Přešovice		162
Račice		169
Radkovice	ZD Biskupice, zemědělství (40) Filko, výroba střešní kytiny (20)	148
Rouchovany	Agrofarm spol. s r.o., zemědělství (25) ZD Šemíkovice, zemědělství (20)	181
Slavětice		149
Stropešín		186
Třebenice	ZD Agrochema Studenec, zemědělská činnost	200
Valeč	Ing. Bronislav Vala, stavebnictví (250) Agrochema družstvo Studenec, zemědělství (12)	186
Zárubice		148
Mikroregion	---	186

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

* v závorce je uveden počet zaměstnanců **podíl podnikatelů v přepočtu na 1000 obyv.

Problémem mikroregionu byl odliv různých ekonomických aktivit po roce 1990 a také průběžný úpadek zemědělské činnosti. Proto je v mikroregionu několik objektů **brownfields**⁶, z nichž některé jsou v současné době nabízeny jako volné objekty pro podnikání (viz tab. 14). Tyto objekty pro podnikání jsou lokalizovány na území sedmi obcí. Volné pozemky pro podnikání se nacházejí pouze na území devíti obcí, vlastnická struktura je různá – buď jsou

⁶ Brownfield je nemovitost (pozemek, objekt, areál), která je nedostatečně využívána, zanedbaná a může být i kontaminovaná. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity. Brownfield nelze vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces jeho regenerace. (definice Czechinvest)

pozemky ve vlastnictví obce, soukromé osoby nebo ve vlastnictví družstva, což může být překážka pro využití pozemků.

Tab. 14: Volné objekty/pozemky pro podnikání

Název obce	objekty pro podnikání	druh, velikost, vlastnictví	pozemky pro podnikání	rozloha, vlastnictví
Bačice	ANO	Budova přidružené výroby ZD, 1000 m ² , družstevní	ANO	2 600 m ² , obecní
Biskupice-Pulkov		neuvedeno		
Dalešice	NE	---	NE	---
Dukovany	NE	---	ANO	8 000 m ² , obec + soukromé
Hrotovice	ANO	Zámek přízemí, 80 m ² , obecní	ANO	3 196 m ² , ZD Hrotovice
		Zámek 1. podlaží, 150 m ² , obecní		
Krhov	NE	---	NE	---
Litovany	NE	---	NE	---
Odunec	NE	---	NE	---
Přešovice	ANO	Sklad, 300 m ² , obec	ANO	2 000 m ² , obec
Račice	ANO	Kravín, soukromé, 900 m ²	ANO	10 000 m ² , soukromé
Radkovice	NE	---	NE	---
Rouchovany	ANO	Mlékárna, 10 000 m ²	ANO	Plocha pro rozvoj zem. prvovýroby, soukromé v ÚP Rouchovany
Slavětice	NE	---	NE	---
Stropešín	NE	---	NE	---
Třebenice	NE	---	ANO	3 000 m ² , OV – fyz. osoba
Valeč	ANO	Budova pro služby – místnost, 70 m ² provozovna, obecní	ANO	10 000 m ² , soukromé
		Budova pro služby – místnost, 27 m ² provozovna, obecní		10 000 m ² , soukromé
		Budova pro služby – místnost, 36 m ² ordinace lékař, obecní		
		Budova pro podnikání /sklad, 300 m ² bývalá MŠ, obecní		
		Budova pro podnikání /kadeřník, 18 m ² (bývalá MŠ) kancelář, obecní		
Zárubice	ANO	Objekt ZD, 750 m ² , družstevní	ANO	19 000 m ² , družstevní
		Objekt ZD 1600 m ² , družstevní		

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

Cestovní ruch

Území mikroregionu Hrotovicko má jako celek spíše podprůměrný potenciál pro využití v oblasti aktivit cestovního ruchu a rekreace. Existují zde však zajímavá místa přírodního, kulturního i technického charakteru, jejichž potenciál zůstává spíše nevyužit.

Severní hranice Hrotovicka tvoří tok řeky Jihlavy, která zde napájí Dalešickou a Mohelenskou přehradu. Tyto přehrady slouží přečerpávací vodní elektrárně umístěné v dalešické hrázi a k chlazení JEDU, kdy se voda čerpá z Mohelenské přehrady. Voda tak v obou přehradách hodně cirkuluje a je díky tomu o pár stupňů chladnější a není příliš vhodná ke koupání. K přehradám je také velmi obtížný přístup, břehy jsou příkré a na mnoha místech i skalnaté. Výška vodní hladiny kolísá. U Dalešické přehrady pouze přibližně o 3 metry během dne. U Mohelenské přehrady jde však až o 10 metrů, kdy se hladina zvedne nebo klesne během pár desítek minut. Toto také omezuje rekreační potenciál přehrad. Přehrady k rekreaci používají především rybáři s dobrou znalostí místního prostředí. Dalešická přehrada je velmi vhodná k lovu dravých ryb. Na Dalešické přehradě je mikroregionem Horácko za finančního přispění ČEZu provozován od roku 2007 parník. Na území mikroregionu se nachází zastávka na katastrálním území Dalešic. Na severní hranici mikroregionu, na katastru obce Dukovany teče v úseku asi 5 km řeka Jihlava neregulována. Meandrující řeka Jihlava zde tvoří velmi cenné a zajímavé údolí hluboké až 150 metrů místy lemované skálami. Údolí pokračuje na východ od mikroregionu a řeku Jihlavu ze svého sevření pouští až v Ivančicích, za zříceninou hradu Tempelštejn u osady Hrubšice. Na protějším levém břehu, který již patří do katastru obce Mohelno a Lhánice se nachází velmi cenná Národní přírodní rezervace (NPR) Mohelenská hadcová step. Na ta nejzajímavější místa, mezi která patří např. Čertův ocas (poloostrov vytvořený meandrem řeky), je však z „hrotovické“ strany velmi špatný přístup.

Kromě toku řeky Jihlavy patří k místně významným přírodním atraktivitám údolí řeky Rokytné a potoka Roučovanky. Údolím vede žlutá turistická značka. Pěšiny jsou úzké, což jim zvláště ve skalnatějších úsecích přidává na atraktivitě, avšak na mnoha místech sezónně zarostlé trávou a kopřivami. V údolí řeky Rokytné je nutné dbát na přehledné značení, protože stezka je místy nepřehledná. Potenciál údolí řeky Rokytné zůstává nevyužit.

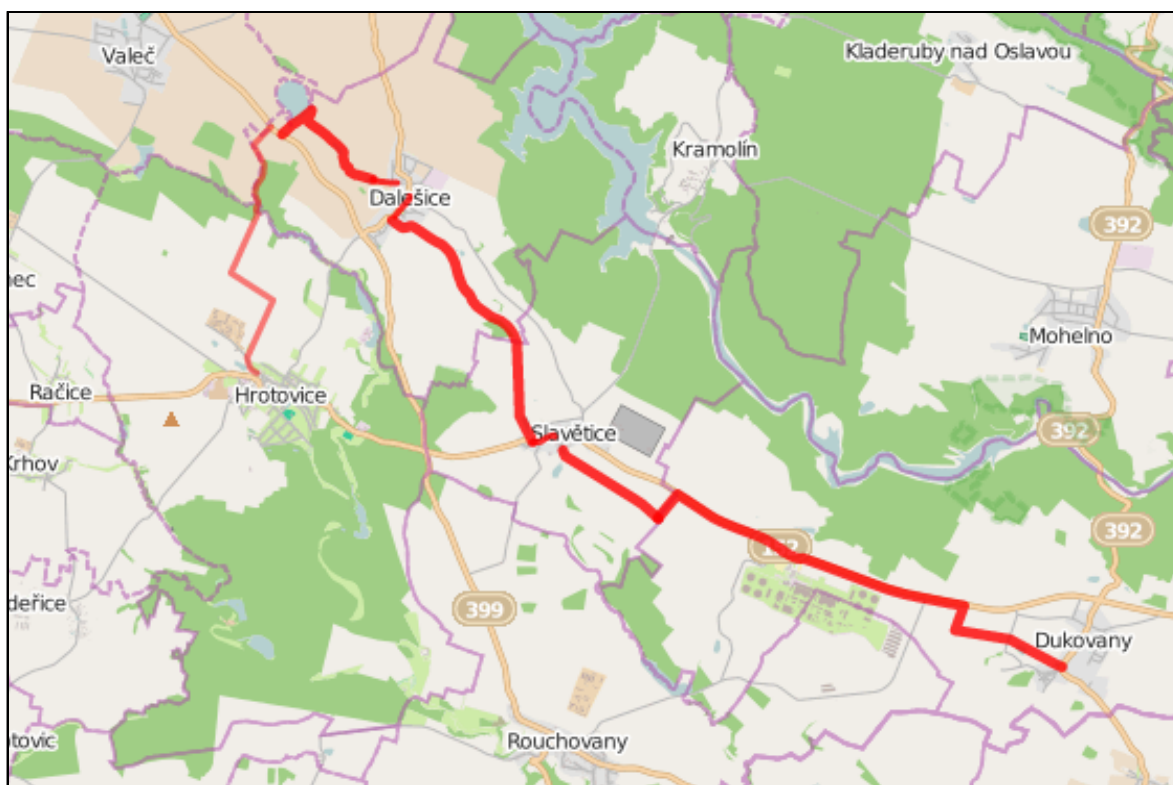
Z kulturních atraktivit regionu je nutné vyzdvihnout zámek v Hrotovicích, Valči, Dalešicích, Krhově a Dukovanech. Zámek ve Valči byl nedávno zrekonstruován, na což zámek se zahradou v Dukovanech stále čeká. Zámek ve Valči nyní slouží hotelu se čtyřmi hvězdičkami. Celkem zapomenutým významným kulturním dědictvím zůstává lokalita Mstěnice, což jsou odhalené základy středověké vesnice, ke které vede z Hrotovic naučná stezka. Zajímavou stavbou na Hrotovicku je i JEDU. Její chladicí věže významně mění krajinný ráz regionu, což může jak odpuzovat tak přitahovat turisty. Informační centrum JEDU ročně navštíví přes 25 000 návštěvníků, což je nezanedbatelný počet lidí, kteří by při delším setrvání v regionu mohli být pro Hrotovicko přínosem.

V Dalešicích ve staronovém pivovaru se nachází muzeum rakousko-uherského pivovarnictví. Turistické informační centrum lze navštívit v Hrotovicích a v Dalešicích. Kromě toho existuje informační centrum při JEDU. V letní sezóně jsou návštěvníky regionu dále využívána různá turistická zařízení – např. koupaliště (v 10 obcích). Obcemi mikroregionu také prochází vyznačené cyklotrasy (v 8 obcích) cyklostezka z JEDU směrem na Třebíč je plánována pro rok 2016. Na katastrálním území obcí Hrotovicka jsou dokonce vyznačeny i dvě hipostezky.

Na Hrotovicku vedou tematické cyklostezky vhodné pro horské nebo trekingové kolo. Jedná se o pivovarskou a energetickou cyklostezku, které doplňují cyklostezky hornickou a

templářskou, které jsou vyznačeny v sousedství Hrotovicka. Po pivovarské se lze projet z Oslavan do Dalešic a po energetické taktéž z Oslavan a dále do Dukovan. Kromě těchto tematických stezek vede regionem cyklostezka č. 401 z Třebíče do Moravského Krumlova, dále č. 5107, která je značena z Trnavy u Třebíče do Kramolína, 5106 z Třebíče do Náměště nad Oslavou a 5175 – okruh kolem Dukovan.

V období 2014–2020 se v mikroregionu bude ve spolupráci s ČEZem realizovat vybudování cyklostezky Dukovany – Slavětice – Dalešice – Hrotovice – Valeč s pokračováním na Třebíč v celkové délce 27 km s potencionálním protažením z Dukovan do Brna.

Obr. 12: Projekt cyklostezky spojující obce a významná místa v okolí Dalešic a Dukovan

Pramen: <http://cyklostezka.kalcik.cz/>

Stavba cyklostezky je rozdělena do několika fází a úseků. Místy má být asfaltová, místy pouze šterková. V současné době mají již některé úseky reálný časový plán a jsou v různých fázích procesu získávání stavebního povolení. Pro úsek Dalešice – Slavětice je již dokonce stavební povolení vydáno.

Tab. 15: Realizace cyklostezky Dukovany – Valeč

Název projektu	Období realizace	Náklady (v tis. Kč)	Délka (km)
Cyklostezka Dalešice – Slavětice	2014–2016	16 000	4,5
Cyklostezka Hrotovice – rybník Bezděkov u Dalešic	2015–2016	4 000	3,3
Cyklostezka Hrotovice – Valeč	2016–2017	11 000	2,3
Cyklostezka Slavětice – Dukovany	2016	3 000	5

Pramen: webové stránky obcí, internetové stránky zabývající se cykloturistikou, vlastní šetření

Na Hrotovicku není mnoho vhodných terénů pro pěší turistiku s výjimkou již zmíněných oblastí v údolí řeky Rokytné a krátkého úseku podél Jihlavy pod mohelenskou hrází. Regionem vedou celkem čtyři trasy vyznačené Klubem českých turistů a to zelená z Biskupic přes Hrotovice, Slavětice a Dukovany do Rešic, žlutá vedoucí z Jaroměřic nad Rokytnou do Moravského Krumlova, která na území Hrotovicka vede podél potoka Rokytná, zelená, která v regionu vede přes Valeč k Dalešické přehradě a konečně dálková červená trasa, která na území Hrotovicka vede podél řeky Jihlavy a obou místních přehrad. Kromě toho ještě existují naučné stezky v lesích okolo Hrotovic a zaniklé středověké vesnice Mstěnice. Žlutá a zelená značka jsou až na výjimky (zelená v okolí Hrotovic a zelená v okolí Valče) špatně značené a vedou místy, která jsou zarostlá a často neprůchozí. Červená značka je dobře udržovaná a vede průchodnými místy.

Již zmíněné dvě hipostezky jsou značeny modrým a červeným kruhem v bílém poli. Po jedné je možné se projet od hráze Dalešické přehrady směrem na Dukovany, po druhé pak podél dalešické přehrady až do Třebenic a dále za hranice mikroregionu do Střítěže. Tyto stezky jsou tak vyznačeny na katastru obcí Dukovany, Slavětice, Dalešice a Třebenice.

Z dotazníků vyplněných jednotlivými obcemi bylo zjištěno 16 hromadných ubytovacích zařízení. Jedná se o různorodá zařízení – 6 penzionů, 4 ubytovny a 3 hotely, 2 ubytování v soukromí a 1 chata. Celkový počet lůžek byl identifikován v počtu 726 lůžek. Kromě toho se ještě v Biskupicích-Pulkově nachází rekreační zařízení sloužící především pro dětské tábory. Chatky a chaty je také možné si pronajmout. Kapacita tohoto zařízení čítá 284 míst a je to tak největší ubytovací kapacita na Hrotovicku. Kromě Biskupic-Pulkova je nejvíce lůžek v Hrotovicích, kde se nachází Sport hotel sloužící především pro firemní akce. Hotel se čtyřmi hvězdičkami je poměrně nově v provozu na zámku ve Valči. Další významná ubytovací kapacita se nachází v Dalešicích, kde znovuotevřeli pivovar, který je spjatý s filmem Postřižiny a představuje tak místní významnou turistickou atrakci. Další typ ubytovacích zařízení – ubytovny existuje v mikroregionu díky přítomnosti významného zaměstnavatele JEDU. Ubytovny se nachází hlavně v přilehlých Dukovanech a Rouchovanech.

Z dotazníků vyplněných představiteli obcí vyplynulo, že se na Hrotovicku nachází 500 objektů individuální rekreace, což potvrzuje jistý potenciál oblasti. Z dosavadní aktivity je zřejmé, že podpora cestovního ruchu není v mikroregionu prioritou. Při spolupráci s ČEZem, který je významným místním donátorem a s ohledem na nevyužitý potenciál především v údolí řek by bylo vhodné aktivity do oblasti cestovního ruchu rozšířit.

Za zvážení by jistě stál další rozvoj v okolí středověké vesnice Mstěnice. Dále zlepšit přístup údolí řek Jihlavy a Rokytné. Vzhledem k reliéfu v těchto údolích by šlo vytvořit síť stezek, úzkých pěšin (single track), které jsou speciálně upravené pro zábavnou jízdu na horském kole v těsném kontaktu s přírodou po vzoru např. Rychlebských stezek. Hrotovicko je dobře dostupné jak na horském, tak silničním kole. Na horském kole se na Hrotovicko dá z Brna dostat relativně atraktivními stezkami v údolí řeky Bobravy a Jihlavy, pro silniční cyklisty je pak cesta na Hrotovicko atraktivní díky relativně nižšímu provozu. V roce 2010 fungoval z Brna do Třebíče přes Hrotovicko z Brna cyklobus, který se však nedostal do povědomí brněnských cyklistů. Hrotovicko má taktéž dobré předpoklady pro rozvoj agroturistiky.

A.1.4 Rozvojové souvislosti

Správa území

Rozvojové možnosti svazku obcí jsou vedle faktické situace v jednotlivých tematických oblastech ovlivňovány správními charakteristikami obcí, užívanými nástroji řízení rozvoje a jejich administrativními kapacitami.

Základním podkladem pro plánování společných činností svazku jsou rozvojové dokumenty jednotlivých obcí, v nichž by měly mít obce vyjasněny své představy o rozvoji. Tyto představy jsou následně konfrontovány na úrovni svazku a formulovány společné zájmy, činnosti, projekty apod.

Ze 17 obcí svazku má zpracovaný rozvojový dokument 7 obcí, z toho čtyři dokumenty existují na aktuální období.

Tab. 16: Koncepční dokumenty obcí mikroregionu Hrotovicka

Název obce	Název dokumentu (rok zpracování)
Bačice	Strategický rozvojový dokument obce Bačice 2011–2014
Dalešice	Strategie rozvoje obce Dalešice na léta 2004–2013
Dukovany	Otevřená strategie obce (2010–2011)
Hrotovice	Strategický rozvojový dokument města Hrotovice, 1 rok
Radkovice	Rozvojový strategický dokument obce (2011)
Rouchovany	<i>interní dokument</i>
Zárubice	Program obnovy vesnice 2010–2015 (2009)

Pramen: Dotazníkové šetření Hrotovicko, 2014

Všechny obce mikroregionu spadají do SO ORP Třebíč a pod POÚ Hrotovice. Matriky se nacházejí ve třech největších obcích mikroregionu – Hrotovicích, Rouchovanech a Dukovanech. Obce, které vlastní matriku nemají náleží k matrice hrotovické kromě Přesovic, které spadají pod matriku v Rouchovanech a kromě Valče spadající pod Třebíč. Stavební úřad existuje jen v Hrotovicích a spadají pod něj všechny obce mikroregionu. Pošta se nachází v Dalešicích, Dukovanech, Hrotovicích, Radkovicích, Rouchovanech a Valči.

Hrotovice jsou jediným městem v mikroregionu. Tuto výsadu však mají spíše z historických důvodů, protože počet obyvatel dosahuje pouze cifry okolo 1 800. Dalešice jsou městysem, ostatní obce jsou obyčejné vesnice. Některé obce mají místní části. Pod Rouchovany patří místní část Šemíkovice a Kordula, Biskupice-Pulkov se dělí na Biskupice a Pulkov. Udeřice jsou místní částí Bačic. Pod Třebenice spadají místní části Plešice a Chroustov.

Obce informují o své činnosti mimo jiné obecními periodiky. Občasníky vydává 8 obcí: Zárubice, Valeč, Třebenice, Hrotovice, Dukovany, Dalešice, Rouchovany a Biskupice-Pulkov.

Důležitým nástrojem zlepšování stavu krajiny a životního prostředí jsou komplexní pozemkové úpravy (KPÚ). KPÚ mají zpracovány pouze 4 obce. V Dukovanech jsou KPÚ zrealizovány částečně, nedokončený zbytek se plánuje v roce 2015. Z obcí, kde KPÚ chybí, jsou plánovány někdy v budoucnu pouze ve Valči.

Tab. 17: Stav realizace komplexních pozemkových úprav

Obec	Stav komplexních pozemkových úprav
Bačice	neplánují se
Biskupice-Pulkov	ano
Dalešice	plánují se
Dukovany	Lipňany u Skryjí ⁷ – ano Skryje nad Jihlavou ⁸ – plánují se 2015 Dukovany – plánují se 2015
Hrotovice	neplánují se
Krhov	neplánují se
Litovany	neplánují se
Odunec	neplánují se
Přešovice	ano
Račice	ano
Radkovice u Hrotovic	ano
Rouchovany	neplánují se
Slavětice	neplánují se
Stropešín	neuvedeno
Třeбенice	neplánují se
Valeč	neplánují se

Pramen: Dotazníkové šetření Hrotovicko 2014

Vnější vztahy a spolupráce

Mikroregion Hrotovicko byl založen za účelem rozvoje hrotovického regionu po všech stránkách tak, aby jeho vývoj odpovídal současné středoevropské úrovni. Jeho aktivity vycházejí z přirozeného spádoviště, společných zájmů a úspěšného rozvoje celého příslušného okolí.

Spolupráce obcí mikroregionu se realizuje v oblasti zachování a obnovy vlastního obrazu obcí a specifického rázu venkovské zástavby, jejich sepětí s krajinou, přirozené a jedinečné působivosti v místě a v krajině, dále pro obnovu a rozvoj místních kulturních a společenských tradic, životního stylu, pospolitosti venkovského obyvatelstva a vědomí vlastní zodpovědnosti za obnovu a rozvoj obcí.

Prioritními cíli mikroregionu je zlepšení vybavenosti obcí, zvýšení kvality života obyvatel a udržitelnost kulturního prostředí obcí a krajiny. Využitím přirozeného potenciálu obcí je snaha o dosažení výkonné a ekologicky šetrné ekonomiky efektivně využívající místních zdrojů a komparativních výhod území, dobudování a udržování kvalitních a fungujících sítí technické a dopravní infrastruktury podporujících rozvoj.

Mikroregion Hrotovicko se tedy zaměřuje primárně na komplexní rozvoj území jako venkovské krajiny, což odráží snahu o spolupráci na projektech z různých tematických oblastí (např. technická infrastruktura, komunikace, atd.) a také na oblast cestovního ruchu.

⁷ Zaniklá obec, jejíž katastr připadl Dukovanům

⁸ Zaniklá obec, jejíž katastr připadl Dukovanům

Pro snadnější realizaci projektů jsou obce často členy dalších dílčích svazků obcí:

- *Svazek obcí „Skládka TKO“* pro řešení otázky odpadu.
- *Vodovody a kanalizace svazek obcí se sídlem v Třebíči.*
- *MAS Rokytná a Moravskobudějovicko.*
- *Horácko – ekologický mikroregion.*

Případně členy účelových svazků:

- *Energoregion 2020* pro hájení zájmů obcí a obyvatel z havarijní zóny ve vzdálenosti 20 km od jaderné elektrárny.
- *Svaz měst a obcí* pro zájmy obcí při přípravě a tvorbě legislativních i nelegislativních návrhů týkajících se kompetencí obcí.
- *Sdružení místních samospráv* s cílem prospívat samosprávám.
- *Ekoregion 5* pro obce v okruhu 5 km od JE Dukovany, které jednají o finanční kompenzace za přítomnost elektrárny se zástupci skupiny ČEZ.

Řada obcí mikroregionu Hrotovicko je členem i dalších sdružení, přesahujících hranice mikroregionu (viz tabulka 18). Všechny obce mikroregionu jsou členy sdružení *Svazek obcí „Skládka TKO“* pro oblast Třebíče a jejího okolí, který pro své členy zabezpečuje nakládání s odpady dle platných zákonů, za přijatelné ceny a na všechny aktivity zajišťuje co nejvíce zdrojů z fondů SFŽP a EU a tak nezatěžuje rozpočty jednotlivých členů. Svazek byl založen v říjnu 1992 a v současné době má již 166 členů. Od roku 2012 je Dobrovolný svazek obcí Hrotovicko součástí **MAS Rokytná** (49 obcí, 524 km², 29 tis. obyvatel). Zahrnuje nyní území Moravskobudějovického mikroregionu, území Dobrovolného sdružení regionu Hrotovicka a katastrální území obcí Přítstpo, Dolní Lažany, Bohušice, Blatnice, Lipník, Lesůňky, Myslibořice a města Jaroměřice nad Rokytnou.

Tab. 18: Členství obcí Hrotovicka v dalších sdruženích, které přesahují hranice mikroregionu (2014)

Sdružení											
Název obce	Svaz obcí Skládka TKO	Energoregion 2020	Ekoregion 5	MAS Rokytná	Horácko – ekologický mikroregion	Sdružení obcí Vysočiny	Rozvoj Třebíčska	SMO ČR	Sdružení místních samospráv ČR	GMF (Mezinár. organizace jaderných obcí)	Vodovody a Kanalizace, Třebíč
Bačice	X	X		X		X		X			X
Biskupice-Pulkov	X	X		X					X		X
Dalešice	X	X		X	X				X		X
Dukovany	X		X	X				X		X	X
Hrotovice	X	X		X		X	X	X			X
Krhov	X	X		X							X

Litovany	X	X		X						X
Odunec	X	X		X						X
Přešovice	X	X		X				X		X
Račice	X	X		X						X
Radkovice	X	X		X			X			X
Rouchovany	X		X	X			X		X	
Slavětice	X		X	X						X
Stropešín	X			X	X					
Třebenice	X	X		X	X			X		X
Valeč	X	X		X						
Zárubice	X	X		X				X		X

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014, webové stránky jednotlivých sdružení, 2014

Většina obcí je součástí *Energoregionu 2020*, které hájí zájmy obcí a obyvatel z havarijní zóny ve vzdálenosti 20 km od jaderné elektrárny Dukovany; kromě obcí Dukovany, Rouchovany a Slavětice, které jsou součástí *Ekoregionu 5*, což je obdoba Energoregionu 2020 pro obce do 5 km od jaderné elektrárny. Tyto sdružení jednají s představiteli elektrárny o věcech, které se týkají každodenního života obyvatel v tomto regionu. Vytvoření těchto sdružení usnadňuje a zrychluje jednání. Sdružení jsou také důležitá pro rozdělování finančních příspěvků od ČEZu mezi obce. Obě sdružení navzájem spolupracují a tvoří širší platformu pro jednání o zákonech, které se týkají nejbližšího okolí elektrárny a informování o záměrech ČEZu. Obec Stropešín není členem ani jednoho sdružení.

Obce Dalešice, Stropešín a Třebenice jsou členy uskupení *Horácko – ekologický region*, jehož cílem je trvale udržitelný a vyvážený rozvoj mikroregionu. Tento region je významný a aktivní v oblasti turistického ruchu.

Bačice a Hrotovice jsou členy *Sdružení obcí Vysočina (SOV)*, které je přirozeným partnerem kraje Vysočina, kdy zástupci obcí mají možnost komunikovat s krajem o tom, co je pro obce a jejich obyvatelstvo potřebné. V součinnosti se konzultují základní oblasti a témata spolupráce s krajem a zvažuje se i možnost pravidelných setkání, kdy by zástupci obcí a kraje diskutovali o aktuálních problémech a jejich možnostech řešení. Pro menší obce je členství v SOV velkým přínosem, protože mají zajištěn informační servis a další speciální služby, které jsou přínosné pro jejich další rozvoj. Technickou asistenci pro SOV vykonává Regionální rozvojová agentura Vysočina, která pravidelně informuje členské obce o možnostech kofinancování rozvojových aktivit a za zvýhodněných podmínek zpracovává pro členy SOV i projektové záměry a žádosti do různých dotačních titulů.

Hrotovice jsou členy zájmového sdružení právnických osob *Rozvoj Třebíčska o.p.s.* Toto sdružení realizovalo v období 2005–2006 projekt *Podnikatelský a výzkumný inkubátor* v 7 obcích. Hlavním posláním projektu je částečně eliminovat bariéry, které brání rozvoji podnikání v regionu – nedostatek vhodných prostor a vysoké náklady na jejich vybudování či pronájem, nedostatek informací z oblasti malého podnikání, nedostatek informací o poptávce a možnostech odbytu, absence kvalifikovaného poradenství a servisu pro začínající podnikatele.

Několik obcí Hrotovicka je také členy celorepublikových sdružení obcí, které hájí jejich zájmy na státní úrovni – *Svaz měst a obcí ČR* (též SMO ČR, členem je 5 obcí) a *Sdružení místních samospráv ČR* (také SMS ČR, členem je 5 obcí). Cílem těchto organizací je hájit společné zájmy a práva sdružených obcí a vytvářet podmínky pro řešení problémů a otázek společných pro jeho členy. Organizace spolupracují na návrzích legislativních opatření v oblastech týkajících se místní samosprávy, čímž napomáhají tvorbě regionální politiky.

Obce Dukovany a Rouchovany jsou členy nadnárodní organizace GMF (Group of European Municipalities with nuclear Facilities). V GMF jsou sdruženy evropské obce, na jejichž území se nachází jaderná zařízení, respektive zařízení ve velké míře nakládajících s radioaktivními látkami. GMF se zaměřuje zejména na informování obyvatelstva a zvyšování povědomí obyvatel o provozu a dopadech provozu jaderného zařízení na životní prostředí a obyvatelstvo. Velmi důležitá je diskuse o budoucnosti regionu po ukončení provozu jaderného zařízení s cílem vytvořit dostatečné ekonomické kompenzace regionu pro jeho udržitelný rozvoj v období ukončení provozu jaderného zařízení. Nezanedbatelný není ani dohled na nakládání s radioaktivními odpady, jejich bezpečné skladování a konečné uložení. GMF se zúčastňuje evropského dialogu a přenáší informace z evropské na teritoriální a lokální úroveň a tím podporuje účast místních samospráv na konkrétních projektech výstavby v lokalitách.

Dle poznatků z dotazníkového šetření o projektech nadobecních či mikroregionálních – tedy takových, jejichž nositelem je více obcí nebo celý mikroregion – je patrné, že se v mikroregionu Hrotovicka na období 2014–2020 plánuje realizace cyklostezky Dukovany – Slavětice – Dalešice – rybník Bezděkov v délce 13,3 km s napojením Hrotovic u rybníku Bezděkov u Dalešic (3,3 km) s pokračováním přes Valeč a Kožichovice do Třebíče v plánované celkové délce 27 km; a sousedící obce Krhov a Račice plánují vybudování společné kanalizace v roce 2014.

Jednotlivé obce plánují v nejbližších letech realizovat řadu projektů, které se obvykle zaměřují na opravy obecních budov, kanalizace a ČOV, rekonstrukce komunikací a dalších částí obce či infrastruktury, apod. Obec Hrotovice plánuje vybudovat Muzeum Hrotovicka v letech 2015–2017 a obec Dalešice Muzeum venkova v letech 2017–2018.

A.1.5 Vyhodnocení rozvojových činností

Vyhodnocení rozvojových činností v minulém období je důležitým podkladem pro tvorbu návrhové části nové strategie. Rozvojové plány jednotlivých obcí svazku i svazku jako celku jsou zachyceny ve Strategii rozvoje mikroregionu Hrotovicko z roku 2008 (dále Strategie 2008).

Vyhodnocení projektového plnění bylo provedeno na základě souboru projektů uvedených v akčním plánu (část C Strategie 2008). Hodnoceno je pouze plnění uvedených projektů – je ale samozřejmé, že obce uskutečnily výrazně více rozvojových aktivit. Kompletní seznam projektů s uvedením, zda ne/byly realizovány, je uveden v příloze č. 1.

Pokud jde o celkové plnění konkrétních projektů zařazených do strategie, tak dle informací od obcí bylo uskutečněno 35 obecních projektů z celkového počtu 76 (tj. 46 %). Tři projekty

byly uskutečněny pouze částečně, jeden se nachází před fází realizace. Ze šesti nadobecních projektů, které plánovaly některé obce společně, nebyl realizován ani jeden. U dvou projektů kde měl být nositelem mikroregion, byly realizovány oba. Nejvíce projektů, celkem 17, bylo plánováno v rámci priority A2 (Dobudování technické infrastruktury) a v rámci priority A4 (Zkvalitnění občanské vybavenosti a služeb). V prioritě A4, společně s prioritou C1 (Zkvalitnění prostředí obcí), bylo zrealizováno nejvíce projektů – celkem 9. V prioritě C1 bylo zároveň dosaženo největšího podílu zrealizovaných projektů – téměř 70 %.

Nejčastější příčinou neuskutečnění projektu byl nedostatek financí v obecním rozpočtu (11x), ve 4 případech potom byly problémy s vlastnictvím nebo pozemky.

Tab. 19: Přehled plnění projektů Strategie rozvoje mikroregionu Hrotovicko z roku 2008 dle opatření

Opatření	Počet projektů	Počet plánovaných projektů	Počet uskutečněných projektů	Počet částečně uskutečněných projektů	Počet neuskutečněných projektů
A1: Zlepšení podmínek pro podnikání	1	1	1	-	-
A2: Dobudování technické infrastruktury	17	6	2	9	
A3: Zlepšení dopravní infrastruktury	7	3	-	4	
A4: Zkvalitnění občanské vybavenosti a služeb	17	9	1	7	
A5: Rozvoj cestovního ruchu	9	2	-	7	
B1: Zlepšení zdr. a soc.péče	-	-	-	-	
B2: Zlepšení dopravní dostupnosti	-	-	-	-	
B3: Zvýšení dostupnosti a kvality bydlení	5	1	-	4	
B4: Podpora spol.k.a org. života v obcích	-	-	-	-	
B5: Rozvoj spolupráce subjektů v mikroregionu	-	-	-	-	
C1: Zkvalitnění prostředí obcí	13	9	-	4	
C2: Realizace úz. plánů a komplexních pozemk. úprav	-	-	-	-	
C3: Ochrana a tvorba kulturní krajiny	7	4	-	3	
Celkem	76	35	3	38	

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

Strategie 2008 stanovila tři strategické cíle. Na základě dat z ČSÚ a informací o realizaci aktivit obcí a svazku obcí je můžeme rámcově vyhodnotit následujícím způsobem.

Cíl A: Zlepšení vybavenosti obcí

Došlo pouze k mírnému zlepšení situace, stále zůstávají velké rezervy. V případě splaškové kanalizace a napojení na ČOV je nyní napojeno 6 obcí, stejně jako v minulém období. V této oblasti tak ke zlepšení nedošlo. Kanalizace je v některých obcích stále pouze plánována. Stejně tomu je s veřejným vodovodem. Tam, kde chyběl v minulém období, chybí stále. Ke zlepšení došlo v oblasti místních komunikací, protože byly realizovány některé projekty na jejich opravu nebo na zvelebení středu obce.

Cíl B: Zvýšení kvality života obyvatel

V tomto cíli šlo především o zlepšení dostupnosti zdravotní a sociální péče, zlepšení dopravní obslužnosti, zvýšení dostupnosti a kvality bydlení a podporu spolkového a organizovaného života v obcích.

Mikroregion v obcích pořádá kulturní a společenské akce čímž přispívá k atmosféře v obcích. Byly také realizovány projekty ohledně bydlení v Dukovanech a Hrotovicích. Ve zbylých oblastech se situace za posledních 7 let příliš nezměnila, pouze ve Slavěticích probíhá výstavba domu pro seniory. Do oblasti byl částečně zaveden integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje, který napomohl spojení na Moravský Krumlov s návazností na vlak a do Znojma.

Cíl C: Udržitelnost kulturního prostředí obcí a krajiny

V této oblasti byl sledován širěji vymezený cíl zkvalitnění prostředí obcí (komunitní život za účasti podnikatelů, aktivních občanů, zájmových sdružení, neziskových organizací atd.), realizace komplexních pozemkových úprav a územních plánů, a zachování krajinného rázu.

Hrotovicko je zemědělským regionem se spíše konzervativním obyvatelstvem ve kterém nedochází k dynamickým změnám, proto ani komunitní život v obcích se za posledních 7 let příliš nezměnil. Nový impuls by mohl přijít s participací Hrotovicka na MAS Rokytná. Komplexní pozemkové úpravy mají hotové pouze 4 obce, Dukovany pak částečně. V této oblasti došlo k výraznému posunu, jelikož ještě před 7 lety byly KPÚ pouze v Odunci. Zachování krajinného rázu má pro Hrotovicko klíčový význam především pro udržení obyvatel v regionu. Krajinný ráz na Hrotovicku zůstává beze změn.

Celkově můžeme zhodnotit plnění cílů Strategie 2008 mírně rozporně. Došlo ke zlepšení v několika oblastech, ale tato zlepšení jsou značně pozvolná. Ve většině oblastí nedošlo k žádnému posunu.

Při zachycení změn v období realizace Strategie 2008 je možné se opřít i o srovnání bariér rozvoje, jak je vnímají starostové obcí (viz kap. A.3 *Problémová analýza*). Srovnáme-li jejich názory na bariéry rozvoje v roce 2008 a v roce 2014 tak je zejména zřejmé, že nedostatek pracovních příležitostí stále plošně přetrvává, dle starostů stále hrozí i vyhlidňování.

Hospodaření mikroregionu

Mikroregion Hrotovicko není založen dle zákona 128/2000Sb. o obcích (jedná se o zájmové sdružení právnických osob), tudíž se na něj nevztahuje povinnost vést podvojný účetnictví a vytváření rozpočtu. Mikroregion vede jednoduchou daňovou evidenci, členské obce jsou pouze vždy na konci roku informovány o výši financí v pokladně a na účtu.

Příspěvky jednotlivých obcí tvoří příjmy spíše okrajově. Platí se pouze 3 Kč za obyvatele k 1. 1. dotyčného roku, což ročně dělá něco málo přes 22 000 Kč. Podstatným zdrojem příjmů je reklamní plnění od skupiny ČEZ, která v regionu působí. Ročně dává 500 000 Kč. ČEZ svoji podporu podmiňuje určitými společenskými akcemi, které by měly mít nadregionální význam. Dalším zdrojem příjmů je dar od obcí z havarijní zóny 5 km od JEDU (Slavětice, Dukovany, Rouchovany). Tyto obce do 5 km od JEDU jsou významně podporovány od ČEZu, nedostávají proto žádné finanční příspěvky od sdružení, naopak ještě přispívají dohromady ročně 20 000 Kč na kulturní akci Hrotovicko tančí. Další zdroje příjmů představuje vstupné z kulturní akce Hrotovicko tančí, vybere se přibližně 7 000 Kč. Zanedbatelnou položku příjmů pak představují úroky z běžného účtu v řádu stokorun.

Celkové příjmy ve výši přibližně 550 000 Kč jsou použity na kulturní a společenské akce a na akce z tzv. „oranžového kalendáře“ (také společenské a kulturní akce). Pokud nějaké peníze zbývají, je za ně nakoupeno vybavení pro jednotlivé obce, podle toho na čem se obce domluví a sdružení jim to pak daruje. Jedná se především o nákup drobného vybavení pro jednotlivé obce (párty stany, stoly a lavičky, plynové přímotopy a jiné), či vydávání propagačních materiálů a mikroregionu. Významnější investice a projekty si pak vytvářejí přímo jednotlivé obce, ty meziobecní se však často nedaří zrealizovat (viz přehled v kapitole 1.5).

Sdružení nevlastní žádný majetek. Vše co nakoupí, se snaží co nejrychleji převést formou daru na jednotlivé obce. V současné době disponuje sdružení dvěma velkými stany a deseti pivními sety v ceně necelých 100 000 Kč.

A.2 SWOT ANALÝZA

S – silné stránky	
1.	Atraktivní reliéf vhodný pro turistiku a rekreaci
2.	Dobrá dopravní dostupnost směrem na Třebíč
3.	Čilá bytová výstavba v Dukovanech, Valči a Rouchovanech v posledních 10 letech
4.	Příznivá rozpočtová situace obcí z havarijní zóny JEDU 5 km
5.	Relativně dobré vybavení technickou infrastrukturou (kromě kanalizace s ČOV)
6.	Dobrá vybavenost základními službami
7.	Postupné zvyšování vzdělanosti obyvatel
8.	Přítomnost Jaderné elektrárny Dukovany jako významného zaměstnavatele i přispěvatele do rozpočtu vybraným obcím
W – slabé stránky	
1.	Nedostatečné zajištění terénních a ambulantních sociálních služeb
2.	Špatný technický stav silnic III. tříd
3.	Špatná dopravní obslužnost menších obcí a regionu v nepracovní dny
4.	Špatná návaznost spojů na Brno a na Třebíč
5.	Nevyužitý potenciál místních přírodních, kulturních a technických zajímavostí
6.	Obtížný přístup k Dalešické a Mohelenské přehradě
7.	Neprovedené komplexní pozemkové úpravy ve více než polovině obcí
8.	Nadprůměrná nezaměstnanost, nízký počet volných pracovních míst
9.	Absence kanalizace s napojením na ČOV v mnoha obcích
10.	Nutná vyjížďka za zdravotní péčí (polovina obcí)
11.	Velmi nízký podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva
12.	Podprůměrná podnikatelská aktivita
13.	Chybějící nebo neaktuální koncepční dokumenty v mnohých obcích
O – příležitosti	
1.	Rozvoj cestovního ruchu, včetně venkovské turistiky a cykloturistiky
2.	Rozvoj Jaderné elektrárny Dukovany (výstavba 5. bloku)
3.	Přiliv cykloturistů z Brna a jeho aglomerace
4.	Nabídka dotačních prostředků z národních, a zejména z úrovně EU v období 2014–2020 i v souvislosti se vstupem Hrotovicka do MAS Rokytánska
5.	Rozšíření nabídky sociálních služeb
6.	Realizace komplexních pozemkových úprav
7.	Realizace společných projektů v rámci svazku či MAS
8.	Rozvoj spolupráce mezi obcemi, podnikateli a neziskovou sférou; pokračování spolupráce se společností ČEZ, a.s.
T – hrozby	
1.	Neprodloužení licence Jaderné elektrárny Dukovany
2.	Nevhodné nastavení operačních programů fondů EU vzhledem k potřebám mikroregionu
3.	Pokles počtu obyvatel přirozeným úbytkem, odchod mladých lidí z regionu
4.	Zvyšující se nároky na zdravotní a sociální péči v obcích s vysokým indexem stárání
5.	Roztříštění aktivit obcí mezi velké množství sdružení

A.3 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Problémová analýza vychází z profilu mikroregionu, SWOT analýzy, a zejména z dotazníkového šetření provedeného v jednotlivých obcích mikroregionu. V dotazníku byly uvedeny jak priority rozvoje obcí a mikroregionu (které budou využity v návrhové části), tak bariéry rozvoje obcí. Takto jsou určeny kritické oblasti, u nichž by mělo pomoci potenciálně dostupných zdrojů dojít ke zlepšení. Jelikož obdobné šetření bylo provedeno v mikroregionu již v roce 2008, je možné hodnotit změnu priorit i případně odstraňování bariér.

Problémové okruhy vyplývající z dotazníkového šetření

Před stanovením rozvojových priorit je nezbytné identifikovat bariéry, které omezují či znemožňují rozvoj jednotlivých obcí případně i celého mikroregionu a posoudit jejich závažnost.

Ve 13 obcích z celkového počtu 17 byl jako bariéra rozvoje uveden **nedostatek pracovních příležitostí v obci a okolí**. V tomto ohledu došlo ve srovnání s rokem 2008 ke zhoršení stavu. Dalším problémem, který uvedlo 9 obcí, a to v obou letech, je **snižování počtu obyvatel**. **Špatnou finanční situaci své obce a nedostatek pozemků pro výstavbu** negativně vnímá vždy po sedmi obcích. Zatímco však u špatné finanční situace došlo za sledovaných 6 let ke zlepšení stavu, problém nedostatku pozemků se prohloubil. Ostatní problémy již nejsou tak výrazné a u většiny z nich došlo ke zlepšení situace – viz tab.

Tab. 20: Bariéry rozvoje obcí mikroregionu Hrotovicko – srovnání let 2008 a 2014

Bariéry rozvoje	2008	2014	Změna
Nedostatek pracovních příležitostí v obci a okolí	10	13	↑
Snižování počtu obyvatel	9	9	→
Špatná finanční situace	9	7	↓
Nedostatek pozemků k dispozici pro výstavbu bytů, firem	6	7	↑
Nedostatečná dopravní obslužnost	5	4	↓
Neprovedené komplexní pozemkové úpravy	3	2	↓
Zanedbaná technická infrastruktura	6	1	↓
Nezájem obyvatel o dění v obci	5	1	↓
Špatně dostupné veřejné služby	0	1	↑
Jiné	1	0	↓

Pramen: dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2008, 2014

Pozn. červeně je zobrazeno zhoršení situace, zeleně zlepšení, žlutě stabilní situace * v roce 2008 nebyla obec Zárubice členem svazku

Problémové okruhy vyplývající z profilu:

- **Trh práce** – Mikroregion Hrotovicko, respektive celý okres Třebíč patří mezi regiony s nadprůměrnou nezaměstnaností. Přestože se na území mikroregionu nachází významný zaměstnavatel (ČEZ, a.s.), není v mikroregionu dostatek pracovních příležitostí. Také podnikatelská aktivita je na Hrotovicku výrazně nižší než průměr ČR. Rozvoj podnikatelské aktivity je negativně ovlivněn jak periferností území, tak přítomností velkého zaměstnavatele i dlouhodobým vývojem na trhu práce v okrese Třebíč.

- **Vylidňování některých obcí** – Vylidňování některých obcí souvisí s jejich periferní polohou v rámci mikroregionu i celého okresu i se špatnou dopravní dostupností a obslužností. Také nedostatek pracovních příležitostí způsobuje, že zejména mladší a vzdělanější lidé z regionu obcházejí do atraktivnějších obcí.
- **Doprava** – Silnice III. třídy jsou ve špatném stavu. Z hlediska dopravy je nedostatečná dopravní obslužnost menších obcí a také celého regionu během nepracovních dnů.
- **Kanalizace s ČOV** – V 10 obcích mikroregionu není vybudována kanalizace s připojením na ČOV. V mnoha obcích také chybí (zasítované) pozemky pro výstavbu domů a bytů i podniků.
- **Nedostatečné zajištění zdravotních a sociálních služeb** – Dostupnost lékařských ordinací je z některých obcí v souvislosti s nedostatečnou dopravní obslužností obtížná. Sociální služby jsou, a zejména do budoucna při neměnném stavu budou poddimenzovány, především v oblasti péče o seniory, a to jak pobytové, tak ambulantní a terénní.

B. NÁVRHOVÁ ČÁST

Pro návrh vlastní Strategie rozvoje je důležité specifikovat rozvojové předpoklady daného území. Ke stanovení rozvojového potenciálu území přispívá znalost regionálních zvláštností v jednotlivých oblastech, a zejména jejich vzájemné souvislosti. Podstatné je také poznání problémů a priorit jednotlivých obcí tak, jak je vnímají jejich představitelé. Kromě **profilu**, **SWOT analýzy** a **problémové analýzy** (zde byly definovány bariéry rozvoje jednotlivých obcí) jsou tyto poznatky dalším důležitým podkladem pro formulaci strategie rozvoje.

Prioritní rozvojové oblasti mikroregionu Hrotovicko jsou formulovány na základě vyjádření starostů prostřednictvím dotazníkového šetření. Priority rozvoje jednotlivých obcí a celého mikroregionu jsou v zásadě shodné. Pro téměř 3/4 obcí mikroregionu je prioritou rozvoje **rekonstrukce silnic a místních komunikací**. S velkým odstupem následují oblasti **zlepšení dopravní dostupnosti**, **rozvoj kulturních a společenských aktivit nadobecního významu** a **rozvoj služeb pro obyvatele**.

Tab. 21: Priority rozvoje jednotlivých mikroregionu Hrotovicko

Priorita rozvojových okruhů	Počet odpovědí
Rekonstrukce silnic a místních komunikací	12
Zlepšení dopravní dostupnosti	5
Rozvoj kulturních a společenských aktivit nadobecního významu	5
Rozvoj služeb pro obyvatele	5
Podpora podnikatelských aktivit	4
Rekonstrukce a modernizace místních komunikací	4
Zlepšení životního prostředí	4
Zlepšování veřejných služeb (školství, zdrav., soc.)	3
Rozvoj cestovního ruchu	3
Podpora bytové výstavby	2
Kanalizace a napojení na ČOV	2
Odpadové hospodářství	1
Zlepšení propojení jednotlivých obcí	1

Pramen: Dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Hrotovicko, GaREP, 2014

Pozn. V dotazníku mělo být uvedeno maximálně 5 nejvýznamnějších priorit. Dotazník vyplnilo pouze 14 zástupců obcí přítomných na úvodním setkání k tvorbě Strategie.

Zájem o **posílení spolupráce, resp. společných činností obcí mikroregionu** vzešlo také z dotazníkového šetření se starosty jednotlivých obcí mikroregionu. Kompletní výsledky dotazníkového šetření jsou uvedeny v **příloze 3**.

B.1 VIZE, CÍLE, PRIORITY

Vize představuje dlouhodobý obraz o budoucnosti mikroregionu, o tom, jak se bude mikroregion měnit a zlepšovat. Vize je tzv. „směrovkou“ rozvoje a zároveň představuje cílový stav území. Naplnění vize bude dosaženo realizací této Strategie. Časový horizont vize mikroregionu Hrotovicko je definován do roku 2021.

Vize rozvoje území mikroregionu

- Obyvatelé mikroregionu mají dostupné základní veřejné služby v obci nebo v dobře dopravně dostupné okolní obci.
- V mikroregionu je dostatek pracovních míst.
- V mikroregionu se koná široké spektrum kulturních, sportovních a volnočasových akcí za účasti místních obyvatel nejen obyvatel různých obcí mikroregionu.
- Je vybudována cyklostezka (Brno) – Dukovany – Slavětice – Dalešice – Hrotovice – Valeč – (Třebíč).
- Je přiměřeně využit potenciál cestovního ruchu mikroregionu.

Vize rozvoje svazku obcí jako organizace

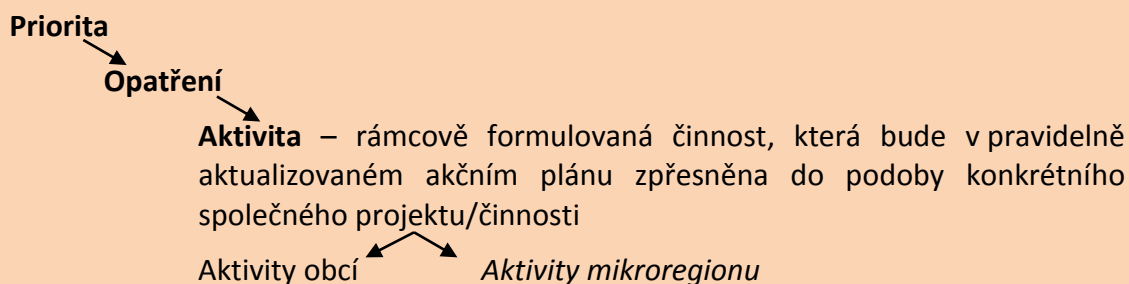
- Svazek obcí úspěšně realizuje rozvojové projekty ve všech oblastech, kde je to vhodné a efektivní.
- Svazek obcím účinně pomáhá při rozvoji a poskytuje jim užitečné informace.

Priority formulují tematickou oblast, na kterou se chce mikroregion svou činností soustředit. Každá z priorit má stanovený **cíl**, který stanovuje, čeho chce mikroregion Hrotovicko dosáhnout realizací Strategie rozvoje. Časově se váží k platnosti dokumentu, tj. pro mikroregion Hrotovicko jsou formulovány na období 7 let (2015–2021). Cíle jsou stanoveny na základě definovaných problémů rozvoje a mají vyjadřovat žádoucí stav mikroregionu, kterého by mělo být dosaženo do konce platnosti tohoto dokumentu.

Opatření naplňují jednotlivé části vize, mohou být zaměřena tematicky nebo prostorově. Opatření mají podobu témat, která je potřeba řešit. Formulována jsou částečně obecně, aby v každém opatření mohly být definovány konkrétní aktivity.

Aktivity jsou konkrétní činnosti, které by měly být vykonány, aby bylo dosaženo stanoveného cíle. Aktivity vychází z kompetencí obcí a svazku obcí, ze znalosti území, jeho problémů, rozvojových předpokladů a znalosti krajských, národních a evropských rozvojových programů. V případě mikroregionu Hrotovicko jsou aktivity rozděleny na **aktivity jednotlivých obcí** a **aktivity mikroregionu**.

Strategická část je konkretizována v následující struktuře:

Priorita A. Služby pro obyvatele

Cíl: Zajistit dostupnost služeb co nejblíže občanům

- Opatření A.1: Rozvoj sociálních služeb
- Opatření A.2: Zachování dostupnosti služeb
- Opatření A.3: Rozšíření nabídky komerčních služeb

Priorita B. Technická a dopravní infrastruktura

Cíl: Dobudovat odpovídající technickou infrastrukturu

Zkvalitnit dopravní infrastrukturu

Zajistit kvalitní prostředí pro život obyvatel i turistů

Zvýšení ekologické stability krajiny

- Opatření B.1: Zlepšení kvality silnic a místních komunikací
- Opatření B.2: Dobudování kanalizací napojených na ČOV a další TI
- Opatření B.3: Sítování pro bydlení a podnikání
- Opatření B.4: Realizace komplexních pozemkových úprav a environmentálních opatření

Priorita C. Atraktivita mikroregionu pro obyvatele, podnikatele i cestovní ruch

Cíl: Posílit ekonomiku území

Zlepšit turistickou infrastrukturu a marketing

Zlepšit dopravní dostupnost a obslužnost

- Opatření C.1: Zlepšování prostředí obcí
- Opatření C.2: Rozvoj cestovního ruchu
- Opatření C.3: Podpora spolkového života
- Opatření C.4: Podpora tvorby pracovních míst a podnikání
- Opatření C.5: Optimalizace dopravní obslužnosti

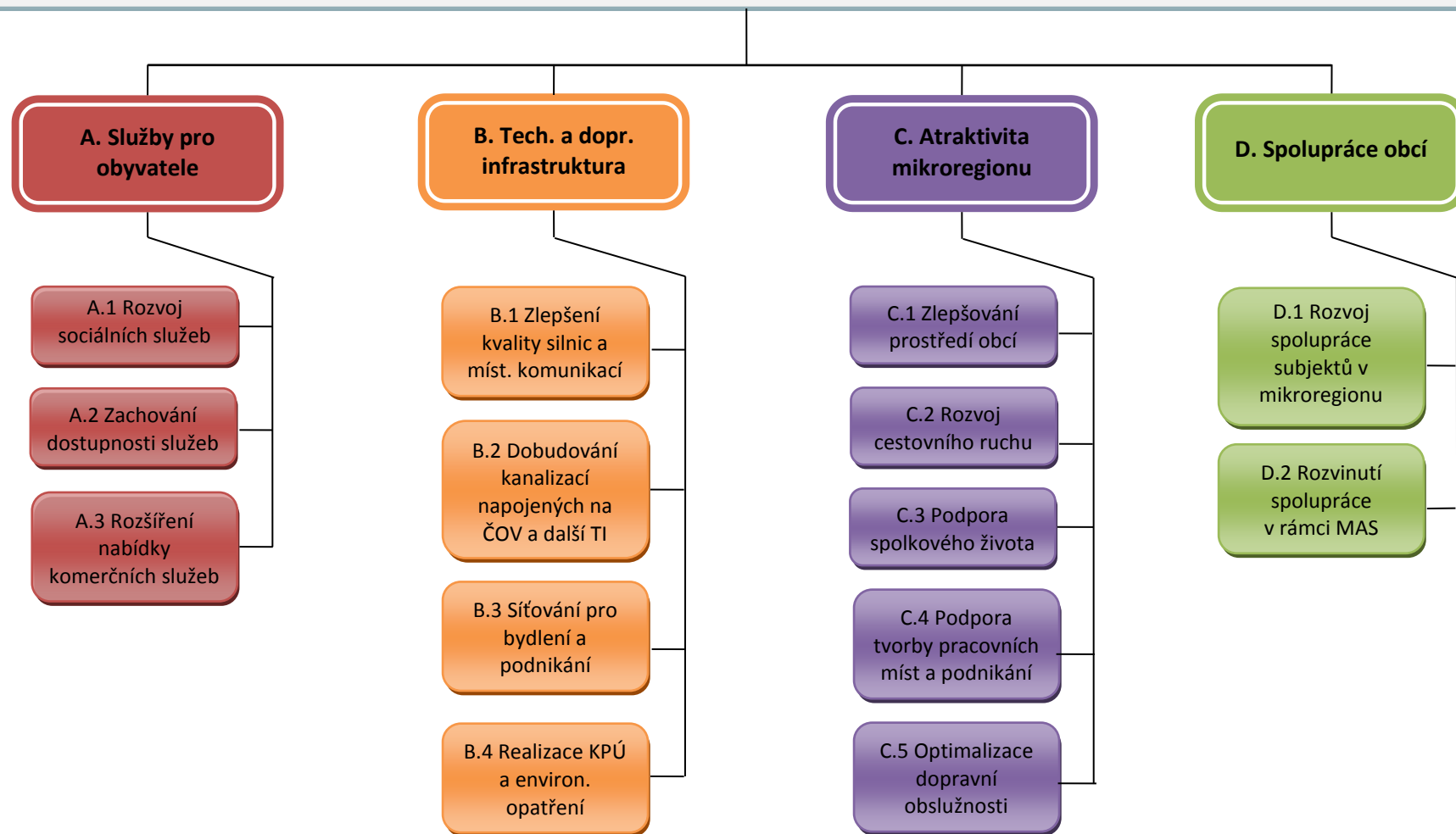
Priorita D. Spolupráce obcí

Cíl: Posílit spolupráci v rámci mikroregionu i s okolními regiony a v rámci MAS

- Opatření D.1: Posílení spolupráce v rámci mikroregionu
- Opatření D.2: Rozvinutí spolupráce v rámci MAS

STRUKTURA PRIORIT A OPATŘENÍ

Strategie rozvoje mikroregionu Hrotovicko pro období 2015–2021

B.2 AKTIVITY

Pozn. Kurzívou jsou označeny aktivity mikroregionální, normálním písmem aktivity jednotlivých obcí.

PRIORITA A. SLUŽBY PRO OBYVATELE

Dobrá vybavenost obcí službami zvyšuje atraktivitu obcí pro obyvatele i potenciální návštěvníky, čímž mimo jiné snižuje riziko vylidňování obcí. Pojem **veřejné služby** v sobě zahrnuje širokou škálu témat – zejména školství, zdravotnictví, sociální služby. Do **komerčních služeb** patří veškeré služby provozované místními podnikateli (obchod, kadeřnictví, řemesla atd.). Veřejné i komerční služby jsou obecně lépe dostupné ve větších obcích, v nichž se vyskytuje více příslušných zařízení. V souvislosti s tím jsou obce mikroregionu vzhledem ke své velikosti poněkud znevýhodněny. Přesto však mohou realizovat řadu významných aktivit.

Opatření A.1: Rozvoj sociálních služeb

V souvislosti se stárnutím obyvatel se v současné době stává stále významnějším tématem dostupnost sociálních služeb. Kapacita pobytových zařízení sociálních služeb je prozatím dostatečná, poddimenzovány jsou terénní a ambulantní sociální služby.

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Dalešice	DPS	2017–2019	18 000	vlastní

Další příklady aktivit:

- Podpora terénních sociálních služeb
- Zřizování bytů s pečovatelskou službou
- Intenzivní zapojení do tvorby komunitních plánů sociálních služeb na úrovni ORP a vzájemná koordinace aktivit v sociální oblasti

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.2, A.3, B.1, B.3, C.5

Finanční zdroje:

IROP 2.1

Operační program Zaměstnanost, investiční priorita 2.1

Operační program Zaměstnanost, investiční priorita 2.2

OP Zaměstnanost PO 3, SC 3.1.1

Opatření A.2: Zachování dostupnosti služeb

V menších obcích je problematické udržení veškerých služeb. V některých obcích je hůře dostupná lékařská péče, což souvisí jak s nízkým počtem ordinací (které ovšem není možné provozovat v nejmenších obcích), tak zejména s horší dopravní obslužností v rámci mikroregionu i nízkým počtem spojů do blízkých obcí mimo region. Zajištění služeb vede ke zvýšení kvality života obyvatel mikroregionu – dostupná zdravotní péče všem skupinám obyvatel a dalších služeb může omezit vyjížděku a také vylidňování celého území.

Příklady aktivit:

- *Podpora terénních sociálních služeb*
- *Optimalizace dopravních spojů*
- Pobídky pro rozšiřování sítě ordinací lékařů, např. formou pronájmu obecních prostor apod.

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, C.5

Finanční zdroje:

IROP 2.1

IROP 2.3

OP Zaměstnanost, investiční priorita 2.1

OP Zaměstnanost, investiční priorita 2.2

OP Zaměstnanost PO 3, SC 3.1.1

Opatření A.3: Rozšíření nabídky komerčních služeb

Dostatečná nabídka komerčních služeb (včetně řemesel) i v menších obcích je nezbytnou součástí života místních obyvatel, kteří uspokojují svoji poptávku v místě bydliště a ne v nejbližším městě. Takto je možné omezit dojížděku za službami i zvýšit zaměstnanost v dané obci.

Příklady aktivit:

- Podpora malých podnikatelů, např. formou pronájmu obecních prostor apod.
- Podpora provozoven maloobchodu a služeb, zvyšujících vybavenost obcí

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.2, B.3, C.4

Finanční zdroje:

PRV 16.4.1

IROP 2.2

PRIORITA B. TECHNICKÁ A DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Budování a rekonstrukce technické i dopravní infrastruktury (tedy dobrá dopravní dostupnost území a kvalitní inženýrské sítě) jsou jedním z nejvýznamnějších předpokladů rozvoje obcí. Obě tyto oblasti jsou však spojeny s velmi vysokými finančními náklady, což je na území mikroregionu zvláště problematické. Zdravé životní prostředí pak láká k životu nebo k návštěvnímu pobytu v mikroregionu.

Opatření B.1: Zlepšení kvality silnic a místních komunikací

Kvalitní dopravní infrastruktura je klíčovým předpokladem pro život obyvatel (spojený s možnostmi dojížděky za prací, službami i do škol) i pro rozvoj podnikatelských aktivit. Vzhledem k dopravní poloze mikroregionu i relativně vysoké dojížděce v rámci i mimo region je důležité, aby komunikace na jeho území byly v dostatečně dobrém stavu. Aktivně však mohou obce zlepšovat pouze stav místních komunikací, stav silnic II. a III. třídy mohou ovlivňovat pouze nepřímo. Dalším významným typem dopravní infrastruktury jsou chodníky, které umožňují pohodlný a bezpečný pohyb chodců v obci.

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Krhov	Opravy místních komunikací	2016–2017	8 000	vlastní
Litovany	Oprava komunikací a chodníků	2016–2020	10 000	vlastní
Račice	Rekonstrukce komunikací a chodníků	2016–2018		vlastní
Slavětice	Oprava místní komunikace	2014–2015	3 000	vlastní

Další příklady aktivit:

- *Vyjednávání s Krajem Vysočina o rekonstrukcích silnic II. a III. třídy procházejících územím svazku*
- Opravy místních komunikací
- Budování a opravy chodníků

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

B.3, C.1, C.2, C.4, C.5, D.1

Finanční zdroje:

IROP 1.1 (příjemcem je kraj)

Krajské a vlastní prostředky

Opatření B.2: Dobudování kanalizací napojených na ČOV a další TI

Kanalizace a čistírny odpadních vod představují základní předpoklad pro zlepšení životního prostředí v obcích i v širším regionu, ale kromě toho jsou předpokladem také pro výstavbu a pro lokalizaci výrobních podniků. V některých obcích mikroregionu dosud kanalizace chybí, takže odpadní vody jsou často shromažďovány do jímek nebo nejsou vůbec čišťeny.

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Bačice	Dokončení splaškové kanalizace	2015	800	OP ŽP 1.1, vlastní
Bačice	Rekonstrukce ČOV	2016–2017	1 500	OP ŽP 1.1, vlastní
Biskupice-Pulkov	Kanalizace	2014–2015	32 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Dukovany	Intenzifikace ČOV	2015–2020	15 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Krhov	ČOV a kanalizace	2014–2016	23 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Litovany	Kanalizace a ČOV	2014–2015	25 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Račice	Kanalizace	2014–2015	1 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Radkovice	ČOV, kanalizace	2018–2020	18 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Stropešín	Obecní vodovod			OP ŽP 1.1, vlastní
Stropešín	Kanalizace			OP ŽP 1.1, vlastní
Třeбенice	Kanalizace a ČOV	2014–2016	42 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Valeč	Posílení zdrojů vody	2014–2016	2 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Valeč	Rekonstrukce vodovodu	2014–2015	3 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Valeč	Rekonstrukce veřejného osvětlení	2015–2018	2 000	vlastní ⁹
Zárubice	Kanalizace s ČOV	2014–2015	14 000	OP ŽP 1.1, vlastní

Další příklady aktivit:

- Vybudování splaškové kanalizace
- Dobudování a údržba čistíren odpadních vod
- Napojení obecních kanalizací na ČOV
- Rekonstrukce a budování vodovodů
- *Zajištění fungování odpadového hospodářství*
- *Zajištění standardních komunikačních služeb*

⁹ U přechodů by pravděpodobně šel použít IROP 1.2 v rámci bezpečnosti dopravy.

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

B.3, B.4, C.1, C.4, D.1

Finanční zdroje:

OP Životní prostředí 1.1

OP Životní prostředí 3.1

OP Životní prostředí 3.2

Sítě pro výstavbu sociálních podniků: IROP 2.2

Opatření B.3: Síťování pro bydlení a podnikání

Oblast technické infrastruktury zahrnuje řadu typů sítí a objektů. Pro přilákání nových obyvatel a podnikatelských aktivit je nutné ze strany obcí vymezit v územním plánu vhodné pozemky a případně je zasíťovat. Investice do těchto sítí a objektů nejsou obecně natolik vysoké jako u kanalizací a čistíren odpadních vod, ale přesto mohou znamenat značnou zátěž obecního rozpočtu.

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Dalešice	Inženýrské sítě k RD	2015–2016	5 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Dukovany	Rekonstrukce IS sídliště + výstavba 9 parcel	2015–2016	25 000	OP ŽP 1.1, OP ŽP 5.1, vlastní
Hrotovice	Obecní byty	2016–2017	4 000	OP Z 2.1, vlastní
Hrotovice	Bytový dům	2018–2020	36 000	OP Z 2.1, vlastní
Radkovice	Výstavba rodinných domů	2015–2017	3 000	OP Z 2.1, vlastní
Valeč	Infrastruktura sítě k RD	2014–2016	10 000	OP ŽP 1.1, vlastní
Zárubice	Pozemky pro RD	2020–2013	2 500	OP ŽP 1.1, vlastní

Další příklady aktivit:

- Budování infrastruktury pro příchod nových podniků

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

B.2, B.4, D.1

Finanční zdroje:

OP Životní prostředí 1.1

OP Životní prostředí 5.1

OP Zaměstnanost, investiční priorita 2.1

pro zasíťování pozemků pro sociální podniky by šel použít i IROP 2.2

Opatření B.4: Realizace komplexních pozemkových úprav a environmentálních opatření

Environmentální udržitelnost je jedním ze tří pilířů udržitelného rozvoje. Území mikroregionu vykazuje velké množství intenzivní zemědělské činnosti, které má značný vliv na životní prostředí. Realizací vhodných aktivit lze podpořit biodiverzitu v krajině či zmírnit erozi.

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Bačice	Rybník Bačice	2014–2015	7 200	OP ŽP 4.2, vlastní
Bačice	Lesostep Bačice	2015	1 000	OP ŽP 4.2, OP ŽP 4.3 vlastní
Bačice	Odbahnění 3 vodních nádrží + opravy hrází	2017–2018	3 000	OP ŽP 4.2, vlastní
Dalešice	Revitalizace území Přimasla	2014–2016	6 000	OP ŽP 4.2 vlastní
Hrotovice	Odbahnění Horního Nového rybníka a oprava výpusti	2019–2020	5 000	OP ŽP 4.2, vlastní
Hrotovice	Revitalizace Dolního Nového rybníka a jeho okolí spolu s vybudováním biotopu	2016–2017	15 000	OP ŽP 4.2, 4.3 + vlastní
Přešovice	Biocentrum Jan	2014	1 000	OP ŽP 4.3 vlastní

Další příklady aktivit:

- *Realizace komplexních pozemkových úprav*
- *Revitalizace krajiny mikroregionu a budování biokoridorů (koordinace návaznosti při výsadbě zeleně, tvorba interakčních prvků v krajině,...)*
- *Oprava rybníků*

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

B.2, C.1, C.2

Finanční zdroje:

OP Životní prostředí 4.2

OP Životní prostředí 4.3

PRV 4.3.1 Pozemkové úpravy (příjemce Státní pozemkový úřad – pobočky krajských pozemkových úřadů)

PRIORITA C. ATRAKTIVITA MIKROREGIONU PRO OBYVATELE, PODNIKATELE I CESTOVNÍ RUCH

Důležitým předpokladem pro spokojený život obyvatel regionu je dostatek pracovních příležitostí a dostupnost veškerých služeb. Ekonomický rozvoj je nutné orientovat především na podporu živnostníků, případně malých a středních podniků, nevyužitý potenciál má v území doposud cestovní ruch.

Opatření C.1: Zlepšování prostředí obcí

Příjemný vzhled obcí zvyšuje atraktivitu obcí pro obyvatele i návštěvníky, a také může motivovat obyvatele trávit více času přímo v obci (např. prostřednictvím kvalitní volnočasové infrastruktury).

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Dalešice	Tělocvična	2016–2018	8 000	vlastní
Dukovany	Rekonstrukce střech zámku	2014–2015	10 000	vlastní
Dukovany	Revitalizace zámeckého parku	2014	1 000	vlastní
Dukovany	Výstavba sportovní haly – 2. a 3. Etapa	2017–2018	40 000	vlastní
Hrotovice	Revitalizace přírodního koupaliště	2017–2019	15 000	OP ŽP 4.3 + vlastní
Hrotovice	Oživení veřejného prostoru u Dolního rybníka	2015–2017	3 000	OP ŽP 4.3
Krhov	Oprava požární nádrže	2019–2021	4 000	vlastní
Krhov	Oprava fasády OÚ	2022	400	OP ŽP 5.1
Litovany	Víceúčelové hřiště	2016	1 500	
Litovany	Obnova zeleně	2016–2020	2 000	IROP 1.2, IROP 2.3
Radkovice	Oprava rozhlasu	2016	550	vlastní
Radkovice	Oprava návsi	2017	1 850	vlastní
Stropešín	Kompletní rekonstrukce OÚ a obchodu	2015	2 000	vlastní
Valeč	Zeleň v obci	2014–2016	2 000	IROP 1.2, IROP 2.3
Valeč	Rekonstrukce fotbalového hřiště	2015–2018	2 000	vlastní
Zárubice	Úprava návsi	2016–2017	1 000	vlastní
Zárubice	Modernizace kulturního domu	2020–2023	2 000	OP ŽP 5.1

Další příklady aktivit:

- *Budování veřejných víceúčelových sportovišť*
- Zateplení veřejných budov
- Rekonstrukce veřejných budov (obecní úřady, knihovny,...)
- Úpravy veřejných prostranství
- Opravy hasičských objektů
- Modernizace veřejného osvětlení

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

B.1, B.2, B.4

Finanční zdroje:

OP Životní prostředí 4.3

OP Životní prostředí 5.1

IROP 1.2

IROP 2.3

Opatření C.2: Rozvoj cestovního ruchu

Území mikroregionu Hrotovicko má jako celek spíše podprůměrný potenciál pro využití v oblasti aktivit cestovního ruchu a rekreace. Existují zde však zajímavá místa přírodního, kulturního i technického charakteru, jejichž potenciál zůstává spíše nevyužit. Nabídka produktů cestovního ruchu Hrotovicka je nedostatečná a nekoordinovaná. Kvalitní marketing by měl zajistit funkční komunikaci mezi různými subjekty, kterým jde o zvýšení návštěvnosti a kvality služeb na Hrotovicku. Marketingem se rozumí činnost, která pomůže poznat, ovlivňovat a uspokojit přání zákazníka. V kontextu mikroregionu se rozumí především propagace mikroregionu z hlediska atraktivity pro podnikatele a návštěvníky.

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Dalešice	Cyklostezka	2014–2016	16 000	IROP 1.2, ČEZ
Dalešice	Muzeum venkova	2017–2018	15 000	IROP 3.1
Hrotovice	Muzeum Hrotovicka	2015–2017	3 000	IROP 3.1
Hrotovice	Cyklostezka Hrotovice – Valeč	2016–2017	11 000	IROP 1.2, ČEZ
Valeč	Zbudování cyklostezky	2015–2018	2 000	IROP 1.2, ČEZ

Další příklady aktivit:

- *Prezentace mikroregionu (webový portál, spolupráce s MAS, spolupráce s JEDU)*
- *Aktivizace spolupráce mezi podnikatelskými subjekty působícími v cestovním ruchu a místními samosprávami*
- *Zvyšování standardu poskytovaných služeb v cestovním ruchu (Certifikace kvality poskytovaných služeb, napojení na marketing mikroregionu, veřejný dohled nad garancí kvality)*
- *Cílená aktivní propagace Hrotovicka na veletrzích CR v Česku i v zahraničí*
- *Vytváření, zkvalitňování a propagace okruhů s turistickými atraktivitami (např. naučné stezky, lodní doprava, informační centrum JEDU,...)*
- *Zkvalitnění služeb TIC*
- *Značení cyklotras a tvorba nových cyklostezek a cyklotras*
- *Budování bezpečných stezek pro pěší a cyklisty k návštěvnický exponovaným lokalitám*
- *Výroba a umístování infopanelů, informačních cedulí a směrovek*
- *Podpora aktivit, podnikatelů a projektů vedoucích ke zvýšení návštěvnosti bez ohledu na počasí*
- *Rozšíření vodní turistiky na Dalešické přehradě (zaměřené na lodní dopravu)*
- *Vybudování přírodního koupaliště*
- *Podpora budování multifunkčních zařízení (zábavní parky, víceúčelová sportoviště,...)*
- *Podpora přepravy jízdních kol speciálními cyklobusy (např. z Brna)*

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

B.1, B.3, B.4, C.1, C.3, C.4, C.5, D.1, D.2

Finanční zdroje:

IROP 1.2

IROP 3.1

Opatření C.3: Podpora spolkového života

V rámci regionu je pořádáno množství zavedených a osvědčených akcí, které mají nadobecní význam. Pro lepší propagaci a využití potenciálů jednotlivých akcí a pro snížení realizačních nákladů je vhodná souborná podpora a koordinace ze strany mikroregionu. Tyto akce navíc zvyšují atraktivitu Hrotovicka, a to jak u místních obyvatel, tak návštěvníků z území mimo mikroregion.

Identifikované projektové záměry:

Obec	Název aktivity	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Zdroje financování
Hrotovice	Kulturně sportovní centrum	2018–2020	20 000	Vlastní (+ MAS)

Další příklady aktivit:

- *Pořádání sportovních akcí a soutěží ve spolupráci se zájmovými spolky (např. hasičské závody, rybářské závody, závody v plavání,...)*
- *Pořádání kulturních a společenských akcí vycházejících z místních tradic a historie*
- *Pořízení mobilních prvků pro sportovní aktivity a pro pořádání akcí*
- *Sdílení stávajícího vybavení pro pořádání akcí*
- *Společný nákup prvků na dětská hřiště*

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

C.2, D.1, D.2

Finanční zdroje:

OP Zaměstnanost IP 2.1

Opatření C.4: Podpora tvorby pracovních míst a podnikání

Rozvoj podnikání mohou obce ovlivňovat spíše nepřímou, např. nabídkou prostor nebo jiným zvýhodněním podnikatelů. Vzhledem k nepříliš dobré situaci v oblasti trhu práce, částečně díky dopravní odlehlosti a také díky přítomnosti velkého zaměstnavatele JEDU není příliš pravděpodobné, že by se v obcích podařilo lokalizovat velké výrobní podniky. Klíčovým způsobem, jak snížit vyšší nezaměstnanost obyvatel, je – kromě vyjížděky za prací – podpora drobného podnikání, které vede k samozaměstnání nebo i k vytvoření několika pracovních míst. Nezaměstnané obyvatele lze také prostřednictvím úřadu práce využít na realizaci veřejně prospěšných prací, i když většinou jde jen o několik málo jednotlivců.

Příklady aktivit:

- Podpora malých podnikatelů, např. formou pronájmu obecních prostor apod.
- *Podpora vzdělávacích a poradenských aktivit pro podnikatele (např. prostřednictvím hospodářské komory)*
- *Podpora výroby regionálních produktů a regionálního značení (zemědělských, řemeslných a jiných produktů)*

- *Informační podpora potenciálních žadatelů o podporu z dosud málo využívaných fondů (International Visegrad Fund aj.)*
- Vytýčování pozemků pro podnikání v územně plánovací dokumentaci
- Zviditelnění a nabídka prázdných objektů/pozemků pro rozvoj podnikání
- *On-line katalog místních firem a organizací (např. na webu svazku)*

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.3, B.1, B.3, C.2, D.1, D.2

Finanční zdroje:

OP Zaměstnanost IP 1.1

OP Zaměstnanost IP 2.1

IROP 2.2

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 1.1

PRV 8.6.1

PRV 16.4.1

Opatření C.5: Optimalizace dopravní obslužnosti

Nejen kvalitní dopravní infrastruktura (opatření B.1), ale také dobrá dopravní dostupnost a obslužnost je důležitá pro život obyvatel spojený s možnostmi dojížděky za prací, službami i do škol. Mikroregion sice nemá sílu ani dostatek financí nastavit si optimální dopravní obslužnost, avšak může vyvíjet tlak na nadřazené orgány ke zlepšení situace.

Příklady aktivit:

- *Společné vyjednávání s Krajem Vysočina a Jihomoravským krajem o zajištění vyhovující dopravní obslužnosti (prosazení dílčích potřeb jednotlivých obcí vyjednávací silou celého svazku obcí)*
- *Společné vyjednávání s Krajem Vysočina o nasazení malých autobusů s častějším intervalem obsluhy*

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.2, B.1, C.2, C.4, D.1

Finanční zdroje:

vlastní

PRIORITA D. SPOLUPRÁCE OBCÍ

Díky spolupráci mohou obce mikroregionu dosáhnout tzv. synergických efektů. To znamená, že obce společně mohou dosáhnout významnějšího výstupu, než kdyby usilovaly o dosažení cíle samy, navíc mohou dosáhnout významných finančních úspor.

Opatření D.1: Posílení spolupráce v rámci mikroregionu

Spolupráce všech subjektů v území, a to nejen obcí, výrazně přispívá k rozvoji území. Je třeba koordinovat aktivity a rozvíjet území jako celek. Za tímto účelem je třeba koordinovaně připravovat jednotlivé aktivity/projekty. Do rozvoje je možné zapojit širokou škálu subjektů – podnikatele, neziskové organizace, školy.

Příklady aktivit:

- *Transformace ze „zájmového sdružení právnických osob“ na svazek obcí¹⁰*
- *Zřízení funkce manažera svazku*
- *Zlepšení komunikace mezi obcemi i dalšími subjekty v rámci mikroregionu*
- *Vzdělávací, informační a poradenská činnost pro členské obce (výjezdy pracovníků obecních úřadů a samospráv, Škola obnovy venkova, Dny malých obcí, setkání s poslanci a senátory, Vzdělaný zastupitel, certifikované vzdělávání pro zvyšování odbornosti starostů a výkonného aparátu úřadů, prezentace úspěšných projektů z jiných mikroregionů)*
- *Realizace společných mikroregionálních projektů*
- *Organizace společných kulturních, sportovních a jiných akcí*
- *Výměna zkušeností s okolními mikroregiony a MAS*
- *Inovace webového portálu*

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, A.2, B.1, B.4, C.2, C.3, C.4, C.5, D.2

Finanční zdroje:

Vlastní

¹⁰ Transformace je nezbytnou podmínkou pro možnost čerpání finančních zdrojů z jednotlivých OP.

Opatření D.2: Rozvinutí spolupráce v rámci MAS

Aktivní zapojení do činnosti MAS může vést k rozvoji jak v oblasti hospodářské (např. cestovní ruch), tak společenské. Tato spolupráce může být významným přínosem při řešení územně širších problémů. Důležitým předpokladem pro rozvinutí spolupráce je však vzájemná informovanost, nastavení způsobu komunikace, příprava projektů.

Příklady aktivit:

- *Zavedení pravidelných setkávání v rámci MAS*
- *Pořádání společných kulturních a sportovních akcí*
- *Příprava a realizace projektů, které je možné financovat ze zdrojů MAS*
- *Spolupráce s jinými MAS*

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

B.1, C.2, C.3, C.5, D.1

Finanční zdroje:

Alokace určené pro MAS (viz financování SCLLD)

B.3 PODPORA REALIZACE STRATEGIE

Návrhová část strategie obsahuje základní témata, na něž se svazek obcí v období 2015–2021 zaměří, a konkrétní způsoby jejich naplňování. Realizace strategie – tj. uskutečnění maxima výše uvedených rozvojových aktivit, a tím zlepšení socioekonomické situace obcí svazku a zvýšení kvality života jejich obyvatel – se opírá o součinnost všech aktérů rozvoje. Těmi jsou zejména:

- starostové a zastupitelstva obcí,
- spolky, neziskové organizace,
- podnikatelé,
- občané.

Hlavní koordinační roli má v procesu naplňování strategie **výbor svazku**, který rozhoduje o všech záležitostech svazku včetně toho, které akce budou v daném roce svazkem realizovány. Přitom je nutná vzájemná komunikace obce s podnikateli, neziskovými organizacemi a občany, aby aktivity odpovídaly potřebám všech skupin aktérů rozvoje.

Způsob práce se Strategií

Strategie rozvoje je nástrojem, dle něž se bude řídit činnost svazku. Za kontrolu práce se Strategií odpovídá předseda svazku. V případě zřízení funkce manažera svazku, může předseda pověřit příslušnými činnostmi manažera svazku, či jinou osobu.

Návrhová část strategie obsahuje základní témata, na něž se svazek v období 2015–2021 zaměří (= priority) a dohodnuté způsoby jejich naplňování (= opatření a aktivity).

K tomu, aby byla strategie úspěšně realizována, nestačí pouhý výčet aktivit; je třeba také specifikovat proces, jakým bude její realizace probíhat. Tento proces probíhá ve dvou rovinách – jednak z hlediska jednotlivých aktivit, jednak na úrovni celé strategie. Pro realizaci strategie je tedy potřeba jednak vytvořit věcný systém a časový harmonogram vyhodnocování prováděných aktivit, jednak pravidelně provádět vlastní kontrolu (monitoring) plnění strategie.

Současně je potřeba zachovat **aktuálnost strategie**. Z tohoto důvodu byla vytvořena **příloha 2**, v níž jsou soustředěny připravované projekty a projektové záměry. Tato příloha bude každoročně aktualizována (viz dále).

Orientační časové rozložení základních činností spojených s prací se strategií přibližuje následující tabulka.

Tab. 22: Rámcový roční přehled činností spojených s naplňováním strategie rozvoje

<i>Měsíc</i>	<i>Činnost</i>	<i>Kdo</i>
Leden	Zhodnocení uplynulého roku, návrh aktualizace projektů	Příprava: předseda svazku Projednání: valná hromada
Březen	Schválení zprávy o naplňování strategie v minulém roce, aktualizace projektů	Valná hromada
Červen	Informativní zpráva o stavu realizace činností plánovaných na běžný rok	Příprava: předseda svazku (příp. manažer svazku) Projednání: valná hromada
Prosinec	Sběr podkladů pro roční hodnocení a aktualizaci akčního plánu	předseda svazku (příp. manažer svazku) + jednotliví realizátoři projektů/akcí
	Návrh rozpočtu	Příprava: předseda svazku Projednání: valná hromada

Hodnocení naplňování Strategie

Sledování a hodnocení naplňování Strategie bude probíhat ve třech rovinách:

1. Sledování a hodnocení naplňování aktivit
2. Hodnocení cílů
3. Hodnocení situace v mikroregionu

1. Sledování a hodnocení naplňování aktivit

Předseda svazku nebo jiná jím pověřená osoba průběžně zaznamenává činnost svazku a vybrané činnosti obcí související s naplánovanými aktivitami ve Strategii. Ke konci roku vyhodnotí plnění aktivit zařazených v **příloze 2** a případně sestaví přehled dalších aktivit, které byly realizovány.

Tab. 23: Formulář pro hodnocení akčního plánu a dalších realizovaných aktivit

<i>Název aktivity</i>	<i>Výsledek plnění</i>	<i>Skutečné náklady</i>	<i>Komentář</i>
...	realizováno/ částečně realizováno/ nerealizováno		vysvětlení, zdůvodnění, doporučení pro další realizaci apod.

2. Hodnocení cílů

Měřítkem úspěšnosti realizace Strategie je plnění naplánovaných cílů. Předseda svazku nebo jím pověřená osoba každoročně shromáždí hodnoty ukazatelů pro hodnocení naplňování cílů. V níže uvedené tabulce jsou jednotlivým cílům přiřazeny ukazatele, jejich výchozí stav (pokud je to možné) a orientační hodnota cílového stavu.

Podkladová data budou získána z evidence DSO, od různých subjektů působících na území mikroregionu nebo z Českého statistického úřadu (viz sloupec zdroj). Na základě zjištěných skutečností bude usměrňována činnost svazku v následujícím roce tak, aby cílů bylo dosaženo do roku 2021.

Tab. 24: Ukazatele pro hodnocení naplňování cílů

<i>Cíl</i>	<i>Ukazatele</i>	<i>Zdroj</i>	<i>Výchozí stav, skutečný (k 30. 9. 2014)</i>	<i>Průběžná hodnota, skutečná (k 31. 12. 2017)</i>	<i>Cílový stav, požadovaný (k 31. 12. 2021)</i>	<i>Cílový stav, skutečný (k 31. 12. 2021)</i>
Zajistit dostupnost služeb co nejblíže občanu	Počet nových sociálních bytů v obcích	obce	17 bytů		20 bytů	
	Počet míst v domovech s pečovatelskou službou	DPS	46 míst		50 míst	
	Počet nově vzniklých provozoven komerčních služeb	obec	?		+ 5 provozoven	
Dobudovat odpovídající technickou infrastrukturu	Počet obcí napojených na kanalizaci zakončenou ČOV	obec	7 obcí		17 obcí	
Zkvalitnit dopravní infrastrukturu	Délka rekonstruovaných místních komunikací [km] (od roku 2015)	obec	-		5 km	
Zajistit kvalitní prostředí pro život obyvatel i turisty	Počet zrekonstruovaných budov a veřejných prostranství	obec	-		2 opravy návsi, 6 zrekonstruovaných budov	
Zvýšení ekologické stability krajiny	Zvýšení koeficientu ekologické stability (metodika dle ČSÚ)	ČSÚ	0,617		0,700	
Posílit ekonomiku území	Podíl uchazečů o zaměstnání na počtu obyvatel ve věku 15–64 let (%)	ČSÚ/MPSV	11,0*		10,5	
	Počet podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel	ČSÚ	186		190	
Zlepšit turistickou infrastrukturu a marketing	Délka nově vybudovaných cyklostezek [km]	obce	-		+ 5 km	
Zlepšit dopravní dostupnost a obslužnost	Počet spojů Brno – Hrotovice v sobotu	IDOS	2		3	
Posílit spolupráci v rámci mikroregionu i s okolními regiony a v rámci MAS	Počet setkání s dalšími partnery	DSO	-		2/rok	
	Počet partnerů vtažených do spolupráce	DSO	-		5	
	Počet společných projektů	DSO	-		3	

* hodnota k 31. 3. 2014

3. Hodnocení situace v mikroregionu

Strategie nepočítá s aktualizacemi analytické části. Je nicméně potřebné průběžně kontrolovat, zda nedochází k neočekávanému vývoji a k potřebě změnit naplánované rozvojové aktivity. Proto bude průběžně (každoročně) sledováno za jednotlivé obce i za celý svazek (včetně srovnání s hodnotami kraje a ČR) několik socioekonomických ukazatelů. Jde o ukazatele veřejně dostupné z databází Českého statistického úřadu. Hodnoty údajů budou vzhledem k termínům zveřejňování platné k 31. 12. předchozího roku. Hodnocení situace provede osoba pověřená předsedou svazku.

Tab. 25: Ukazatele pro roční sledování socioekonomické situace v mikroregionu a v obcích

<i>Ukazatel</i>	<i>Zdroj</i>	<i>Výchozí stav (31. 12. 2013)</i>
Počet obyvatel	ČSÚ	7 475
Počet obcí, v nich došlo oproti předchozímu roku ke snížení počtu obyvatel o více než 1 %	ČSÚ	6*
Index stáří (= počet obyvatel ve věku nad 64 let/počet obyvatel ve věku 0–15 let)	ČSÚ	116,2
Podíl nezaměstnaných (= podíl uchazečů o zaměstnání na počtu obyvatel ve věku 15–64 let (%))	ČSÚ	11,2 % (3/2014)
Podnikatelská aktivita (= počet podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel)	ČSÚ	186

* (2013/2012*100), v dalších letech se vždy posunou roky

PŘÍLOHA 1: VYHODNOCENÍ REALIZACE PROJEKTŮ OBCÍ MIKROREGIONU HROTOVICKO NA ROKY 2008–2015

a) Obecní projekty

Obec	Název akce	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Finanční zdroje	Projekt realizován ANO/NE	V případě, že projekt nebyl realizován, jaký byl důvod
Bačice	Dobudování chodníků v obci	2–3 roky	1 000	Vlastní + dotace kraje	ANO	
Bačice	Dobudování splaškové kanalizace	3–7 let	20 000	Vlastní + dotace EU	částečně	Téměř hotovo, chybí cca 300 m
Bačice	Revitalizace rybníka - dočištění	do 10 let	9 000	Vlastní + dotace EU	NE	Změna priority
Biskupice-Pulkov	Dětská hřiště pro nejmenší	2008	110	Vlastní	ANO	
Biskupice-Pulkov	Oprava OÚ – el. rozvody, zasedací místnost	2008	250	POVV + vlastní	ANO	
Biskupice-Pulkov	Oprava fasády OÚ	2008–09	800	Dotace + vlastní	NE	
Biskupice-Pulkov	Přestavba ob. budovy na ubytovnu	2009–10	2 000	Dotace + vlastní	NE	
Biskupice-Pulkov	Kanalizace a ČOV Biskupice	2009–10?	28 000	Dotace + vlastní	NE	
Biskupice-Pulkov	Rekonstrukce bývalé MŠ na kulturní zařízení	2009–13	4 000	Dotace + vlastní	NE	
Biskupice-Pulkov	Sportoviště	2010–12	2 000	Dotace + vlastní	ANO	
Biskupice-Pulkov	Úprava náměstí	2010–12	1 000	Dotace + vlastní	NE	
Biskupice-Pulkov	Rekonstrukce místních komunikací	2010–14	20 000	Dotace + vlastní	NE	
Dalešice	Sousedský dvůr – muzeum venkova			Úvěr	NE	Nebyl podpořen z ROP-JV
Dalešice	Živé městečko Dalešice			Úvěr	ANO	
Dalešice	Sportovní areál Dalešice			Úvěr	částečně	
Dalešice	Cyklostezka Třebíč-Dalešice-Dukovany				NE	Připravuje se výběr dodavatele
Dukovany	Rekonstrukce zámku	2009	20 000	Vlastní + dotace + sdružené	NE	Řeší se komplexní záměr využití a rekonstrukce
Dukovany	Parkové úpravy části obce	2009–10	2 000	Vlastní + dotace	ANO	
Dukovany	Rekonstrukce hasič. zbrojnice	2009–10	3 000	Vlastní + dotace	ANO	
Dukovany	Plynofikace (další etapa)	2010	4 000	Vlastní	NE	Mnoho vlastníků dotčených pozemků – složité vyjednávání
Hrotovice	Nadstavba ZUŠ	2008–09	11 000	Dotace ROP 3.3	ANO	
Hrotovice	Rekonstrukce ČOV	2009	69 000		ANO	
Hrotovice	Oprava zámku Hrotovice	2009	15 000	Norské fondy	NE	Nebyla vyhlášena výzva
Hrotovice	Rozšíření IS pro výstavbu RD	2009	4 000	Dotace MMR	ANO	
Hrotovice	Rekonstrukce kanalizace	2010	20 000		ANO (částečně	

Obec	Název akce	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Finanční zdroje	Projekt realizován ANO/NE	V případě, že projekt nebyl realizován, jaký byl důvod
					při úpravě ČOV)	
Hrotovice	Rozšíření sportovního areálu	2010	5 000		NE	Nedostatek finan. prostředků
Hrotovice	Bytovka na ulici F.B. Zvěřiny	2010	35 000		NE	Nedostatek finan. prostředků
Hrotovice	2 bytové domy v lokalitě Šajby	2011	44 000		NE	Od záměru stavby v této lokalitě se prozatím ustoupilo
Hrotovice	Obnova zeleně, lesopark	2011	2 500		NE	Nedostatek finan. prostředků
Hrotovice	Koupaliště Hrotovice	2011	25 000		NE	Nedostatek finan. prostředků
Hrotovice	Golfové hřiště	2012	12 000		NE	Nedostatek finan. prostředků
Hrotovice	Muzeum Hrotovicka	2012	11 000		NE	Nedostatek finan. prostředků
Hrotovice	Cyklostezka Jihlava – Č. Těšín (2. etapa)	2013	12 000		NE	Nedostatek finan. prostředků
ZD Hrotovice	Suška na obilí	2009	7 000	Dotace EU – EAFRD	---	
Krhov	Čištění potoka	2008	100	Zem. správa	ANO	
Krhov	Oprava MK	2008	303	Vlastní	NE	
Krhov	Lokomotiva Krhov – kulturní objekt	2008	650	Dotace ČEZ	ANO	
Krhov	Kanalizace a ČOV	2009–13	20 000	Dotace PRV	NE	V přípravě
Litovany	Oprava chodníků	2008	220	Dotace PRV	ANO	
Litovany	Odbahnění návesního rybníka	2008–09	1 900	Předpoklad 90% dotace	ANO	
Litovany	Úprava zeleně v areálu u OÚ	2009–10	2000	Předpokl. 90% dotace	NE	Nevhodný projekt
Odunec	Stavba autobusové čekárny	2008	100	Vlastní + dotace	ANO	
Odunec	Oprava komunikací	2009	1 200	Nadace ČEZ	ANO	
Přešovice	Rekonstrukce KD	2009	2 000	Dotace	ANO	
Přešovice	Stavba rybníka	2009	6 000	Dotace	NE	Realizován v roce 2014
Račice	Oprava požární nádrže	2008	170	POVV + vlastní	ANO	
Račice	Oprava místní části komunikace	2008	300	Grant + vlastní	ANO	
Račice	Kanalizace + ČOV	2009	20 000	Dotace + vlastní	NE	Nepřidělení dotace, dotace přislíbena v r. 2014
Račice	Rekonstrukce místních komunikací	2010	9 000	Dotace + vlastní	NE	Nežádáno o dotace – prioritizace kanalizace
Račice	Přírodní koupaliště	2011	4 000	Dotace + vlastní	NE	Nezískání pozemků
Račice	Fotovoltaická elektrárna				NE	Záměr zrušen
Radkovice	Oprava pohostinství	2008	1 000	Vlastní	ANO	
Radkovice	Plynofikace a vodovod požární zbrojnice	2008	400	Vlastní	ANO	

Obec	Název akce	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Finanční zdroje	Projekt realizován ANO/NE	V případě, že projekt nebyl realizován, jaký byl důvod
Radkovice	Internet v obci	2008	80	Vlastní	ANO	
Radkovice	Rybník	2010	5 000	Dotace	ANO	
Rouchovany	Sídlíště dětem Rouchovany	2008–09	3 000	Vlastní	neuvedeno	neuvedeno
Rouchovany	Biokoridor rybník Ve Žlebě	2009	3 000	Dotace EU + vlastní	neuvedeno	neuvedeno
Rouchovany	Rekonstrukce vodovodního přívaděče Krhov – Rouchovany	2009–10	16 000	Dotace EU + ČR + vlastní	neuvedeno	neuvedeno
Rouchovany	Zateplení objektů MŠ a zdravotního střediska	2009–10	5 000	Dotace EU + vlastní	neuvedeno	neuvedeno
Slavětice	Dokončení středu obce	2008	100	Vlastní	ANO	
Slavětice	Výstavba sportovního areálu	2009–10	300	Vlastní+dotace	ANO	
Slavětice	Výstavba inž. sítí pro nové RD	2009–10	300	Vlastní+dotace	NE	Finance
Slavětice	Obchvat Slavětic	2020	200 000		NE	Finance
Stropešín	Kanalizace	průběžně		Dotace ministerstev	NE	Finanční nákladnost, nepřipravenost
Stropešín	Místní komunikace	průběžně		Dotace POV	ANO	
Stropešín	Vodovod	průběžně		Dotace ministerstev	NE	Finanční nákladnost, nezáměr občanů
Třebenice	Oprava-výměna oken OÚ a MŠ	2008	300	POV + vlastní	ANO	
Třebenice	PD ČOV a kanalizace	2008–09	250	Dotace EU + vlastní	ANO	
Třebenice	Revitalizace Plešického rybníka	2008–09	1 950-2 000	MŽP + vlastní	ANO	
Třebenice	Realizace ČOV a kanalizační sítě	2010–15	cca 50 000	Dotace EU + vlastní	Před zahájením realizace	
Valeč	Přístavba školy	2008	10 000	Dotace MŽP	ANO	
Valeč	Inženýrské sítě	2008–09	8 000	Vlastní	ANO	
Valeč	Oprava vodovodního a kanalizačního řádu	2009	3 000		ANO	
Valeč	Oprava Sokolovny				NE	Není v majetku obce
Valeč	Nadstavba a zateplení OU				ANO	
Valeč	Oprava a zprovoznění Zámeckého areálu				ANO	Vlastní soukromá osoba

b) Nadobecní projekty

Spolupracující obce	Název akce	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Finanční zdroje	Projekt realizován ANO/NE	V případě, že projekt nebyl realizován, jaký byl důvod
DSO 2002	Splašková kanalizace	3–7 let	20 000	Vlastní + dotace EU	NE	Svazek DSO 2002 zrušený 11/2013
Bačice, Biskupice-Pulkov, Krhov, Litovany, Račice	Opravy místních komunikací	2009–10	15 000	Dotace + vlastní	NE	Priority byly kanalizace, na opravy MK nežádány finance
Dobrovolné sdruž. reg. Hrotovicka	Rozšíření GIS mikroregionu Hrotovicka	2009	300	Dotace Fond Vysočiny	ANO	
Hrotovice, Rouchovany	Cyklostezka Jihlava – Český Těšín	2013	12 000		neuvedeno	neuvedeno
Rouchovany, Krhov	Rekonstrukce vodovodního přivaděče	2009–10	16 000	Dotace EU + ČR + vlastní	neuvedeno	neuvedeno
Krhov, Račice	ČOV a kanalizace	2009–13	20 000 (Krhov) 35 000 (Račice)	Dotace EU + vlastní	NE	Nebyly vyřízeny dotace, dotace přislíbena ze SFŽP v r. 2014
Račice, Bačice, Krhov, Radkovice	Cyklostezka Jaroměřice – Hrotovice	2009–10	1-2 000	Dotace EU, kraj, ČEZ	neuvedeno	neuvedeno
mikroregion	Rozvoj cestovního ruchu				ANO	

PŘÍLOHA 2: PLÁNOVANÉ PROJEKTY OBCÍ MIKROREGIONU HROTOVICKO NA ROKY 2014–2021

a) Obecní projekty

Obec	Investiční akce	Dokumentace	Rok zahájení	Rok dokončení	Náklady (tis. Kč)	Soulad s ÚP
Bačice	Rybník Bačice	PP	2014	2015	7 200	ANO
Bačice	Lesostep Bačice	PP	2015	2015	1 000	ANO
Bačice	Dokončení splaškové kanalizace	PP		2015	800	ANO
Bačice	Rekonstrukce ČOV	Z	2016	2017	1 500	ANO
Bačice	Odbahnění 3 vodních nádrží + opravy hrází	Z	2017	2018	3 000	ANO
Biskupice-Pulkov	Kanalizace	REALIZACE	2014	2015	32 000	AMO
Dalešice	Revitalizace území Přimasla	PP	2014	2016	6 000	ANO
Dalešice	Cyklostezka	PP	2014	2016	16 000	ANO
Dalešice	Tělocvična	IZ	2016	2018	8 000	ANO
Dalešice	DPS	Z	2017	2019	18 000	ANO
Dalešice	Muzeum venkova	PP	2017	2018	15 000	ANO
Dalešice	Inženýrské sítě k RD	IZ	2015	2016	5 000	ANO
Dukovany	Rekonstrukce střech zámku	PP	2014	2015	10 000	ANO
Dukovany	Rekonstrukce IS sídliště + výstavba 9 parcel	PP	2015	2016	25 000	ANO
Dukovany	Intenzifikace ČOV	S	2015	2020	15 000	ANO
Dukovany	Revitalizace zámeckého parku	REALIZACE	2014	2014	1 000	ANO
Dukovany	Výstavba sportovní haly – 2. a 3. etapa	PP	2017	2018	40 000	ANO
Hrotovice	Muzeum Hrotovice	S	2015	2017	3 000	ANO
Hrotovice	Obecní byty	PP	2016	2017	4 000	ANO
Hrotovice	Cyklostezka Hrotovice – Valeč	IZ	2016	2017	11 000	ANO
Hrotovice	Revitalizace Dolního Nového rybníka a jeho okolí spolu s vybudováním biotopu	Z	2016	2017	15 000	ANO
Hrotovice	Revitalizace přírodního koupaliště	Z	2017	2019	15 000	ANO
Hrotovice	Bytový dům	S	2018	2020	36 000	ANO
Hrotovice	Kulturně sportovní centrum	Z	2018	2020	20 000	ANO
Hrotovice	Odbahnění Horního Nového rybníka a oprava výpusti	Z	2019	2020	5 000	ANO
Krhov	ČOV a kanalizace	PP	2014	2016	23 000	ANO
Krhov	Opravy místních komunikací	Z	2016	2017	8 000	
Krhov	Oprava požární nádrže	Z	2019	2021	4 000	
Krhov	Oprava fasády OÚ	Z	2022	2022	400	

Litovany	Kanalizace a ČOV	PP	2014	2015	25 000	ANO
Litovany	Oprava komunikací a chodníků	Z	2016	2020	10 000	ANO
Litovany	Víceúčelové hřiště	S	2016	2016	1 500	ANO
Litovany	Obnova zeleně	Z	2016	2020	2 000	ANO
Odunec	---	---	---	---	---	---
Přešovice	Biocentrum Jan	REALIZACE	2014	2014	12 000	ANO
Račice	Kanalizace	PP	2014	2015	1 000	ANO
Račice	Rekonstrukce komunikací a chodníků	Z	2016	2018		ANO
Radkovice	Výstavba rodinných domů	Z	2015	2017	3 000	ANO
Radkovice	Oprava rozhlasu	Z	2016	2016	550	ANO
Radkovice	Oprava návsi	Z	2017	2017	1 850	ANO
Radkovice	ČOV, kanalizace	Z	2018	2020	18 000	ANO
Rouchovany	Inženýrské sítě pro RD	IZ	2015	2015	3 000	ANO
Rouchovany	Výstavba domu pro seniory	IZ	2016	2018	25 000	ANO
Rouchovany	Oprava kanalizace	PP	2015	2015	4 000	ANO
Rouchovany	Opava střechy kinokav	IZ	2015	2015	3 500	ANO
Rouchovany	Tobogán – koupaliště	PP	2015	2015	3 500	ANO
Slavětice	Oprava místní komunikace	Z	2014	2015	3 000	
Stropešín	Kompletní rekonstrukce OÚ a obchodu	PP	2015	2015	2 000	ANO
Stropešín	Obecní vodovod	Z				ANO
Stropešín	Kanalizace	Z				ANO
Třebenice	Kanalizace a ČOV	PP	2014	2016	42 000	ANO
Valeč	Infrastruktura sítě k RD	PP	2014	2016	10 000	ANO
Valeč	Zeleň v obci	PP	2014	2016	2 000	ANO
Valeč	Posílení zdrojů vody	PP	2014	2016	2 000	ANO
Valeč	Rekonstrukce vodovodu	PP	2014	2015	3 000	ANO
Valeč	Rekonstrukce Veřejného osvětlení	IZ	2015	2018	2 000	ANO
Valeč	Zbudování cyklostezky	S	2015	2018	2 000	ANO
Valeč	Rekonstrukce fotbalového hřiště	IZ	2015	2018	2 000	ANO
Zárubice	Kanalizace ČOV	PP	2014	2015	14 000	ANO
Zárubice	Pozemky pro RD	Z	2020	2023	2 500	ANO
Zárubice	Úprava návsi	Z	2016	2017	1 000	ANO
Zárubice	Modernizace kulturního domu	Z	2020	2023	2 000	ANO

G = generel, S = studie, IZ = investiční záměr, PP = prováděcí projekt, Z = zamýšlená akce

b) Nadobecní projekty

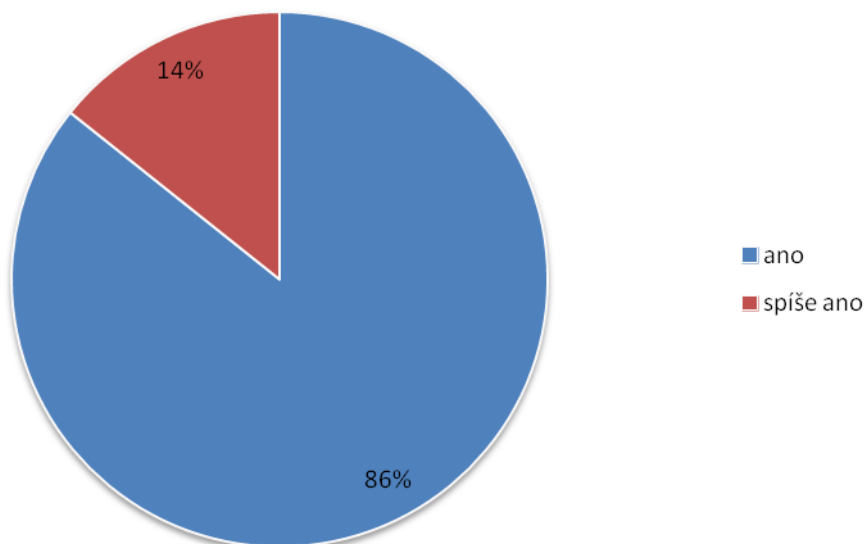
Obec	Název akce	Období realizace	Náklady (tis. Kč)	Finanční zdroje	Fáze	Spolupracující obce
Dalešice	Cyklostezka Dalešice – Slavětice	2014–2016	16 000	SFDI	P	Dalešice, Slavětice
Dalešice	Cyklostezka Hrotovice – Bezděkov	2015–2016	4 000		P	Dalešice, Hrotovice
Hrotovice	Cyklostezka Hrotovice – Valeč	2016–2017	11 000	Obce, ČEZ, SFDI	P	Valeč, Dalešice
Krhov	Kanalizace	2014		SRŽP	P	Račice
Slavětice	Cyklostezka	2016	3 000	ČEZ	P	Dalešice, Dukovany

P = akce se připravuje

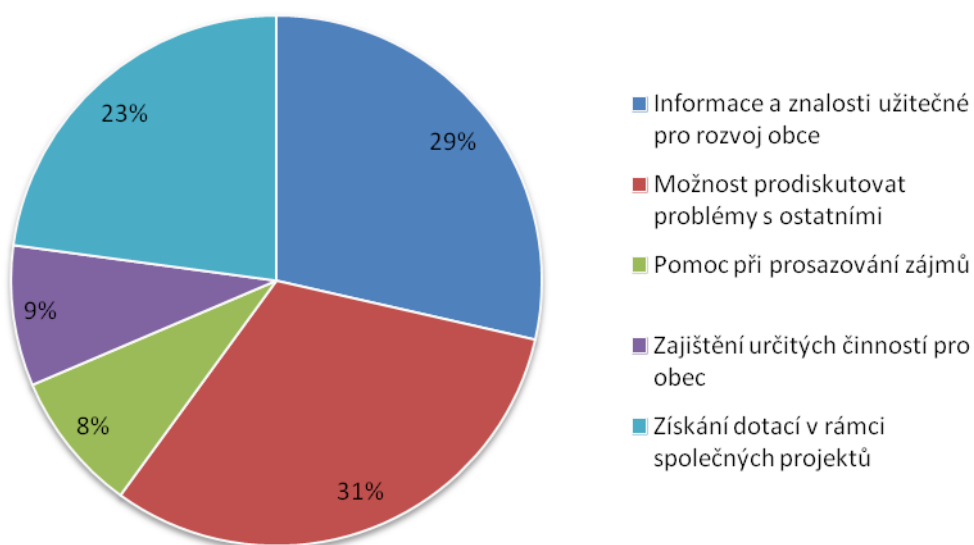
PŘÍLOHA 3: HODNOCENÍ ČINNOSTI MIKROREGIONU

Grafy vycházejí z výsledků dotazníkového šetření, které bylo provedeno se 14 starosty obcí na zasedání dobrovolného sdružení regionu Hrotovicko dne 17. dubna 2014.

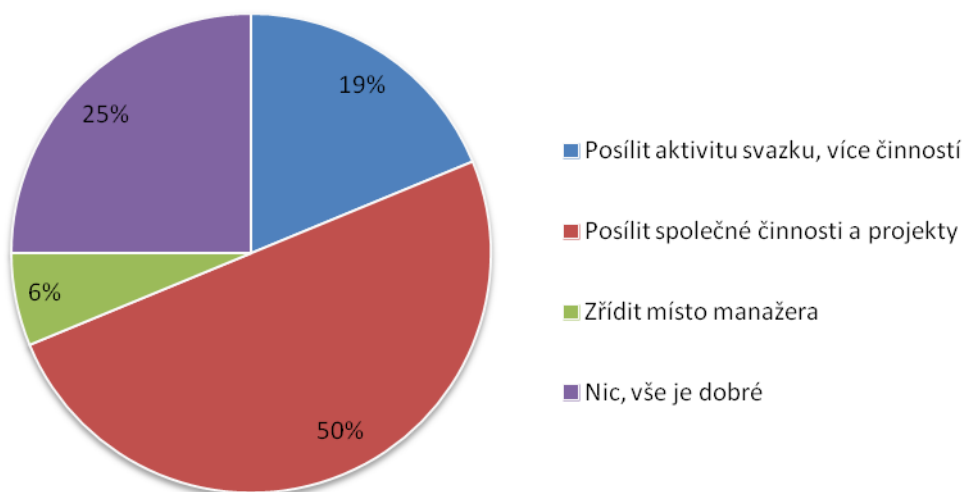
Spokojenost s činností mikroregionu

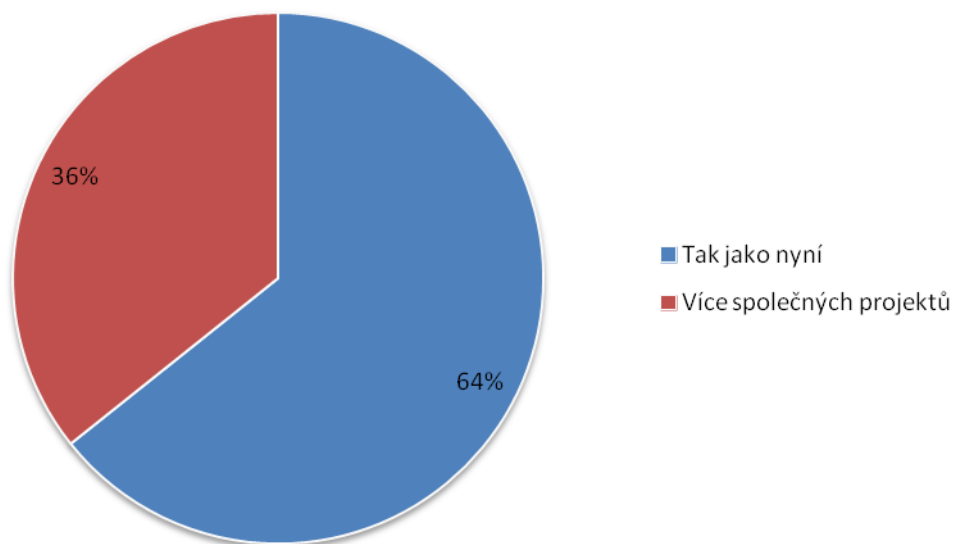
Přínos členství ve svazku

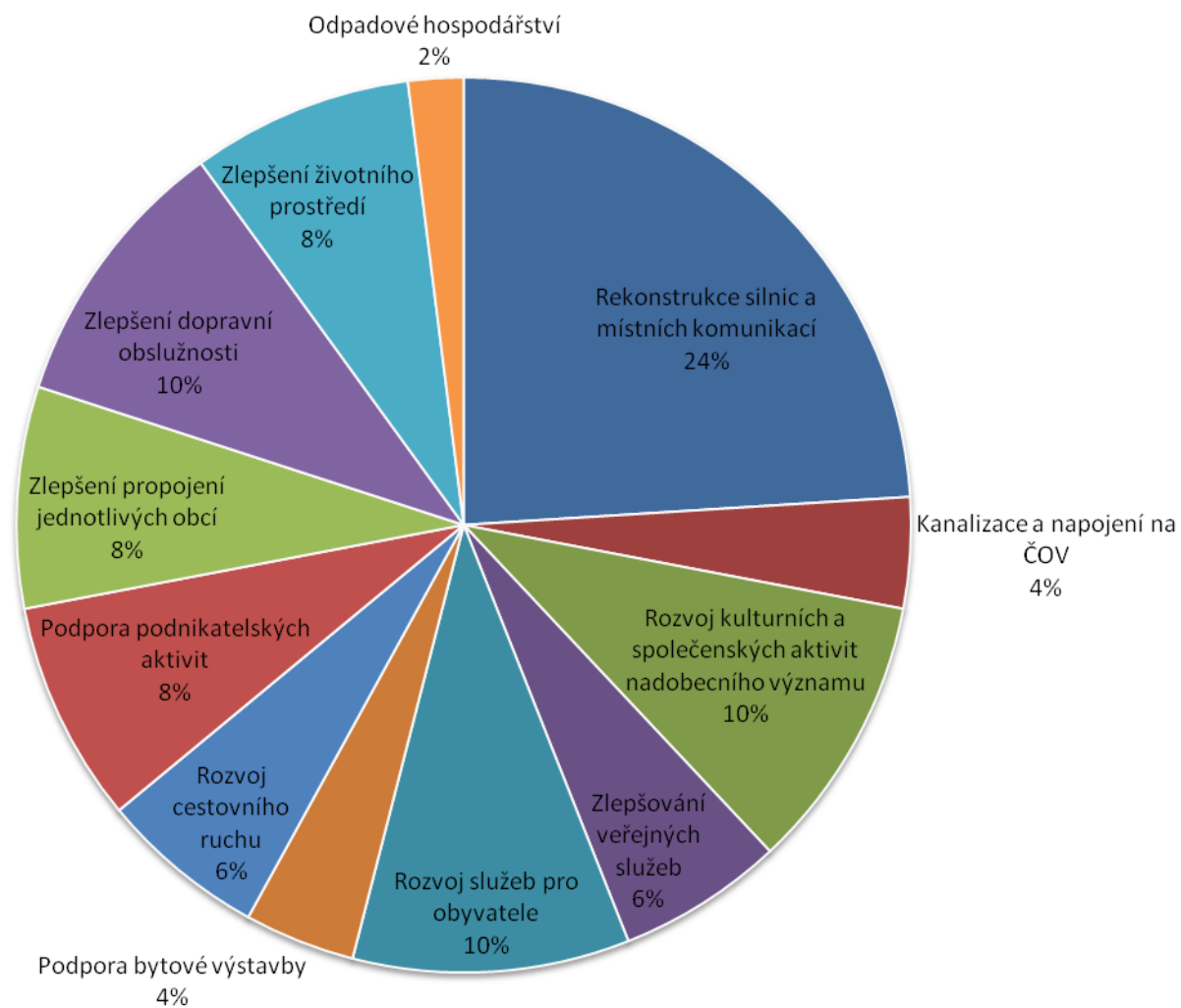
Co by bylo v oblasti fungování mikroregionu třeba zlepšit

Činnost mikroregionu v dalších letech

Společná témata mikroregionu poro období 2014–2020

PŘÍLOHA 4: OPERAČNÍ PROGRAMY 2014–2020 (TYP PŘÍJEMCE: DOBROVOLNÉ SVAZKY OBCÍ PODLE ZÁKONA O OBCÍCH)

Příloha označuje veškeré dotační tituly, o které může žádat dobrovolný svazek obcí (DSO). Červeně jsou označeny aktivity, které by Hrotovicko mohlo primárně využít pro financování svých záměrů, avšak pouze v případě transformace na DSO (viz priorita D návrhové části Strategie). Stav OP k 30. 9. 2014.

Integrovaný regionální operační program¹¹

1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy

- Výstavba a modernizace přestupních terminálů pro veřejnou dopravu a systému pro přestup na veřejnou dopravu. Výstavba, rekonstrukce nebo modernizace inteligentních dopravních systémů a dalších systémů pro veřejnou dopravu.
- Nákup nízkoemisních a bezemisních vozidel pro přepravu osob, pořízení čerpacích a dobíjecích sítí. Nákup vozidel, zohledňujících specifické potřeby účastníků dopravy se ztíženou možností pohybu a orientace.
- Projekty ke zvyšování bezpečnosti železniční, silniční, cyklistické a pěší dopravy.
- Projekty rozvíjející cyklodopravu, například výstavba a rekonstrukce cyklostezek a cyklotras, budování doprovodné infrastruktury ve vazbě na další systémy dopravy nebo realizace cyklistických jízdních pruhů.
- Zeleň v okolí přestupních terminálů budov a na budovách zeleň, u cyklostezek a cyklotras (doplňková aktivita vázaná na okolí cyklostezek).

2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi

- Zřizování či rekonstrukce stávajících zařízení pro poskytování komunitní péče.
- Zřizování nových (i výstavba) či rekonstrukce stávajících zařízení (i pobytových) pro dosažení dein.v stitucionalizované péče a humanizace pobytových zařízení.
- Infrastruktura pro terénní, ambulantní a nízkokapacitní pobytové formy sociálních, zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené či ohrožené chudobou a sociálním vyloučením a infrastruktura komunitních center.

2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání

- Výstavba, rekonstrukce, rozšíření a vybavení sociálních podniků.

2.3 Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví

- Modernizace infrastruktury návazné péče v podobě pořízení přístrojového vybavení a nezbytných stavebních úprav.

¹¹ <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/efbf37b5-1ff3-4b17-87c2-f79e07d1b996/PD-IROP-09072014.pdf>

- Doplnující zeleň v okolí budov a na budovách, např. zelené zdi a střechy, aleje, parky a zahrady.

3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví

- Revitalizace vybraných nemovitých národních kulturních památek, památky zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a na Seznamu kandidátů na zápis.
- Revitalizace kulturních památek ve vesnických a městských památkových rezervacích.
- Veřejná infrastruktura pro zpřístupnění a zatraktivnění kulturního a přírodního dědictví.
- Revitalizace a zatraktivnění parků a zahrad u národních kulturních památek. Pro posílení ochrany, uchování, digitalizace, zpřístupnění a využívání kulturního dědictví budou podporovány projekty zlepšující podmínky pro uchování a zefektivnění správy sbírek, mobiliárních a knihovních fondů a dále pak projekty, které zpřístupní sbírky, mobiliární a knihovní fondy pro veřejnost a pro kulturní a kreativní průmysly.

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost¹²

1.1 Zvýšit inovační výkonnost podniků

- Zavádění inovací výrobků a služeb do výroby a jejich uvedení na trh (např. up-scaling, pilotní výrobní linky apod.).
- Pre-commercial public procurement¹³

1.2 Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích

- Tvorba nových a rozšiřování a zvyšování kvality současných služeb podpůrné infrastruktury, tj. vědecko-technických parků, podnikatelských inovačních center, podnikatelských inkubátorů, rozšiřování/výstavba sdílené infrastruktury pro průmyslový výzkum.
- Aktivita vedoucí ke komercializaci výsledků výzkumu pomocí aktivit ověření proveditelnosti („proof-of-concept“), pozornost bude věnována opatřením v oblasti nízkouhlíkové ekonomiky a adaptace na klimatické změny.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání¹⁴

IP1, PO 3, SC 1 Vzdělávání k sociální integraci dětí a žáků

- Snižování předčasného ukončování vzdělání u žáků z ohrožených skupin.

¹² <http://www.mpo.cz/dokument151263.html>

¹³ <http://www.opik.cz/dotacni-programy/pre-commercial-public-procurement>

¹⁴ <http://nsmascr.cz/podklady-pro-op/navrh-y-operacnich-programu-2014-2020/>

- Aktivizace žáků škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením, včetně aktivit vedoucích k vyšší míře jejich začleňování (zvýšení počtu) do již existujících organizací zájmového a neformálního vzdělávání a programů podpory jejich vstupu na trh práce.
- Snížení rizika předčasného ukončení vzdělávání a pozdější nezaměstnanosti (prevence NEETS¹⁵): zavedení nových terapeutických přístupů a principů, implementace standardů kvality výchovy a vzdělávání, evaluace péče a programy podpory při vstupu na trh práce, v celé ČR.

IP 2, PO 3¹⁶ Omezování a prevence předčasného ukončování školní docházky a podpora rovného přístupu ke kvalitním programům předškolního rozvoje, k primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, možnostem formálního a neformálního vzdělávání, které umožňuje zpětné začlenění do procesu vzdělávání a odborné přípravy

SC 1 Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ

SC 2 Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích

SC 3 Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání

SC 4 Zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků

SC 5 Zvyšování kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce

IP 1, PO 1, SC 2 Zvýšení přínosů výzkumu pro společnost

- Rozvoj dlouhodobé výzkumné spolupráce veřejného a soukromého sektoru při realizaci výzkumu zaměřeného na řešení společenských potřeb.
- Rozvoj strategických partnerství veřejného a soukromého sektoru, které povedou k naplňování cílů a aktivit RIS 3.

IP 1, PO 2, SC 5 Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje

- Posilování mezisektorové mobility výzkumníků (ze soukromého sektoru do veřejného výzkumu) i mezinárodní mobility výzkumníků (přiliv výzkumníků ze zahraničí do výzkumných organizací v ČR), získání a udržení klíčových a perspektivních výzkumných a akademických pracovníků.
- Zajištění vyhovujících expertních kapacit a podmínek pro transfer technologií z výzkumu do praxe, včetně zvyšování kvalifikace specializovaných pracovníků, podpora opatření na rozšíření zájmu aplikační sféry o výsledky VaV, jejich aplikaci a prezentaci.

¹⁵ NEETs – mladí lidé, kteří nemají zaměstnání, ani se nevzdělávají ve škole ani v dalším vzdělávání („youth neither in employment nor education and training“), COUNCIL RECOMMENDATION on establishing a Youth Guarantee, 2013/C 120/01

¹⁶ Podrobný popis aktivit pro SC 1–SC 5 je k nahlédnutí v subkapitole 2.3.4.1 OP VVV dostupného na http://www.msmt.cz/uploads/OP_VVV/OP_VVV_k_16_7_2014.pdf

Program rozvoje venkova 2014–2020¹⁷

4.3.2 Lesnická infrastruktura

- Podpora rekonstrukcí a budování lesnické infrastruktury vedoucí ke zlepšení kvality či zvýšení hustoty lesních cest. Při zvyšování hustoty lesní dopravní sítě bude zohledněn rovněž vliv cestní sítě na odtokové poměry.

8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství

- Podpora je zaměřena na investice do lesní techniky a postupů práce, které zvyšují hospodářskou hodnotu lesů prostřednictvím využití šetrnějších technologií a strojů při hospodaření v lesích, omezujících poškození lesní půdy a porostů, techniky a technologií určených pro výchovu lesních porostů či investic do produkce kvalitního reprodukčního materiálu lesních dřevin. Investice jsou směřovány do techniky a technologií s cílem racionalizace obhospodařování lesů, které dále posílí hospodářské využití lesů. Podpora je podmíněna hospodařením v lesích podle lesních hospodářských plánů nebo lesních hospodářských osnov, což zajišťuje udržitelné obhospodařování lesů v České republice.

16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů

- Podporuje se spolupráce, která vede k vytváření a rozvoji krátkých dodavatelských řetězců a rozvoji místních trhů. Podporovány budou náklady na vlastní spolupráci, tzn. náklady, které budou muset příjemci vynaložit na přípravu společného projektu a zajištění potřebných dokumentů (včetně právního poradenství). Účelem podpory je začlenění prvovýrobců do dodavatelských řetězců a posílit tak jejich konkurenceschopnost. Realizovány tedy mohou být jak investiční výdaje, tak výdaje neinvestiční vynaložené na marketing pro společnou propagaci dle konkrétního projektu. Formou takové spolupráce může být společný prodej v místní prodejně, společný prodej ze dvora, společná organizace přímého prodeje spotřebiteli (tzv. bedýnkou prodej), společná organizace prodeje velkoodběratelům (nemocnice, jídelny apod.). Spolupráce může být realizována i se subjekty z jiných členských států EU. Způsobilé pro podporu z českého PRV však nejsou výdaje realizované zahraničním příjemcem.

16.6.1 Horizontální a vertikální spolupráce při udržitelném zajišťování biomasy pro výrobu energie a v průmyslových procesech

- Podpora společných investičních akcí, které propojují udržitelnou výrobu biomasy a její další využití v průmyslových procesech, a také pro výrobu energie. Podporovány budou náklady na vlastní spolupráci, tzn. náklady, které budou muset příjemci vynaložit na přípravu společného projektu a zajištění potřebných dokumentů (včetně

¹⁷ http://eagri.cz/public/web/file/321101/PRV_do_vlady.pdf

právního poradenství). Operace je zaměřena na společné investiční akce při zpracování a dalším využití biologicky rozložitelného odpadu – kompostárny a také při zpracování a dalším využití biomasy za účelem výroby alternativních paliv (tvarovaná biopaliva). Spolupráce může být realizována i se subjekty z jiných členských států EU. Způsobitelné pro podporu z českého PRV však nejsou výdaje realizované zahraničním příjemcem. Udržitelné dodávky biomasy budou zajištěny smlouvou o spolupráci. Trvale udržitelnou dodávkou biomasy se myslí dlouhodobé dodávky biomasy podle předem smluvně sjednaných pravidel.

Operační program zaměstnanost¹⁸

IP 1.1 Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně dlouhodobě nezaměstnaných a osob vzdálených trhu práce, také prostřednictvím místních iniciativ na podporu zaměstnanosti a mobility pracovníků

Specifický cíl 1.1.1: Zvýšit míru zaměstnanosti podpořených osob

příklady podporovaných aktivit:

- Podpora aktivit k získání pracovních návyků a zkušeností jako jsou veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, krátkodobé pracovní příležitosti, pracovní trénink, odborné praxe a stáže, včetně podpory mezinárodní pracovní mobility.

IP 2.1 Aktivní začleňování, včetně začleňování s ohledem na podporu rovných příležitostí a aktivní účast a zlepšení zaměstnatelnosti

příklady podporovaných aktivit:

- Podpora služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce.
- Vzdělávání a poradenství, aktivizační, asistenční a motivační programy (na podporu rodičovských kompetencí, uplatnění se na trhu práce, společenského začlenění osob vystavených institucionalizaci, aktivního a zdravého stárnutí, právní a finanční gramotnosti, dobrovolnictví apod.
- Rozvoj aktivit na podporu neformálně pečujících osob, osob pečujících v rámci sdílené péče nebo domácí paliativní péče;
- Posilování koordinační role obcí s rozšířenou působností (tvorba strategií spočívajících na odpovědnosti místních samospráv a spolupráci klíčových aktérů za účelem předcházení a komplexního řešení problémů sociálního vyloučení);
- Podpora aktivit místních samospráv při optimalizaci pokrytí regionů sociálními službami, službami pro rodiny a děti a dalšími navazujícími službami podporujícími sociální začleňování osob v jejich přirozeném prostředí (včetně aktivit posilujících sociální kapitál, vzájemnost a sociální soudržnost v místě/komunitě);
- Podpora plánování sociální bytové politiky obcí (vznik a rozvoj nástrojů sociálního/dostupného/podporovaného bydlení jako prevence prostorového vyloučení, vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví);

¹⁸ <http://www.esfcr.cz/file/8939/>

- Vznik a rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání, zavedení systému podpory startu, rozvoje a udržitelnosti sociálních podniků (zapojení i soukromého sektoru), včetně aktivit vedoucích k zajištění snadnějšího přístupu k jejich financování;
- Podpora a vytváření podmínek pro vznik a rozvoj sociálních podniků, včetně společensky odpovědného zadávání zakázek; zvyšování povědomí a informovanosti o sociálním podnikání a spolupráce všech relevantních aktérů.

IP 2.2 Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotnictví a sociálních služeb obecného zájmu

Příklady podporovaných aktivit:

- Podpora systému sociálního bydlení a s ním spojených preventivních, následných a doprovodných služeb;
- Zavádění komplexních programů a vytváření podmínek přesahujících jednotlivé oblasti podpory sociálního začleňování osob, zavádění nástrojů mezioborové a meziresortní spolupráce při řešení situace osob na úrovni poskytovatele služeb nebo na úrovni obce: rozšiřování metody case managementu, aktivity podporující spolupráci v síti mezi ÚP ČR, poskytovateli služeb, místní samosprávou, zaměstnavateli a dalšími relevantními aktéry apod.;
- Podpora procesu střednědobého plánování služeb (zavádění, realizace a vyhodnocování procesu), včetně tvorby střednědobých plánů rozvoje služeb;

Prioritní osa 3 Sociální inovace a mezinárodní spolupráce, SC 3.1.1 Zvýšit efektivitu sociálních inovací a mezinárodní spolupráce v tematických oblastech OPZ

Příklady podporovaných aktivit

- Zvyšování efektivitu sociálních služeb a nové způsoby jejich financování a spolupráce se zaměstnavateli.
- Inovace v oblasti dlouhodobé péče, propojení sociální a zdravotní péče.
- Rozvoj nástrojů ověřování, validace a předvýběru vhodných přístupů pro politiky veřejné správy a jejich implementaci především v oblastech:
 - Zvyšování transparentnosti veřejné správy;
 - Sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek a dalších nových forem zadávání veřejných zakázek;
 - Sociálně odpovědného zaměstnávání ve veřejné správě;
 - Průřezového vzdělávání zaměstnanců veřejné správy např. v oblastech environmentálních aspektů, udržitelného rozvoje apod.;
 - Zavádění metod kvality ve veřejné správě.

Operační program Životní prostředí¹⁹

1.1 Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství

- Výstavba kanalizace za předpokladu existence vyhovující čistírny odpadních vod v aglomeraci, výstavba kanalizace za předpokladu související výstavby, modernizace a intenzifikace čistírny odpadních vod včetně decentralizovaných řešení likvidace odpadních vod.
- Výstavba a modernizace úpraven vody a zvyšování kvality zdrojů pitné vody, výstavba, a dostavba přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody včetně souvisejících objektů sloužících veřejné potřebě.
- Výstavba, modernizace a intenzifikace čistíren odpadních vod.

1.2 Snížit vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

- Odstraňování příčin nadměrného zatížení povrchových vod živinami (eutrofizace vod).
- Likvidace nepotřebných vrtů v chráněných územích z Registru dle Směrnice 2000/60/ES o vodní politice s cílem zlepšit stav vodních útvarů podzemních vod.

1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu

- Zprůtočnění nebo zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků a přilehlých niv, zlepšení přirozených rozlivů.
- Hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu a jejich další využití namísto jejich urychleného odvádění kanalizací do toků.
- Obnova, výstavba a rekonstrukce, případně modernizace vodních děl sloužící povodňové ochraně.
- Stabilizace a sanace svahových nestabilit ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost vyplývajících z „Registru svahových nestabilit“.

1.4 Podpořit preventivní protipovodňová opatření

- Analýza odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření.
- Budování, rozšíření a zkvalitnění varovných, hlásných, předpovědních a výstražných systémů na lokální i celostátní úrovni, digitální povodňové plány.

¹⁹ https://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/52/15709-6_verze%20OPZP_%202014%20-%202020_SFC_final.pdf

2.3 Zlepšit systém sledování, hodnocení a předpovídání vývoje kvality ovzduší, počasí a klimatu a ozonové vrstvy Země

- Výstavba a obnova systémů sledování kvality ovzduší, počasí, klimatu a ozonové vrstvy Země v souladu s vývojem technologií a nároků na přesnost, rychlost předávání informací pro rozhodování v krizových situacích (zejména se jedná o citlivé měřicí a laboratorní přístroje pro kvalitnější měření koncentrací znečišťujících látek v ovzduší a depozičních toků, měření nově sledovaných znečišťujících látek v souladu s požadavky EU, speciální meteorologickou techniku pro měření stability mezní vrstvy, techniku pro monitoring energetického příkonu slunečního záření, dlouhodobého vyzařování atmosféry a UV slunečního záření, pro rozvoj monitoringu ozonové vrstvy, systémů pro distanční měření a pozorování atmosféry a přístrojového vybavení meteorologických a klimatologických stanic, výpočetní systémy pro provozování komplexních modelů).
- Výstavba a rozvoj infrastruktury pro správu, zpracování a hodnocení dat ze systémů sledování kvality ovzduší, počasí, klimatu a ozonové vrstvy Země (zejména systémů a nástrojů pro sběr údajů z měřicích systémů, jejich archivaci a následné zpracování včetně krizového řízení Zdokonalování nástrojů pro modelování atmosféry umožňující předpovídání kvality ovzduší, počasí, klimatu a ozonové vrstvy Země (např. modely pro hodnocení transportu a rozptylu znečištění v atmosféře včetně komplexního chemismu zahrnující i tvorbu aerosolů a jejich zpětného vlivu na meteorologickou situaci, numerické modely pro zlepšení analýzy atmosféry a modelování jejího energetického a energetického cyklu s ohledem na aktuální meteorologickou předpověď a hodnocení klimatické změny).
- Pořízení a rozvoj systémů pro identifikaci zdrojů znečišťování ovzduší (měřicí a laboratorní techniky pro detailní analýzy složek znečištění ovzduší se zaměřením na identifikaci nejvýznamnějších zdrojů pro imisně zatížené lokality).
- Pořízení systému pro zveřejňování výsledků sledování, hodnocení a předpovídání vývoje kvality ovzduší, počasí a klimatu a ozonové vrstvy Země (nástroje pro rozvoj e-reportingu, webových aplikací a služeb včetně požadavků směrnice INSPIRE, možné propojení s programem LIFE – Informační projekty, projekty zaměřené na zvyšování informovanosti).

3.1 Předcházet vzniku odpadů a snížit vliv nebezpečných vlastností odpadů

- Aplikace inovativních technologií pro předcházení vzniku a nakládání s odpady (zahrnující nejlepší dostupné technologie), podpora opětovného použití výrobků na konci životnosti a přípravy k opětovnému použití.
- výstavba a modernizace zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady včetně zdravotnických odpadů (vyjma skládkování).

3.2 Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů

- Výstavba a modernizace zařízení pro sběr, třídění a úpravu odpadů (systémy pro sběr, svoz a separaci odpadů a bioodpadů, sběrné dvory a sklady komunálního odpadu, systémy pro separaci komunálních odpadů, nadzemní a podzemní kontejnery včetně související infrastruktury).
- Výstavba a modernizace zařízení pro materiálové využití odpadů (např. kompostárny a jiná vhodná zařízení pro materiálové využití odpadů).
- Výstavba a modernizace zařízení na energetické využití odpadů a související infrastruktury.

3.3 Odstranit nepovolené skládky a rekultivovat staré skládky

- Odstraňování nepovolených skládek (ve zvláště chráněných územích, evropsky významných lokalitách, ptačích oblastech a NATURA 2000).
- Rekultivace starých skládek (technicky nezabezpečených).

3.5 Snížit environmentální rizika a rozvíjet systémy jejich řízení

- Náhrada nebo rekonstrukce zařízení (stacionární technické nebo technologické jednotky, ve které je nebezpečná chemická látka vyráběna, zpracovávána, používána, přepravována nebo skladována), s cílem zvýšení bezpečnosti provozu, snížení míry rizika a omezování následků závažných havárií.
- Vytvoření informačních systémů, znalostních portálů a SW nástrojů pro tvorbu a aplikaci nových metodik a postupů v managementu chemických látek a prevenci závažných chemických havárií.
- Vytvoření expertních center REACH a center prevence rizik – infrastruktura pro institucionální zázemí implementace REACH a prevence závažných chemických havárií.

4.2 Posílit biodiverzitu

- Péče o vzácné druhy (ve volné krajině i urbanizovaném prostředí) a jejich biotopy vč. obnovy a tvorby těchto biotopů.
- Péče o cenná stanoviště a jejich obnova a tvorba.
- Zajišťování péče o zvláště chráněná území (ZCHÚ) i lokality soustavy Natura 2000. Sběr informací, tvorba informačních a technických nástrojů a podkladů pro zajištění ochrany a péče o ZCHÚ a území soustavy Natura 2000 a o cílové organismy.
- Prevence šíření a omezování výskytu invazních druhů (včetně jejich sledování, hodnocení rizik a tvorby metodických a koncepčních podkladů a nástrojů).

- Předcházení, minimalizace a náprava škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů na majetku (s výjimkou opatření proti rybožravým predátorům podporovaným v rámci akvakultury prostřednictvím OP Rybářství).
- Budování a údržba návštěvnické infrastruktury v ZCHÚ a území soustavy NATURA 2000.

4.3 Posílit přirozené funkce krajiny

- Zprůchodnění migračních bariér pro vodní a suchozemské živočichy a opatření k omezování úmrtnosti živočichů spojené s rozvojem technické infrastruktury.
- **Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur.**
- Revitalizace a podpora samovolné renaturace vodních toků a niv, obnova ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů.
- Zlepšování druhové, věkové a prostorové struktury lesů (s výjimkou lesů ve vlastnictví státu) zařízených LHP mimo ZCHÚ a území soustavy Natura 2000.
- Realizace přírodě blízkých opatření vyplývajících z komplexních studií cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu, a adaptaci na změnu klimatu.

5.1 Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

- **Snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov, včetně dalších opatření vedoucích ke snížení energetické náročnosti budov.**
- Realizace technologií na využití odpadního tepla.
- Realizace nízkoemisních a obnovitelných zdrojů tepla.

OPERAČNÍ PROGRAMY 2014–2020, TYP PŘÍJEMCE: ZÁJMOVÉ SDRUŽENÍ PRÁVNICKÝCH OSOB²⁰

Integrovaný regionální operační program

3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví

- Revitalizace vybraných nemovitých národních kulturních památek, památky zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a na Seznamu kandidátů na zápis.
- Revitalizace kulturních památek ve vesnických a městských památkových rezervacích.

²⁰ V operačních programech ale není specifikováno, o jaký druh zájmového sdružení právnických osob jde, podle zákona o obcích se tak již obce sdružovat ani nemohou.

- Veřejná infrastruktura pro zpřístupnění a zatraktivnění kulturního a přírodního dědictví.
- Revitalizace a zatraktivnění parků a zahrad u národních kulturních památek. Pro posílení ochrany, uchování, digitalizace, zpřístupnění a využívání kulturního dědictví budou podporovány projekty zlepšující podmínky pro uchování a zefektivnění správy sbírek, mobiliárních a knihovních fondů.

Program rozvoje venkova

8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství

- Podpora je zaměřena na investice do lesní techniky a postupů práce, které zvyšují hospodářskou hodnotu lesů prostřednictvím využití šetrnějších technologií a strojů při hospodaření v lesích, omezujících poškození lesní půdy a porostů, techniky a technologií určených pro výchovu lesních porostů či investic do produkce kvalitního reprodukčního materiálu lesních dřevin. Investice jsou směřovány do techniky a technologií s cílem racionalizace obhospodařování lesů, které dále posílí hospodářské využití lesů. Podpora je podmíněna hospodařením v lesích podle lesních hospodářských plánů nebo lesních hospodářských osnov, což zajišťuje udržitelné obhospodařování lesů v České republice.

4.3.2 Lesnická infrastruktura

- Podpora rekonstrukcí a budování lesnické infrastruktury vedoucí ke zlepšení kvality či zvýšení hustoty lesních cest. Při zvyšování hustoty lesní dopravní sítě bude zohledněn rovněž vliv cestní sítě na odtokové poměry.

Jednotlivé obce mohou žádat o finance také z Fondu Vysočiny. Každoročně bývá vyhlašován program Rozvoj vesnice, ze kterého je možné získat dotaci na osvětlení nebo zvelebení centra obce. Aktuální výzvy bývají vyhlašovány na webu <http://extranet.kr-vysocina.cz/eDotace/aktivni>